

Forest Stewardship Council®

Eesti FSC metsamajandamise standardi eelnõu 4-2

FSC-STD-EST-DRAFT-4-2 ET

Nimetus:	Eesti FSC metsamajandamise standardi eelnõu 4-2
Dokumendi viitekood:	-
Staatus:	Eelnõu
Geograafiline kohaldamisala:	Eesti Vabariik
Metsa kohaldamisala:	Kõik <i>loodusmetsad</i> ja <i>istandikud</i> , kõik metsa omandivormid, suured ja väikesed metsamajanduse <i>organisatsioonid</i>
Kinnitaja:	FSC Eesti metsamajandamise standardi töörühm
Kinnitamiskuupäev:	
Avaldamiskuupäev:	
Jõustumise kuupäev:	
Kehtivusaeg:	
FSC Eesti kontaktandmed:	FSC Eesti (Hea Metsanduse Koda MTÜ) Kastani 42, 50410, Tartu, Eesti info@ee.fsc.org / standard@ee.fsc.org
FSC poliitika- ja standardite osakonna kontaktandmed:	FSC International Center Performance and Standards Unit Adenaueralle 13453113 Bonn, Saksamaa +49 228 367 660 psu@fsc.org
<p>A.C. Kõik õigused kaitstud.</p> <p>Teos on kaitstud väljaandja autoriõigusega ning ühtegi selle osa ei tohi ilma väljaandja kirjaliku nõusolekuta taas esitada ega kopeerida mingil kujul ega mingite vahenditega (graafiliselt, elektrooniliselt ega mehhaaniliselt, kaasa arvatud fotokopeerimisega, salvestamisega, lindistamisega ega infona ot-singusüsteemides).</p> <p>The Forest Stewardship Council® (FSC) on sõltumatu mittetulunduslik valitsusväline organisatsioon, mis edendab keskkonnahoidlikku, ühiskonnale kasulikku ja majanduslikult elujõulist metsade majandamist kogu maailmas.</p> <p>FSC visiooni kohaselt vastavad maailma metsad nii praeguste kui ka tulevaste põlvkondade sotsiaalsetele, ökoloogilistele ja majanduslikele õigustele ja vajadustele.</p>	

SISUKORD

1. EESSÕNA	3
1.1. Forest Stewardship Council (FSC, eesti k Metsahoolekogu)	3
1.2. FSC Eesti ja standardi töörühm	3
2. SISSEJUHATUS	4
2.1. Standardi eesmärk	4
2.2. Standardi kohaldamisala	5
2.3. Standardi koostamise taustainfo	5
3. STANDARDI VERSIOON	6
4. KAASTEKST	6
4.1. Geograafia, kliima, loodus	6
4.2. Standardi töörühm	7
4.3. Tehnilised eksperdid ja standardi nõukoda	7
5. VIITED	8
6. MÄRKUS INDIKAATORITE TÖLGENDAMISE KOHTA	9
7. PRINTSIIBID, KRITERIUMID JA KOHALIKUD INDIKAATORID	10
1. PRINTSIIP: KOOSKÕLA SEADUSTEGA	10
2. PRINTSIIP: TÖÖTAJATE ÕIGUSED JA TÖÖTINGIMUSED	13
3. PRINTSIIP: PÕLISRAHVASTE ÕIGUSED	16
4. PRINTSIIP: KOGUKONDLIKUD SUHTED	18
5. PRINTSIIP: METSAST SAADAVAD HÜVED	21
6. PRINTSIIP: KESKKONNAVÄÄRTUSED JA -MÕJUD	23
7. PRINTSIIP: METSAMAJANDAMISE KAVANDAMINE	29
8. PRINTSIIP: SEIRE JA HINDAMINE	31
9. PRINTSIIP: KÕRGED KAITSEVÄÄRTUSED	33
10. PRINTSIIP: METSA MAJANDUSTEGEVUSE RAKENDAMINE	35
METSAMAJANDAMISE STANDARDI LISAD	40
Lisa A (1. printsiip) <i>Kohaldatavate õigusaktide ning riigi ratifitseeritud rahvusvaheliste lepingute, kon-</i> <i>ventsioonide ja kokkulepete miinimumloetelu.</i>	40
Lisa B (2. printsiip) Nõuded <i>töötajate</i> pädevusele	44
Lisa C (5. printsiip) Ökosüsteemiteenuste protseduur	45
Lisa D (7. printsiip) Organisatsiooni tegevuskava koostisosad	46
Lisa E (8. printsiip) Seireobjektide nimekiri	47
Lisa F (9. printsiip) Soovituslik abimaterjal <i>kõrgete kaitseväärtuste</i> kindlaks tegemiseks	48
Lisa G (1. printsiip) <i>Vaidluste</i> lahendamise juhend	52
Lisa H (2. ja 3. printsiip) Eesti Vabariigi poolt <i>ratifitseeritud</i> ja muud Eesti FSC metsamajandamise stan- <i>dardi täitmiseks vajalikud ILO metsade</i> majandamisega seotud konventsioonid	53
Lisa I (2. printsiip) Sobilikud isikukaitsevahendid metsatööl	54
MÕISTED JA MÄÄRATLUSED	55

1. EESSÕNA

1.1. Forest Stewardship Council (FSC, eesti k Metsahoolekogu)

Forest Stewardship Council A.C. (FSC, eesti keeles aeg-ajalt ka Metsahoolekogu) asutati 1993. aastal pärast Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) keskkonna- ja arengukonverentsi Rio de Janeiro (1992), eesmärgiga edendada maailma metsade majandamist, mis on keskkonnahoidlik, ühiskonnale kasulik ja majanduslikult elujõuline.

Keskkonnahoidlik metsamajandus tagab, et puidu varumine, mittepuiduliste metsasaaduste varumine ja ökosüsteemiteenuste kasutamine säilitavad metsa bioloogilist mitmekesisust, tootlikkust ja ökoloogilisi protsesse. Ühiskonnale kasulik metsamajandus aitab nii kohalikel elanikel kui ka ühiskonnal tervikuna kasutada metsa pikaajalisi hüvesid ja ajendab ka kohalikke elanikke säästma metsa-ressursse ja järgima pikaajalisi majandamisesmärke. Majanduslikult elujõuline metsamajandus tähendab, et töid metsas struktureeritakse ja majandatakse nii, et need toovad kasu, kuid mitte metasaressursi, ökosüsteemi või asjaomaste kogukondade arvelt. Pinget piisava kasumivajaduse ja vastutustundliku metsamajandamistegevuse põhimõtete vahel saab leevendada, kui pingutada, et kogu metasaaduste ja -teenuste valikut turustatakse nende parima hinna eest (FSC sisekord, kinnitatud septembris 1994, viimane uuendus juunis 2011).

FSC on rahvusvaheline organisatsioon, mis pakub vabatahtliku akrediteerimise ja kolmanda isiku tehtud sõltumatu sertimise süsteemi. See süsteem võimaldab sertifikaadi omanikel turustada oma metasaaduseid ja -teenuseid kui keskkonnahoidliku, ühiskonnale kasuliku ja majanduslikult elujõulise metsamajanduse tulemust.

FSC määrab normatiivid FSC metsamajandamise standardite väljatöötamiseks ja kinnitamiseks, mis põhinevad FSC printsiipidel ja kriteeriumtel. Lisaks määrab FSC vastavushindamisasutuste (ehk sertijate) akrediteerimise normatiivid, kes omakorda serdivad vastavust FSC standarditele. Nende standardite alusel pakub FSC sertifitseerimissüsteemi organisatsioonidele, kes soovivad turustada oma tooteid FSC sertifitseerituna.

1.2. FSC Eesti ja standardi töörühm

Ehkki jätkusuutlikku metsamajanduse juured ulatuvad ka Eestis 1990-ndate aastate keskpaika, asutati praegune FSC Eesti (juriidiline nimi MTÜ Hea Metsanduse Koda) 2002. aasta alguses. Loodud mitmetulundusühingu liikmed jagunesid sarnaselt rahvusvahelise FSC liikmeskonnaga kolme kotta: keskkonna-, sotsiaal- ja majanduskotta. Organisatsiooni eesmärk oli saada FSC rahvusvahelise võrgustiku liikmestaatus ning kohandada FSC metsamajandamise standardi rahvusvaheline raamistik vastavaks Eesti Vabariigi oludele.

2004. aasta mais allkirjastati rahvusvahelise FSC-ga kokkulepe, mille kohaselt taotlesid mõlemad organisatsioonid samu metsanduslikke eesmärke ning 2010. aastal sõlmiti partnerlusleping, millega FSC Eestile omistati FSC riikliku kontori staatus. See tähendab, et FSC Eesti on ametlikuks suhtluskanaliks rahvusvahelise FSC ja Eesti huvirühmade vahel ning FSC Eesti on Eestis volitatud esindama rahvusvahelise FSC seisukohti ja arvamusi.

Standardi töörühm on rahvusvahelise FSC poolt ametlikult kinnitatud töörühm, mille eesmärgiks on koostada FSC nõuetega kooskõlas olev rahvuslik FSC metsamajandamise standard, mis hakkab kehtima Eesti Vabariigi territooriumil. Standardi töörühm ei ole eraldi juriidiline isik, vaid tegemist on FSC Eesti poolt ellu kutsutud standardi koostamiseks mõeldud töörühmaga, mis eksisteerib FSC Eesti alluvuses, kuid on oma standardit puudutavates otsustes vaba ja lahus FSC Eestist kui juriidilisest isikust.

Standardi töörühma ülesanne standardi koostamise protsessis on koostatud standardi eelnõude redaktsioonid üksikasjalikult läbi vaadata ning anda nende sisu kohta soovitusi ja teha parandusettepanekuid. Lisaks on standardi töörühma ülesandeks vaadata läbi huvirühmadelt avalikustamiste käigus tulnud ning prooviauditite läbiviimisel saadud kommentaarid ja anda neile hinnang. Standardi töörühm pakub standardi koostamise protsessi käigus välja kompromisse ja sõnastusi, mis aitaksid saavutada standardi töörühma kõigi liikmete vahel konsensust.

Standardi töörühmas on FSC struktuuri peegeldav kolme koja struktuur (keskkonna-, sotsiaal- ja majanduskoda), kuhu töörühma liikmed jaotuvad kooskõlas oma tegevusvaldkonnaga või ekspert-teadmistega vastavas valdkonnas. Standardi töörühm võib kaasata eksperte ka väljastpoolt, et tuua selgust küsimustesse, mille kohta on vaja rohkem informatsiooni või milles töörühmal endal vajalik kompetents puudub. Lisaks on standardi töörühmal erapooletu moderaator, kelle ülesanne on standardi töörühma arutelu vedada ning aidata konsensust leida.

2. SISSEJUHATUS

2.1. Standardi eesmärk

Käesolev FSC metsamajandamise standard paneb paika need kohustuslikud elemendid, mille järgi FSC akrediteeritud sertijad standardi kohalduvusala (vt 2.2) piires metsamajandamistegevusi hindavad.

FSC metsamajandamise printsiibid ja kriteeriumid (*FSC Principles and Criteria*, lühendatud ka kui *P&C*) tagavad rahvusvaheliselt tunnustatud vastutustundliku metsamajandamise standardi. Siiski peab iga rahvusvaheline metsamajandamise standard olema kohandatud kas regiooni või riigi tasandil, et metsadega seotud mitmekesiseid õiguslikke, ühiskondlikke ja geograafilisi tingimusi maailma eri paigus arvesse võtta. Seetõttu nõutakse FSC printsiipidele ja kriteeriumitele lisaks indikaatoreid, mis on kohandatud vastavaks regionaalsetele või kohalikele oludele ja mida oleks võimalik rakendada metsamajandamisüksuse tasemel.

FSC rahvusvaheliste üldindikaatorite (*FSC-STD-60-004 V1-0 EN International Generic Indicators*, lühendatud ka kui *IGI*) kinnitamisega rahvusvahelise FSC juhatuse poolt märtsis 2015, kasutatakse neid lähtepunktina printsiipide ja kriteeriumite regionaalsetele või kohalikele oludele vastavaks kohandamisel. See võimaldab:

- rakendada printsiipe ja kriteeriume ühtselt kogu maailmas;
- tõsta ja tugevdada FSC süsteemi usaldusväarsust;
- tõsta FSC metsamajandamise riigistandardite ühtsust ja kvaliteeti;
- kiirendada ja tõhustada FSC metsamajandamise riigistandardite kinnitamist.

FSC printsiibid ja kriteeriumid koos FSC standardikomitee (ingl *FSC Performance and Standards Committee*, lühendatud ka kui *PSC*) poolt heakskiidetud kohalike indikaatoritega moodustavad FSC metsamajandamise riigistandardi (ingl *FSC National Forest Stewardship Standard*, lühendatud ka kui *NFSS*).

FSC metsamajandamise riigistandardi koostamisel järgitakse nõudeid, mis on sätestatud järgnevates FSC normatiivsetes dokumentides:

- FSC-PRO-60-006 V2-0 EN *Development and Transfer of National Forest Stewardship Standards to the FSC Principles and Criteria Version 5-2* (FSC riigistandardite koostamine ja uuendamine FSC printsiipide ja kriteeriumide versiooni 5-2 ülevõtmiseks);
- FSC-STD-60-002 V1-0 EN *Structure and Content of National Forest Stewardship Standards* (FSC metsamajandamise riigistandardite struktuur ja sisu); ja

- FSC-STD-60-006 V1-2 EN *Process requirements for the development and maintenance of National Forest Stewardship Standards* (Menetlusnõuded FSC metsamajandamise riigistandardite koostamiseks ja uuendamiseks).

Eelnimetatud dokumendid on töötatud välja FSC poliitikate ja standardite osakonnas (*Performance and Standards Unit* ehk PSU), et parendada järjepidevust ja läbipaistvust sertimisotsustes erinevate sertijate vahel maailma eri paigus ning seeläbi tõsta FSC sertimisskeemi usaldusväärsust tervikuna.

2.2. Standardi kohaldamisala

Eesti FSC metsamajandamise standard on rakendatav Eesti Vabariigi territooriumil asuvates loodusmetsades ja istandikes ning kõikidele omandivormidele, nii väikestele kui suurtele metsamajanduse organisatsioonidele, kes soovivad omada FSC metsamajandamise sertifikaati Eestis.

2.3. Standardi koostamise taustainfo

FSC Eesti algatas 2016. aasta mais Eesti FSC metsamajandamise standardi koostamisprotsessi, mille eesmärgiks on koostada FSC printsiipidest lähtuv, Eesti Vabariigi territooriumil kehtiv ja Eesti Vabariigi oludele vastav FSC metsamajandamise standard, millest lähtuvalt oleks metsade majandamine keskkonnahoidlik, ühiskonnale kasulik ja majanduslikult elujõuline. Standardi koostamisprotsessi käigus on FSC rahvusvaheline raamistik kohandatud vastavaks Eesti oludele, järgides FSC põhimõtteid ja nõudmisi ning võttes samas arvesse kohalikke ökoloogilisi-, sotsiaalseid ning majanduslikke tingimusi.

Eesti FSC metsamajandamise standardi neljas eelnõu (4-0) töötati välja perioodil september 2018 kuni november 2019. Koostamisprotsessi käigus viidi standardisse sisse muudatused, mis tulenesid PSU tagasisidest standardile ja üleminekust V2-0 rahvusvahelistele üldindikaatoritele (FSC-STD-60-004 V2-0).

Standardi töörühm valmistas käesoleva standardi eelnõu ette koosseisus:

Anneli Palo (Tartu Ülikool)	Ahto Kaasik (Hiite Maja SA)	Ivar Sibul (Eesti Maaülikool)
Jaanus Libek (Eestimaa Looduse Fond SA)	Aivar Ruukel (Soomaa Turism MTÜ)	Marti Piirimäe (end. Samsonov) (Graanul Invest AS)
Kalev Sepp (Eesti Maaülikool)	Kaarel Tiganik (Eesti Metsateenijate Ühing MTÜ)	Rainer Laigu (Riigimetsa Majandamise Keskus)
Olev-Andres Tinn (Erakond Eestimaa Rohelised MTÜ)	Rea Raus (Statera MTÜ)	Tõnis Tõnisson (Eesti Erametsaliit MTÜ)
Renno Nellis (Kotkaklubi MTÜ)		Tarmo Meus (Multiland OÜ)

Standardi töörühma on eelnõu koostamisel modereerinud Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituudi säästliku metsanduse teadur Raul Rosenvald (varasemalt Eesti Maaülikooli Metsandus- ja maaehitus-instituudi metsakasvatuse osakonna vanemteadur). Standardi töörühma on eelnõu koostamisel assisteerinud FSC Eesti projektikoordinaator Marion Kade ja FSC Eesti tegevjuht Indrek Talpsep.

3. STANDARDI VERSIOON

Käesolev Eesti FSC metsamajandamise standardi eelnõu on versiooninumbriga 4-2 ning on kinnitatud 1.11.2019. Standardi eelnõu ei ole kasutatav FSC metsamajandamise audititeks, seega puuduvad eelnõul jõustumiskuupäev ning kehtivusaeg.

Standardi eelnõu koostamise protsessi ning standardi kokkupaneku eest on vastutanud FSC Eesti, standardi eelnõu sisu on kokku leppinud standardi töörühm (koosseis punktis 2.3).

4. KAASTEKST

4.1. Geograafia, kliima, loodus

Eesti asub Euroopa põhjaosas Läänemere idarannikul, seega parasvöötme põhjapoolsemas osas merelise ja mandrilise kliima üleminekualal. Eesti on Ida-Euroopa lauskmaa osana madal ja tasane ala, mille pinnamoes vahelduvad kõrgustikud ja lavamaad madalike, nõgude ja orunditega. Eesti ja kogu Baltikumi kõrgeim punkt on Suur Munamägi (317 m), mis asub Haanja kõrgustiku keskosas.

Siinset kliimat mõjutab peamiselt Atlandi ookean, eriti just Põhja-Atlandi hoovus. Selle põhjaosas toimuv aktiivne tsüklonaalne tegevus (nn Islandi miinimum) põhjustab tugevaid tuuli, sademeid ja temperatuuri järske kõikumisi. Valitsevate läänetuultega kaugele mandri siseosadesse kanduv niiske mere-line õhumass toob külmal poolaastal endaga kaasa tunduvalt soojema, soojal poolaastal aga mõnevõrra jahedama ilma. Siinne aasta keskmine õhutemperatuur on 4,3...6,5°C, mis on märksa kõrgem kui ida poole jäävatel kontinentaalsema kliimaga aladel, mis asuvad samadel laiuskraadidel.

Eesti-siseste temperatuurierinevuste peamiseks kujundajaks on Läänemeri. Talvisel ajal hoiab ta rannikualad palju soojemana kui sisemaa (jaanuari keskmine õhutemperatuur Kesk- ja Ida-Eestis on vahemikus -6°...-7°C, samas kui Lääne-Eesti saarestikus on see -2°...-4°C). Kevadel soojeneb sisemaa märgatavalt kiiremini kui meri. Seetõttu jäävad rannikualad võrreldes ülejäänud Eestiga üha jahedamaks. Maikuu keskmine temperatuur erineb rohkem kui 3,5°C. Suvel hakkavad territoriaalsed erinevused kaduma, juuli keskmine temperatuur varieerub 16,0°C ja 17,4°C vahel. Vegetatsiooni-perioodi pikkus Eestis on 180–195 päeva ning külmavaba perioodi pikkus 110–190 päeva, mõlemad on rannikualadel pikemad. Keskmine lumikatte kestus talve jooksul on Eestis 75–135 päeva. Kõige napim on lumekate Saaremaa lääneranniku lähedastel saartel, kõige suurem Haanja ja Pandivere kõrgustikul.

Aasta keskmine tuule kiirus on Eesti siseosades alla 4 m/s, avamere rannikul aga üle 6 m/s. Veelgi suuremad erinevused esinevad tormituulte sageduses. Kui sisemaal esineb tormituult (kiirusega üle 15 m/s) harva, vaid mõni kord aastas, siis avamere rannikul ja saartel on tormituuli keskmiselt 30–45 päeva.

Eesti paikneb niiske kliimaga vööndis, kus sademete hulk ületab summaarse auramise. Aasta keskmine suhteline õhuniiskuse on 80–83%. Kõrgem on ta talvekuudel ja kõige madalam mais, keskmiselt 70%. Aasta keskmine sademete summa varieerub piirides 550–800 mm. Kõige madalam sademete hulk esineb reeglina rannikuvööndis. Eriti kuiv on seal kevadel ja suve esimesel poolel.¹

Eesti kuulub parasvöötme metsavööndi segametsade allvööndi põhjaossa, kuid siin on pinnase koostisest ja niiskuse režiimist sõltuvalt levinud palju erinevaid metsatüüpe.² Kogu metsamaa pindala on 2,31 miljonit hektarit, millega Eesti on pindalasuhelt üks metsarikkamaid riike maailmas, kuivõrd 53,2% maismaast on metsamaa (49,3% metsaga ja 3,9% metsata metsamaa).

¹ Estonica veebientsüklopeedia, Asend ja looduslikud tingimused (http://www.estonica.org/et/Loodus/Asend_ja_looduslikud_tingimused/), viimati vaadatud 22.02.2019

² Estonica veebientsüklopeedia, Taimestik ja loomastik, Metsakooslused (http://www.estonica.org/et/Loodus/Taimestik_ja_loomastik/Metsakooslused/), viimati vaadatud 22.02.2019

Omandivormilt jaotub metsamaa järgmiselt: 46% Riigimetsa Majandamise Keskuse metsamaa, 5% muu riigimetsamaa, 2% reformimata metsamaa, 29% füüsiliste isikute metsamaa, 18% juriidiliste isikute metsamaa.

Metsamaa pindala ja tagavara enamuspoolsi järgi jaotub enam-vähem pooleks okas- ja lehtpuude vahel (36,7% mänd, 19,3% kuusk, 25,5% kask ja ülejäänud 18,5% on peamiselt teised lehtpuud). Keskmine puistu tagavara on 206 m³/ha (männienamusega puistute keskmine on kõrgeim – 237 m³/ha ning halli lepa enamusega puistute keskmine on madalaim – 151 m³/ha).

Kaitserežiimide järgi jaguneb Eesti metsamaa järgmiselt: kaitstavaid metsaalasid 24,6%, millest majanduspiirangutega metsi 12,6% ja rangelt kaitstavaid metsi 12,0% (11,7% rangelt kaitstavad metsad, sh projekteeritavad kaitsealad ja 0,3% vääriselupaigad).³

Eestis elab tänapäeval hinnanguliselt 35 000–45 000 taime-, seene- ja loomaliiki, millest seniste uurin-gutega on kindlaks tehtud ligikaudu 26 600 liigi esinemine. Eesti väikest pindala arvestades oleme oma laiuskraadil üks liigirikkamaid piirkondi ja siin leidub arvukalt mitmeid Euroopas haruldaseks jäänud liike.⁴

4.2. Standardi töörühm

Standardi töörühma koosseis on toodud punktis 2.3.

NB! Rahvusvahelise FSC juhatusel, rahvusvahelise FSC ja FSC võrgustiku kontorite töötajatel ning FSC akrediteeritud sertimisasutustel ei ole lubatud standardi koostamise protsessis otsuseid teha, mistõttu ei kuulu standardi töörühma liikmena ühtegi eelpool nimetatud grupi esindajat. Kõik eelnevalt nimetatud võisid samas olla kaasatud tehniliste ekspertidena.

4.3. Tehnilised eksperdid ja standardi nõukoda

Standardi töörühma aruteludes osalesid vajadusel ka tehnilised eksperdid, kelle hinnanguid ja seisukohti võttis standardi töörühm aruteludes arvesse, kuid kes ei osalenud otsuste tegemises.

Lisaks standardi töörühmale ja tehnilistele ekspertidele on olemas ka standardi nõukoda, mis on standardi koostamise protsessis töörühma kõrval eesmärgiga, et töörühmas mitte esindatud isikute huvid oleksid protsessis kajastatud. Standardi nõukojaga jagati aktiivselt infot standardi väljatöötamisel - enne igat standardi töörühma koosolekut sai standardi nõukoda vastava koosoleku materjalid ning nõukoja liikmed said koosolekul käsitlemiseks anda enda tagasisidet. Standardi nõukoja liikmete arv ei olnud piiratud, mis tähendab, et sellega said kõik soovijad igal ajahetkel liituda. Samuti oli standardi nõukoja liikmetel põhjendatud huvi ning spetsiifiliste ekspertteadmiste jagamise eesmärgi korral eelneva kokkuleppe alusel võimalik standardi töörühma koosolekul osaleda. Seda võimalust kasutasid aktiivselt mitmed standardi nõukoja liikmed standardi väljatöötamise käigus.

³ Aastaraamat Mets 2016, Eesti Keskkonnaagentuur, 2017

⁴ Looduskaitse arengukava aastani 2020, Keskkonnaministeerium, 2012

5. VIITED

Käesoleva dokumendi rakendamisel on olulised järgmised dokumendid. Versiooninumbrita viidete korral kehtib viidatud dokumendi uusim versioon (kaasa arvatud kõik muudatused).

FSC-POL-01-004	Policy for the Association of Organizations with FSC <i>(Organisatsioonide FSC-ga seostamise poliitika)</i>
FSC-POL-20-003	The Excision of Areas from the Scope of Certification <i>(Alade väljaarvamine sertifitseerimise ulatusest)</i>
FSC-POL-30-001	FSC Pesticides Policy <i>(FSC pestitsiidipõhimõtted)</i>
FSC-POL-30-401	FSC Certification and the ILO Conventions <i>(FSC sertifitseerimine ja ILO konventsioonid)</i>
FSC-POL-30-602	FSC Interpretation on GMOs (Genetically Modified Organisms) <i>(FSC GMO-de käsitus)</i>
FSC-STD-01-002	Glossary of Terms <i>(Terministandard)</i>
FSC-STD-01-003	SLIMF Eligibility Criteria <i>(SLIMFi kriteeriumid)</i>
FSC-STD-20-007	Forest Management Evaluations <i>(Metsamajandamise hindamised)</i>
FSC-STD-30-005	FSC Standard for Group Entities in Forest Management Groups <i>(FSC standard metsamajandamisgruppide üksustele)</i>
FSC-STD-60-002	Structure and Content of National Forest Stewardship Standards <i>(FSC metsamajandamise riigistandardite struktuur ja sisu)</i>
FSC-STD-60-006	Development of National Forest Stewardship Standards <i>(FSC metsamajandamise riigistandardite arendamine)</i>
FSC-PRO-01-001	The Development and Revision of FSC Normative Documents <i>(FSC normdokumentide koostamine ja uuendamine)</i>
FSC-PRO-01-005	Processing Appeals <i>(Apellatsioonide läbivaatamine)</i>
FSC-PRO-01-008	Processing Complaints in the FSC Certification Scheme <i>(Kaebuste läbivaatamine FSC sertifitseerimissüsteemis)</i>
FSC-PRO-01-009	Processing Policy for Association Complaints in the FSC Certification Scheme <i>(Seostamise poliitikaga seotud kaebuste läbivaatamine FSC sertifitseerimissüsteemis)</i>
FSC-DIR-20-007	FSC Directive on Forest Management Evaluations <i>(FSC metsamajandamise hindamise direktiiv)</i>

6. MÄRKUS INDIKAATORITE TÕLGENDAMISE KOHTA

Iga kriteeriumi alla on kirja pandud vastavad indikaatorid, mille põhjal hinnatakse organisatsiooni vastavust FSC printsiipidele. Juhul, kui indikaator on lihtsalt nummerdatud, ilma täiendava kirjeta (nt indikaator 1.1.1), siis on antud indikaator kohaldatav kõikides suurustes organisatsioonidele ning loodusmetsadele ja istandikele.

Osadel juhtudel on määratud kindlaks nõuded, mis kohalduvad ainult teatud suurusega organisatsioonidele. Sellisel juhul on indikaatori numbri järel täht „a“ viitamaks suurtele organisatsioonidele või „b“ viitamaks väikestele organisatsioonidele (nt indikaator 1.1.1a või 1.1.1b).

Kui mõiste esineb peatükis esimest korda, on see kirja pandud kald- ja rasvases kirjas (nt ***vääriselupaik***). Kui mõiste edaspidi esineb peatükis ja on uues lõigus, on see ainult kaldkirjas (nt *vääriselupaik*). Samas lõigus olev korduv mõiste ei ole eraldi välja toodud ja esineb tavakujul (nt vääriselupaik).

Osadel juhtudel on indikaatorile lisatud märkus. Märkustes on välja toodud lisainfot ja/või soovitusi standardi töörühmalt. Märkused ei ole normatiivsed ning nende põhjal ei hinnata organisatsiooni vastavust FSC printsiipidele.

7. PRINTSIIBID, KRITERIUMID JA KOHALIKUD INDIKAATORID

1. PRINTSIIP: KOOSKÖLA SEADUSTEGA

Organisatsioon järgib kõiki **kohaldatavaid õigusakte** ning riigi **ratifitseeritud** rahvusvahelisi lepinguid, konventsioone ja kokkuleppeid. (P1 P&K V4)

<p>Kriteerium 1.1 <i>Organisatsioon</i> on õiguslikult määratletud isik, mille õiguslik registreerimine on selge, dokumenteeritud ja vaidlustamata ning õiguslikult pädeva valitsusasutuse kirjaliku tunnustusega konkreetsete tegevuste kohta.</p>
<p>Indikaator 1.1.1 <i>Organisatsioon</i> on registreeritud ja tuvastatav ning omab kõiki õigusi sertifikaadi kohaldamisalas olevate tegevuste jaoks.</p>
<p>Kriteerium 1.2 <i>Organisatsioon</i> tõendab, et metsamajandamisüksuse õiguslik seisund, sealhulgas valdusõigus ja kasutusõigused, ning maaüksuse piirid on selgelt määratletud. (K1.2 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 1.2.1 <i>Organisatsioonil</i> on sertifikaadi kohaldamisalas olevate maaüksuste seadusest tulenevat omandiõigust või valdust tõendavad dokumendid.</p>
<p>Indikaator 1.2.2 Seadusest tuleneva valduse registreerib õiguslikult pädev valitsusasutus.</p>
<p>Indikaator 1.2.3 <i>Maaüksuste</i> piirid on selgelt määratletavad (nt kaardimaterjal, tähistus looduses, looduslik piir).</p>
<p>Kriteerium 1.3 <i>Organisatsioonil</i> on metsamajandamisüksusel tegutsemiseks seadusest tulenevad õigused, mis vastavad organisatsiooni ja metsamajandamisüksuse õiguslikule seisundile, ka täidab organisatsioon seonduvaid kohustusi, mis tulenevad kohaldatavatest riigi ja kohaliku tasandi õigusaktidest ja haldusnõuetest. Seadusest tulenevad õigused hõlmavad metsasaaduste raiet ja varumist ja/või ökosüsteemiteenuste pakkumist metsamajandamisüksuse piires. Organisatsioon tasub õigusaktidega ettenähtud tasud, mis on seotud nende õiguste ja kohustustega. (K1.1, 1.2, 1.3 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 1.3.1 Kõik metsamajandamisüksusel toimuvad tegevused on kooskõlas kohaldatavate õigusaktide ja organisatsiooni juhenditega.</p>
<p>Indikaator 1.3.2 Kõik kohaldatavate õigusaktidega ettenähtud tasud seoses metsa majandamisega on õigeaegselt tasutud.</p>
<p>Indikaator 1.3.3 Tegevuskavas kirjeldatud tegevused on kooskõlas kõigi kohaldatavate õigusaktidega.</p>
<p>Indikaator 1.3.4 Eesti FSC metsamajandamise standardi nõuded, mille täitmist Eestis kehtivad õigusaktid ei võimalda, on registreeritud. Vastuolu lahendamiseni lähtub organisatsioon õigusaktidest.</p>
<p>Kriteerium 1.4 <i>Organisatsioon</i> töötab välja ning võtab tarvitusele abinõud ja/või teeb koostööd valitsusasutustega, et süstemaatiliselt kaitsta metsamajandamisüksust loata ja ebaseadusliku ressursikasutuse,</p>

asunduse või muu ebaseadusliku tegevuse eest. (K1.5 P&K V4)
Indikaator 1.4.1 Kasutatakse abinõusid, mis tagavad kaitse ebaseadusliku metsasaaduste varumise või muu ebaseadusliku tegevuse eest <i>metsas</i> .
Indikaator 1.4.2 Juhul, kui kaitse on <i>seadusest tulenev</i> valitsusasutuste ülesanne, on <i>organisatsioonis</i> kasutusel süsteem selliste valitsusasutustega koostöö tegemiseks, et ebaseaduslik tegevus tuvastada, sellest teatada, seda kontrollida ja ära hoida.
Indikaator 1.4.3 <i>Organisatsioon</i> dokumenteerib majanduslikku või keskkonnakahju tekitanud ebaseaduslikud tegevused ja kasutab abinõusid nende lõpetamiseks.
Kriteerium 1.5 <i>Organisatsioon</i> järgib kohaldatavaid riigi ja kohaliku tasandi õigusakte, ratifitseeritud rahvusvahelisi konventsioone ja kohustuslikke tegevusjuhiseid , mis on seotud metsasaaduste transpordi ja kauplemisega nii <i>metsamajandamisüksuse</i> piires kui sellest väljaspool ja/või esmase müügikohani. (K1.3 P&K V4)
Indikaator 1.5.1 <i>Organisatsioon</i> järgib metsasaaduste veol ja kauplemisel kohaldatavaid õigusakte ning ratifitseeritud rahvusvahelisi konventsioone.
Indikaator 1.5.2 <i>Organisatsioon</i> järgib CITES-i nõudeid.
Kriteerium 1.6 <i>Organisatsioon</i> tuvastab, ennetab ja lahendab asjaomaste huvirühmade kaasamise teel vaidlusi seadusõiguse või tavaõiguse küsimustes, mida saab kohtuväliselt mõistliku aja jooksul lahendada. (K2.3 P&K V4)
Indikaator 1.6.1 <i>Organisatsioon</i> kasutab <i>vaidluste</i> lahendamiseks lisas G olevat vaidluste lahendamise juhendit.
Indikaator 1.6.2 <i>Organisatsioon</i> toetab <i>vaidluste</i> lahendamisel kokkuleppe või üksmeele saavutamist.
Indikaator 1.6.3 Kohaldatavaid õigusakte puudutavate <i>vaidluste</i> kohta on olemas pidev arvestus, sh: 1) vaidluste lahendamiseks astutud sammud; 2) iga vaidluse lahendid; 3) lahendamata vaidlused, sh põhjused, miks need on lahendamata, ja võimalikud lahendusviisid.
Indikaator 1.6.4 Probleeme tekitav metsamajandustegevus peatatakse objektil, mida puudutab 1) oluline vaidlus või 2) avalik huvi .
Kriteerium 1.7 <i>Organisatsioon</i> deklareerib avalikult, et ta ei anna ega võta vastu altkäemaksu rahas ega muus vormis ja järgib kehtivaid korruptsioonivastaseid õigusakte, kui need on olemas. Korruptsioonivas-

taste õigusaktide puudumisel võtab organisatsioon kasutusele muud korruptsioonivastased abinõud kooskõlas <i>metsamajandustegevuse ulatuse</i> ja <i>intensiivsusega</i> ning korruptsiooniriskiga.
Indikaator 1.7.1 <i>Organisatsioon</i> deklareerib avalikult, et hoidub mis tahes laadi korruptsioonist.
Indikaator 1.7.2 <i>Organisatsioonis</i> ei esine korruptiivset tegevust.
Indikaator 1.7.3 Korruptsiooni esinemise korral võetakse kasutusele abinõud korruptsioonist vabanemiseks.
Kriteerium 1.8 <i>Organisatsioon</i> tõendab pikaajalist kohustust järgida <i>metsamajandamisüksuses</i> FSC printsiipe ja kriteeriumeid , samuti asjakohaseid FSC strateegiaid ja standardeid. Selle kohustuste kinnitus sisaldub dokumendis, mis on tasuta avalikustatud . (K1.6 P&K V4)
Indikaator 1.8.1 <i>Organisatsioon</i> kinnitab endale võetud pikaajalist kohustust järgida Eesti FSC metsamajandamise standardit.
Indikaator 1.8.2 Ametlik kinnitus <i>avalikustatakse</i> .

2. PRINTSIIP: TÖÖTAJATE ÕIGUSED JA TÖÖTINGIMUSED

Organisatsioon säilitab või parandab töötajate sotsiaalset ja majanduslikku heaolu.

<p>Kriteerium 2.1 <i>Organisatsioon toetab</i> tööga seotud põhimõtteid ja õigusi, mis on määratletud ILO 1998. aasta deklaratsioonis aluspõhimõtete ja -õiguste kohta tööl (põhineb ILO kaheksal peamisel töökonventsioonil). (K4.3 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 2.1.1 <i>Organisatsioon</i> täidab Eesti tööõiguslikke õigusakte ja Eestis ratifitseeritud ILO konventsioone. (Lisa H)</p>
<p>Indikaator 2.1.2 Töötajad saavad vabalt luua tööorganisatsioone või ühineda nendega.</p>
<p>Indikaator 2.1.3 <i>Organisatsioon</i> austab tööorganisatsioonide õigust koostada oma põhikiri ja reeglid.</p>
<p>Indikaator 2.1.4 <i>Organisatsioon</i> austab töötajate õigusi osaleda või mitte osaleda seaduslikes tegevustes, mis on seotud tööorganisatsiooni loomise, sellega ühinemise või selle abistamisega. Organisatsioon ei diskrimineeri ega karista töötajaid nende õiguste kasutamise eest.</p>
<p>Indikaator 2.1.5 <i>Organisatsioon</i> peab läbirääkimisi loodud tööorganisatsioonidega ja/või nõuetekohaselt valitud esindajatega heas usus ja pingutab kollektiivläbirääkimiste kokkuleppeni jõudmise nimel.</p>
<p>Indikaator 2.1.6 Kokkulepped, mis on saavutatud kollektiivläbirääkimistel tööorganisatsioonidega, on täidetud.</p>
<p>Kriteerium 2.2 <i>Organisatsioon toetab soolist võrdõiguslikkust</i> tööhõivepraktikas, koolitusvõimalustes, lepingute sõlmimises, kaasamise menetlustes ja metsamajandustegevuses.</p>
<p>Indikaator 2.2.1 <i>Organisatsiooni</i> tegevus <i>toetab soolist võrdõiguslikkust</i> ja väldib soolist diskrimineerimist tööle värbamisel ja töösuhetes (sh koolitusvõimalustes ja organisatsioonisiseses kaasamises).</p>
<p>Indikaator 2.2.2 Naised ja mehed saavad võrdväärsete tööülesannete täitmise eest samaväärset tasu.</p>
<p>Indikaator 2.2.3 Vanemapuhkuse võtmine on võimalik ja selle eest ei karistata.</p>
<p>Indikaator 2.2.4 <i>Organisatsioon</i> taunib igasuguseid ahistamise ja mistahes alusel diskrimineerimise juhtumeid ning tõstab oma töötajate teadlikkust kirjeldatud juhtumite tuvastamise ning nendest teavitamise võimaluste kohta, tagades konfidentsiaalsuse.</p>
<p>Kriteerium 2.3 <i>Organisatsioonis</i> on tarvitusele võetud abinõud, et kaitsta töötajaid tööga seotud ohtude ja terviseriskide eest. Need abinõud vastavad metsamajandustegevuse ulatusele, intensiivsusele ja riskile ILO metsatöö ohutuse ja tervishoiu eeskirja soovitustele või on rangemad. (K4.2 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 2.3.1 <i>Organisatsioonis</i> täidetakse tööülesannete täitmisel Eesti õigusakte ja ILO ettenähtud töötervishoiu ja tööohutuse nõuded. (Lisa H)</p>

Indikaator 2.3.2 <i>Organisatsioonis</i> on tööülesannete täitmisel kasutusel vastavad isikukaitsevahendid. (Lisa I)
Indikaator 2.3.3 <i>Organisatsioon</i> registreerib toimunud tööõnnetused ja õnnetuste tõttu kaotatud tööaja ning kavandab ja kasutab abinõusid uute taoliste tööõnnetuste vältimiseks.
Indikaator 2.3.4 Pärast suuremaid ohuolukordi ja <i>tööõnnetusi</i> vaadatakse üle töötervishoiu ja tööohutuse abinõud ning muudetakse vastavalt vajadusele.
Kriteerium 2.4 <i>Organisatsioon</i> maksab töötasu vähemalt metsanduses kehtestatud alammäära või metsanduse muude tunnustatud töötasukokkulepete või elatusmiinimumi ulatuses, kui need on seaduses ettenähtud töötasu alammäärast suuremad. Kui nimetatuid ei eksisteeri, töötab organisatsioon <i>töötajate kaasamise</i> abil välja mehhanismid töötasu alammäära kindlaksmääramiseks.
Indikaator 2.4.1 <i>Organisatsioon</i> maksab töötasusid, mis vastavad vähemalt kehtestatud töötasu alammääradele.
Indikaator 2.4.2 <i>Organisatsioon</i> peaks maksma õiglast ja väarikat töötasu.
Indikaator 2.4.3 Töö- ja lepingutasud makstakse kokkulepitud tähtajaks välja.
Kriteerium 2.5 <i>Organisatsioon</i> tõendab, et tegevuskava ja kogu <i>metsamajandustegevuse</i> ohutuks ja tulemuslikuks elluviimiseks vastab <i>töötajate</i> väljaõpe ja järelevalve töö spetsiifikale. (K7.3 P&K V4)
Indikaator 2.5.1 Asjassepuutuvatel vastutavatel <i>töötajatel</i> ja tööülesandeid täitvatel alltöövõtja vastutavatel <i>töötajatel</i> on tööks vajalik pädevus vastavalt lisale B.
Indikaator 2.5.2 <i>Organisatsioon</i> peab pidevat arvestust <i>töötajate</i> koolituste kohta.
Kriteerium 2.6 <i>Organisatsioonil</i> on <i>töötajate kaasamise</i> abil välja töötatud mehhanismid töövaidluste lahendamiseks ja õiglase hüvitise pakkumiseks töötajale vara hävimise või kahjustumise, kutsehaiguste ja tööga seotud vigastuste korral, mis on tekkinud organisatsioonis töötades.
Indikaator 2.6.1 Kehtib töövaidluste lahendamise menetlus, mis on välja töötatud <i>töötajate</i> või <i>töötajate</i> esindaja <i>kaasamise</i> teel või kasutatakse lisas G olevat vaidluste lahendamise juhendit.
Indikaator 2.6.2 <i>Töötajate</i> töövaidlused fikseeritakse, nendele vastatakse ja need on kas lahendatud või lahendamisel.
Indikaator 2.6.3 <i>Töötajate</i> töövaidluste kohta seoses töötaja varalise kahju, <i>kutsehaiguse</i> või vigastusega peetakse pidevat arvestust, sh: 1) töövaidluste lahendamiseks astunud sammud; 2) iga töövaidluse lahendamise tulemused, sh <i>õiglase hüvitise</i> määramine; ning

3) lahendamata töövaidlused, sh põhjused, miks need on lahendamata, ja võimalikud lahendusviisid.

Indikaator 2.6.4 *Töötajad* saavad tööalase varalise kahju, *kutsehaiguse* ja *tööga seotud vigastuse* korral õiglast hüvitist.

Indikaator 2.6.5 *Organisatsiooni* alltöövõtja kinnitab, et vastutab *kriteeriumis* 2.6 nimetatud **indikaatorite** täitmise eest.

3. PRINTSIIP: PÕLISRAHVASTE ÕIGUSED

Organisatsioon määrab kindlaks *põlisrahvaste seadusest tulenevad* ja *tavaõiguslikud* maa, territooriumide ja ressursside omandi-, kasutus- ja majandamisõigused, mis on seotud *metsamajandustegevusega*, ning *toetab* nimetatud õigusi. (P3 P&K V4)

<p>Kriteerium 3.1 <i>Organisatsioon</i> määrab kindlaks põlisrahvad, kes elavad metsamajandamisüksusel või keda mõjutab metsamajandustegevus. Seejärel organisatsioon määrab selliste põlisrahvaste kaasamise abil kindlaks nende valduse õigused, metsaressursside ja ökosüsteemiteenuste juurdepääsu- ja kasutusõigused, nende tavadele tuginevad õigused ning seadusest tulenevad õigused ja kohustused, mida kohaldatakse metsamajandamisüksusel. Organisatsioon määrab kindlaks ka piirkonnad, kus nimetatud õigused on vaidlustatud.</p>
<p>Indikaator 3.1.1 <i>Organisatsioon</i> tunnustab Eestis olemasolevaid <i>põlisrahvaid (Indigenous Peoples)</i>. Põlisrahvaste huvidega arvestamine toimub sarnaselt indikaatoritele 4.1.1 ja 4.1.2.</p>
<p>Indikaator 3.1.2 <i>Organisatsioon</i> koostab nimekirja <i>põlisrahvaste</i> esindusorganisatsioonidest, kellel võib olla <i>metsamajandamisüksusega</i> seotud huvisid. Teadaolevate organisatsioonide nimekiri on leitav FSC Eesti kodulehelt</p>
<p>Kriteerium 3.2 <i>Organisatsioon</i> tunnustab ja <i>toetab</i> <i>põlisrahvaste seadusest tulenevaid</i> ja <i>tavadele tuginevaid õigusi</i> säilitada kontroll <i>metsamajandamisüksusel</i> toimuva või sellega seotud <i>metsamajandustegevuse</i> üle ulatuses, mis on vajalik nende õiguste, ressursside ning maa-alade ja territooriumide kaitseks. Kui põlisrahvas delegerib kontrolli metsamajandustegevuse üle kolmandale isikule, peab see toimuma vabal, eelneval ja teadlikul nõusolekul. (K3.1 ja 3.2 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 3.2.1 <i>Organisatsioon</i> tunnustab Eestis olemasolevaid <i>põlisrahvaid (Indigenous Peoples)</i>. Põlisrahvaste huvidega arvestamine toimub sarnaselt indikaatoritele 4.2.1- 4.2.4.</p>
<p>Kriteerium 3.3 Juhul, kui kontroll <i>metsamajandustegevuse</i> üle delegeeritakse, sõlmivad <i>organisatsioon</i> ja <i>põlisrahvad</i> siduva kokkuleppe vaba, eelneva ja teadliku nõusoleku alusel. Kokkuleppes peab olema kindlaks määratud selle kestus, uute läbirääkimiste tingimused, pikendamine, lõpetamine, majanduslikud ja muud tingimused. Kokkuleppes peab olema kirjeldatud, kuidas põlisrahvad jälgivad, kas organisatsioon järgib kokkuleppe tingimusi.</p>
<p>Kriteerium ei kohaldu Eestis.</p>
<p>Kriteerium 3.4 <i>Organisatsioon</i> tunnustab ja <i>toetab</i> <i>põlisrahvaste</i> õigusi, tavasid ja kultuuri, nagu on määratletud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põlisrahvaste õiguste deklaratsioonis (2007) ning ILO konventsioonis nr 169 (1989). (K3.2 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 3.4.1 <i>Organisatsioon</i> ei kahjusta <i>põlisrahvaste</i> õigusi, tavasid ja kultuuri ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni ja ILO 169. konventsiooni tähenduses. Erimeelsused lahendatakse vastavalt lihas G toodud vaidluste lahendamise juhendile.</p>

<p>Kriteerium 3.5 <i>Organisatsioon määrab põlisrahvaste kaasamise abil kindlaks paigad, millel on eriline kultuuriline, ökoloogiline, majanduslik, religioosne või vaimne tähtsus ning millele kaasatud põlisrahvastel on seadusest tulenevad ja tavadele tuginevad õigused. Organisatsioon tunnustab neid paiku ja nende majandamine ja/või kaitse on kokku lepitud kaasates asjaomaseid põlisrahvaid. (K3.3 P&K V4)</i></p>
<p>Indikaator 3.5.1 <i>Organisatsioon tunnustab Eestis olemasolevaid põlisrahvaid (Indigenous Peoples). Põlisrahvaste huvidega arvestamine toimub sarnaselt indikaatoritele 4.7.1- 4.7.3.</i></p>
<p>Kriteerium 3.6 <i>Organisatsioon toetab põlisrahvaste õigust kaitsta ja kasutada oma traditsioonilisi teadmisi ning hüvitab kohalikele kogukondadele selliste teadmiste ja nende intellektuaalomandi kasutamise. Kriteeriumi 3.3 kohaselt sõlmivad organisatsioon ja põlisrahvad selliseks kasutamiseks siduva kokkuleppe vaba, eelneva ja teadliku nõusoleku alusel enne kasutamise alustamist ning kooskõlas intellektuaalomandiõiguse kaitse nõuetega. (K3.4 P&K V4)</i></p>
<p><i>Kriteerium ei kohaldu Eestis.</i></p>

4. PRINTSIIP: KOGUKONDLIKUD SUHTED

Organisatsioon aitab kaasa kohalike kogukondade sotsiaalse ja majandusliku heaolu säilitamisele ja parandamisele. (P4 P&K V4)

<p>Kriteerium 4.1 <i>Organisatsioon</i> määrab kindlaks kohalikud kogukonnad, kes elavad metsamajandamisüksusel, ja keda mõjutab metsamajandustegevus. Seejärel organisatsioon määrab selliste kohalike kogukondade kaasamise abil kindlaks nende valduse õigused, metsaressursside ja ökosüsteemiteenuste juurdepääsu- ja kasutusõigused, nende tavadele tuginevad õigused ning seadusest tulenevad õigused ja kohustused, mida kohaldatakse metsamajandamisüksusel.</p>
<p>Indikaator 4.1.1 <i>Organisatsioon</i> määrab kindlaks kohalikud kogukonnad (algnimekiril FSC Eesti kodulehel: kontaktisik, kontaktandmed (telefon ja e-post), kohaliku kogukonna huvisid puudutavate katastriüksuste nimekiril), keda kavandatud metsamajandustegevus võib mõjutada.</p>
<p>Indikaator 4.1.2 <i>Organisatsioon</i> teavitab võimalikke kohalike kogukondi FSC kodulehel olevast kohalike kogukondade nimekirjast.</p>
<p>Indikaator 4.1.3 <i>Organisatsioon</i> kaasab kohalike kogukondi, et teha kindlaks metsamajandustegevusega seotud kohaliku kogukonna olulised huvid ja õigused.</p>
<p>Kriteerium 4.2. <i>Organisatsioon</i> tunnustab ja toetab kohalike kogukondade seadusest tulenevaid ja tavadele tuginevaid õigusi säilitada kontroll metsamajandamisüksusel toimuva või sellega seotud metsamajandustegevuse üle ulatuses, mis on vajalik nende õiguste, ressursside ning maa-alade ja territooriumide kaitseks. Kui kohalik kogukond delegeerib kontrolli metsamajandustegevuse üle kolmandale isikule, peab see toimuma vabal, eelneval ja teadlikul nõusolekul. (K2.2 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 4.2.1 <i>Organisatsioon</i> leiab kokkuleppel kohaliku kogukonnaga võimaluse ja viisi, kuidas kohalikud kogukonnad saavad majandamistegevuse kohta arvamust avaldada ja esitada muudatusettepanekuid oma õiguste kaitsmiseks. Juhul, kui osapooled ei ole kokkulepet saavutanud, püüavad osapooled selleni jõuda.</p>
<p>Indikaator 4.2.2 <i>Organisatsioon</i> arvestab kohalike kogukondade õigustega mittepuiduliste metsasaaduste isiklikuks kasutuseks.</p>
<p>Indikaator 4.2.3 Juhul, kui leidub tõendeid, et kohalike kogukondade seadusest tulenevaid õigusi on seoses metsamajandustegevusega rikutud, lahendatakse olukord vastavalt lisa G vaidluste lahendamise menetlusele (vastavalt kriteeriumile 1.6).</p>
<p>Indikaator 4.2.4 <i>Organisatsioon</i> teavitab enne uuendusraie algust naaberkinnistute omanikke, kui eluhooned on raielangile lähemal kui 100 m, samuti teavitatakse varasema kaasamise (vastavalt kriteeriumile 4.1) käigus vastavat soovi esitanud kohaliku kogukonna esindajaid, ning organisatsioon püüab arvestada nende ettepanekutega raiete teostamisel. Teavitamiseks eelistatakse otsesuhtlust, kuid teavitada võib ka kohaliku omavalitsuse kaudu ja/või kasutada märkelinte, infotahvleid jms.</p>

<p>Kriteerium 4.3 <i>Organisatsioon tagab kohalikele kogukondadele, töövõtjatele ja tarnijatele mõistlikud töö- hõive, väljaõppe ja muude teenuste saamise võimalused vastavalt metsamajandustegevuse ulatuse ja intensiivsusega. (K4.1 P&K V4)</i></p>
<p>Indikaator 4.3.1 <i>Kohalikele kogukondadele ja piirkondlikele ettevõtjatele püütakse võimalusel pakkuda asjakohast tööd.</i></p>
<p>Kriteerium 4.4 <i>Organisatsioon korraldab kohalike kogukondade kaasamise abil lisategevusi nende sotsiaalse ja majandusliku arengu soodustamiseks vastavalt metsamajandustegevuse ulatuse, intensiivsuse ja sotsiaal-majandusliku mõjuga. (K4.4 P&K V4)</i></p>
<p>Indikaator 4.4.1 <i>Organisatsioon on püüab toetada kohalike kogukondade algatatud projekte ja lisategevusi, mis panustavad kohalikku sotsiaalsesse ja majanduslikku heaollu.</i></p>
<p>Kriteerium 4.5 <i>Organisatsioon teeb kohalike kogukondade kaasamise abil kindlaks ja väldib või leeven- dab oma metsamajandustegevuste olulist negatiivset sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnamõju mõju- tatud kogukondadele. Kasutatavad abinõud peavad olema proportsioonis nimetatud tegevuste ja nega- tiivse mõju ulatuse, intensiivsuse ja riskiga. (K4.4 P&K V4)</i></p>
<p>Indikaator 4.5.1 <i>Organisatsioon võtab kohalike kogukondade kaasamise abil kasutusele abinõud, et kindlaks teha ja vältida või leevendada oma metsamajandustegevuse olulist negatiivset sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnamõju kohalikele kogukondadele.</i></p>
<p>Kriteerium 4.6 <i>Organisatsioon loob kohalike kogukondade kaasamise abil menetlused kaebuste lahenda- miseks ning kohalikele kogukondadele ja üksikisikuile õiglase hüvitise pakkumiseks seoses organisat- siooni metsamajandustegevuse mõjuga. (K4.5 P&KV4)</i></p>
<p>Indikaator 4.6.1 <i>Organisatsioon kasutab kohaliku kogukonnaga vaidluste lahendamiseks lisas G olevat vaidluste lahendamise juhendit.</i></p>
<p>Indikaator 4.6.2 <i>Organisatsioon peab arvestust kohalike kogukondade ja üksikisikute vaidluste lahenda- mise menetluse tulemuste, sh õiglase hüvitise määramiste üle.</i></p>
<p>Kriteerium 4.7 <i>Organisatsioon määrab kohalike kogukondade kaasamise abil kindlaks paigad, millel on eriline kultuuriline, ökoloogiline, majanduslik, religioosne või vaimne tähtsus ning millele kaasatud kohali- kel kogukondadel on seadusest tulenevad või tavadele tuginevad õigused. Organisatsioon tunnustab neid paiku ja nende majandamine ja/või kaitse lepitakse kokku nimetatud kohalike kogukondade kaasamise abil.</i></p>
<p>Indikaator 4.7.1 <i>Organisatsioon määrab kohalike kogukondade kaasamise abil ja/või parimat kättesaa- davat teavet kasutades kindlaks erilise kultuurilise, ökoloogilise, majandusliku, religioosse või vaimse väärtusega paigad ning tunnustab neid. Erilise väärtusega paiga määratlemiseks peab olema laiapõh- jaline toetus huvirühmadelt ja/või tõendid paiga olulise ajaloolise tähtsuse kohta.</i></p>

Indikaator 4.7.2 Erilise väärtusega paiga *kaitse* abinõud või majandamise võtted lepitakse kokku ja dokumenteeritakse *kohalike kogukondade kaasamise* abil ning kokku lepitut rakendatakse. Koos kohalike kogukondadega võib otsustada, et paikade asukohti ei **avalikustata**.

Indikaator 4.7.3 Juhul, kui täheldatakse või avastatakse *kohaliku kogukonna* jaoks erilise kultuurilise, ökoloogilise, majandusliku, religioosse või vaimse väärtusega paigad, mis ei olnud varem teada, peatatakse väärtusi ohustav *metsamajandustegevus* kohe, kuni kaitsemeetmed või majandamisvõtted on kohalike kogukondadega **mõistliku aja jooksul** kokku lepitud.

Indikaator 4.7.4 *Organisatsiooni* poolt *indikaatori* 4.7.1 järgi kindlaks määratud ajaloolistes **looduslikes pühapaikades** ei tehta *metsamajandustegevusi* (va õigusaktidest, **avalikust huvist** vms tulenevad tegevused).

Kriteerium 4.8. *Organisatsioon toetab kohalike kogukondade õigust kaitsta ja kasutada oma traditsioonilisi teadmisi* ning hüvitab kohalikele kogukondadele selliste teadmiste ja nende *intellektuaalomandi* kasutamise. *Kriteeriumi* 3.3 kohaselt sõlmivad organisatsioon ja kohalikud kogukonnad selliseks kasutamiseks *siduva kokkuleppe vaba, eelneva ja teadliku nõusoleku* alusel enne kasutamise alustamist ning kooskõlas intellektuaalomandiõiguse kaitse nõuetega.

Indikaator 4.8.1 *Traditsioonilised teadmised*, mille *kohalik kogukond* on kokkuleppel andnud ainult *organisatsioonile* kasutamiseks, on kaitstud ja neid ei **avalikustata** kohaliku kogukonna nõusolekuta.

Indikaator 4.8.2 *Kohalikele kogukondadele* hüvitatakse vastavalt *kokkuleppele traditsiooniliste teadmiste* kasutamine.

5. PRINTSIIP: METSAST SAADAVAD HÜVED

Organisatsioon majandab otstarbekalt **metsamajandamisüksuse** pakutavaid metsasaadusi ja -teenuseid, et säilitada ja parandada **pikaajalist majanduslikku elujõulisust** ning sotsiaalseid ja keskkonnahüvesid. (P5 P&K V4)

<p>Kriteerium 5.1 Tuginedes metsamajandamisüksusel olemasolevatele ressurssidele ja ökosüsteemi-teenustele, määrab organisatsioon kindlaks mitmesugused hüved ja/või metsasaadused, toodab neid või võimaldab nende tootmist, et tugevdada ja mitmekesistada kohalikku majandust vastavalt metsamajandustegevuse ulatusetele ja intensiivsusele. (K5.2 ja 5.4 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 5.1.1 <i>Organisatsioon</i> määratleb erinevad metsasaadused, mis võimaldavad organisatsiooni hinnangul tugevdada ja mitmekesistada <i>kohalikku majandust</i>. Organisatsioon määratleb <i>ökosüsteemi-teenused</i>, kui organisatsioon on deklareerinud, et need on tema majandamiseesmärgiks.</p>
<p>Indikaator 5.1.2 <i>Organisatsioon</i> toodab indikaatoris 5.1.1 määratletud metsasaadusi ja <i>ökosüsteemi-teenuseid</i> ja/või teeb need teistele tootmiseks kättesaadavaks kooskõlas oma <i>majandamiseesmärgidega</i>, et tugevdada ja mitmekesistada <i>kohalikku majandust</i>.</p>
<p>Indikaator 5.1.3 Juhul, kui <i>organisatsioon</i> kasutab FSC väiteid ökosüsteemiteenuste säilitamise ja/või parandamise kohta, järgitakse lisas C esitatud lisanõudeid.</p>
<p>Kriteerium 5.2 <i>Organisatsioon</i> varub ja kasutab metsamajandamisüksuse metsasaadusi ja üksuselt saadavaid teenuseid üldjuhul sellisel määral, mis ei ületa taastumist. (K5.6 P&K V4)</p>
<p>Suur organisatsioon: Indikaator 5.2.1a <i>Organisatsioon</i> koostab pikaajalise metsaressursi analüüsi ajakohaste metsainventeerimis- ja raieandmete alusel.</p> <p>Väike organisatsioon: Indikaator 5.2.1b <i>Väike organisatsioon</i> omab asjakohaste metsainventeerimisandmete alusel koostatud metsamajandamiskava või koostab pikaajalise metsaressursi analüüsi.</p>
<p>Indikaator 5.2.2 Tuginedes metsaressursi analüüsile määratakse kindlaks metsamajandamisüksuse aastane lubatud raieaht (mahu- või pindalaühikutes), mis võimaldab säilitada või kujundada <i>organisatsiooni</i> kõigi metsade tasakaalustatud vanuselist ja liigilist jaotust.</p> <p>MÄRKUS: <i>Suur organisatsioon</i> kasutab uuendusraie raieahtu määramiseks soovituslikult arvestuslanki.</p>
<p>Indikaator 5.2.3 Tegeliku aastase raieahtu kohta peab <i>organisatsioon</i> arvestust. Organisatsioon tagab, et tegelike aastaste raieahtude summa ei ületa määratud perioodiks (maksimaalselt 10 aastat) kindlaks määratud lubatud raieahtude summat.</p>
<p>Indikaator 5.2.4 <i>Organisatsiooni</i> kontrolli all majanduslikul eesmärgil metsamajandamisüksuselt saadavate teenuste pakkumiseks ja mittepuiduliste metsasaaduste varumiseks on kindlaks määratud jätkusuutlik kasutuse maht ja seda järgitakse. Jätkusuutlik kasutuse maht põhineb parimal kättesaadaval teabel.</p>

<p>Kriteerium 5.3 <i>Organisatsioon</i> tõendab, et tegevuste positiivsed ja negatiivsed välismõjud on tegevuskavas arvesse võetud. (K5.1 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 5.3.1 <i>Metsamajandustegevuse</i> negatiivse sotsiaalse ja keskkonnamõju vältimise, leevendamise ja/või hüvitamise kulud prognoositakse <i>tegevuskavas</i> ja/või eelarves.</p>
<p>Indikaator 5.3.2 <i>Metsamajandustegevuse</i> positiivsest sotsiaalsest ja keskkonnamõjust saadav hüve prognoositakse <i>tegevuskavas</i> ja/või eelarves.</p>
<p>Kriteerium 5.4 <i>Organisatsioon</i> kasutab võimaluse korral oma vajaduste rahuldamiseks kohalikku töötlemist ja väärimist ning kohalikke teenuseid vastavalt ulatusele, intensiivsusele ja riskile. Kui kohalike teenuseid ei pakuta, püüab organisatsioon mõistlikul määral abistada nende teenuste loomisel. (K5.2 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 5.4.1 Juhul, kui kohaliku ja mittekohaliku valikuvariandi hind, kvaliteet või suutlikkus on vähemalt samaväärsed, kasutatakse kohalike kaupu ja teenuseid.</p>
<p>Kriteerium 5.5 <i>Organisatsioon</i> tõendab oma plaanide ja kulutustega, mis on vastavuses <i>ulatuse, intensiivsuse ja riskiga</i>, pühendumist pikaajalisele majanduslikule elujõulisusele. (K5.1 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 5.5.1 <i>Tegevuskava</i> elluviimiseks eraldatakse piisavalt vahendeid, et täita Eesti FSC metsamajandamise standardi nõudeid ja tagada <i>pikaajaline majanduslik elujõulisus</i>.</p>

6. PRINTSIIP: KESKKONNAVÄÄRTUSED JA -MÕJUD

Organisatsioon säilitab, kaitseb ja/või taastab metsamajandamisüksuse ökosüsteemiteenuseid ja keskkonnaväärtusi ning väldib, leevendab või kõrvaldab negatiivseid keskkonnamõjusid. (P6 P&K V4)

<p>Kriteerium 6.1 <i>Organisatsioon</i> hindab <i>metsamajandamisüksusel</i> ja sellest väljaspool leiduvaid <i>keskkonnaväärtusi</i>, mida võib mõjutada <i>metsamajandustegevus</i>. Hindamise täpsus, ulatus ja sagedus on vastavuses metsamajandustegevuse <i>ulatusel, intensiivsuse ja riskiga</i> ning piisav vajalike <i>kaitse</i> abinõude kehtestamiseks ning tegevuse võimalike negatiivsete mõjude kindlaksmääramiseks ja jälgimiseks.</p>
<p>Indikaator 6.1.1 <i>Parimat kättesaadavat teavet</i> kasutades hinnatakse, milliseid <i>keskkonnaväärtusi</i> (<i>metsamajandamisüksuse</i> piires ja ka sellest väljaspool) <i>organisatsiooni metsamajandustegevus</i> võib mõjutada.</p>
<p>Indikaator 6.1.2 <i>Organisatsiooni metsamajandustegevuse</i> mõju ja <i>riske</i> (vastavalt <i>indikaatorile</i> 6.2.1) <i>keskkonnaväärtustele</i> hinnatakse sellise põhjalikkuse ja sagedusega (vastavalt 8. põhimõttele), mis võimaldab neid väärtusi tuvastada, säilitada ja kaitsta (vastavalt <i>kriteeriumile</i> 6.3).</p>
<p>Kriteerium 6.2 Enne ala mõjutava tegevuse alustamist määrab <i>organisatsioon</i> kindlaks ja hindab <i>metsamajandustegevuse</i> võimalike mõjude <i>ulatusel, intensiivsuse ja riski</i> tuvastatud <i>keskkonnaväärtustele</i>. (K6.1 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 6.2.1 <i>Organisatsioon</i> määratleb ja kirjeldab <i>metsamajandustegevused</i>, mille mõju puistu ja <i>maastiku</i> tasemel on <i>keskkonnaväärtustele</i> oluline.</p>
<p>Indikaator 6.2.2 <i>Organisatsioon</i> analüüsib võimalikke keskkonnamõjusid (või kasutab teiste osapoolte analüüse) enne ehitus- ja rekonstrueerimistööd (sh teed ja kuivendussüsteemid):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Selgitatakse välja potentsiaalsed <i>riskid kaitstavatele loodusobjektidele, vääriselupaikadele</i>, loodusliku veerežiimiga <i>märgadele metsadele, märgaladele</i> ja kaitsealustele liikidele ning nende vältimise või leevendamise võimalused. 2) Eelanalüüs ja asendiplaan <i>avalikustatakse</i> vähemalt 30 päeva enne tööde algust. 3) Analüüsi kokkuvõte ja asendiplaan <i>avalikustatakse</i>.
<p>Kriteerium 6.3 <i>Organisatsioon</i> määrab kindlaks ja viib ellu tulemuslikud abinõud, et vältida <i>metsamajandustegevuste</i> negatiivset mõju <i>keskkonnaväärtustele</i> ning leevendada või kõrvaldada tekkinud mõju vastavalt selle <i>ulatusel, intensiivsusele ja riskile</i>. (K6.1 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 6.3.1 <i>Metsamajandustegevust</i> kavandatakse ja viiakse ellu selliselt, et vältida või vähendada negatiivset mõju või suurendada positiivset mõju <i>keskkonnaväärtustele</i>.</p>
<p>Indikaator 6.3.2 Juhul, kui ilmneb oluline negatiivne mõju <i>keskkonnaväärtustele</i>, võetakse kasutusele abinõud edasise kahju ärahoidmiseks ning negatiivse mõju leevendamiseks ja/või kõrvaldamiseks.</p>
<p>Kriteerium 6.4 <i>Organisatsioon</i> kaitseb <i>metsamajandamisüksusel</i> <i>haruldasi</i> ja <i>ohustatud liike</i> ja nende</p>

<p>elupaiku kaitstavate loodusobjektide loomisega, sidususe säilitamisega ja/või (vajaduse korral) muude otseste abinõudega nende liikide säilimise ja elujõulisuse tagamiseks. Abinõud vastavad <i>metsamajandustegevuse ulatusele, intensiivsusele ja riskile</i> ning haruldaste ja ohustatud liikide kaitsestaatuse ja ökoloogiliste nõuetele. Metsamajandamisüksuse piires kasutatavate abinõude kavandamisel arvestab organisatsiooniharuldaste ja ohustatud liikide geograafilist levilat ja ökoloogilisi nõudeid väljaspool metsamajandamisüksuse piire. (K6.2 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 6.4.1 <i>Parimat kättesaadavat teavet</i> kasutades tehakse kindlaks kaitsealused (I ja II kaitsekategooria), <i>haruldased</i> ja <i>ohustatud liigid</i> ja nende <i>elupaigad</i>, mis leiduvad <i>metsamajandamisüksusel</i> või ka sellest väljaspool, kui neid võib seal mõjutada <i>metsamajandustegevus</i> (vastavad allikad ja nimekirjad on lisas F).</p>
<p>Indikaator 6.4.2 <i>Organisatsiooni metsamajandustegevuse</i> võimalik mõju kaitsealustele (I ja II kaitsekategooria), <i>haruldastele</i> ja <i>ohustatud liikidele</i> ja <i>elupaikadele</i> tehakse kindlaks ning metsamajandustegevust kohandatakse lähtuvalt liikide kaitsestaatusest, ökoloogilistest nõuetest ja geograafilisest levilast, et vältida või vähendada negatiivset mõju.</p>
<p>Indikaator 6.4.3 Kaitstavate linnuliikide teadaolevates pesitsuspaikades on pesitsusajal raietööd keelatud.</p>
<p>Indikaator 6.4.4 Soovitavalt välditakse kevad-suvisel perioodil 15. aprill - 25. juuni uuendusraie raie-töid, v.a. loo-, nõmme- ja palumetsades ning metsakaitseeksperimentide uuendusraie puhul.</p>
<p>Indikaator 6.4.5 Kaitsealuste (I ja II kaitsekategooria), <i>haruldaste</i> ja <i>ohustatud liikide</i> avastamisel või avastamise kahtluse korral teavitab <i>organisatsioon</i> nendest vastavat valitsusasutust. Organisatsioon väldib kahjustusi kuni kaitseabinõude selgumiseni.</p>
<p>Indikaator 6.4.6 <i>Haruldasi</i> ja <i>ohustatud liike</i> ning nende <i>elupaiku</i> kaitstakse lähtuvalt liikide kaitsestaatusest, ökoloogilistest nõuetest ja geograafilisest levilast, kasutades nende säilimise ja elujõulisuse tagamiseks muu hulgas <i>kaitstavate loodusobjektide</i> loomist, <i>sidususe</i> säilitamist ja/või muid otseseid abinõusid, näiteks liikide populatsioonide taastamise programme.</p>
<p>Indikaator 6.4.7 <i>Haruldasi</i> ja <i>ohustatud liike</i> ei kütita, kalastata ega varuta.</p>
<p>Kriteerium 6.5 <i>Organisatsioon</i> määrab kindlaks looduslike ökosüsteemide esinduslikud näidisalad, <i>kaitseb</i> neid ja/või <i>taastab</i> nendel võimalikult looduslähedased tingimused. Kui esinduslikke näidisalasid ei ole või neid pole piisavalt, taastab organisatsioon osa <i>metsamajandamisüksusest</i> võimalikult looduslähedaseks. Alade suurus ning kaitsmiseks ja taastamiseks elluviidavad abinõud (muu hulgas ka istandikes) peavad olema vastavuses ökosüsteemide <i>kaitse</i> staatuse ja väärtusega maastiku tasandil ning <i>metsamajandustegevuste ulatuse, intensiivsuse ja riskiga</i>. (K6.4 ja 10.5 P&K V4 ja ettepanek 2014#7)</p>
<p>Indikaator 6.5.1 Riiklike registrite põhjal selgitatakse välja <i>metsamajandamisüksusel</i> asuvad <i>kaitstavad loodusobjektid</i>, <i>vääriselupaigad</i> ja loodusdirektiivi metsaelupaigad.</p>

<p>Indikaator 6.5.2 Kaitsealade võrgustik hõlmab vähemalt 10% <i>metsamajandamisüksuse</i> pindalast.</p> <p>MÄRKUS: Grupisertifikaadi puhul tagatakse kaitsealade võrgustik grupi tasandil.</p>
<p>Indikaator 6.5.3 Vääriselupaiga tunnustega ala leidmise korral peatatakse <i>metsamajandustegevus</i> kuni kaitsemeetmete selgumiseni.</p>
<p>Indikaator 6.5.4 Kõik <i>vääriselupaigad</i> kantakse riiklikku registrisse ja need säilitatakse.</p>
<p>Suur organisatsioon: Indikaator 6.5.5a Juhul, kui <i>indikaatoris</i> 6.5.1 nimetatud alasid ei esine, <i>taastatakse</i> sobivaimas <i>metsamajandamisüksuse</i> osas võimalikult <i>looduslähedased tingimused</i>.</p>
<p>Kriteerium 6.6 <i>Organisatsioon</i> tagab eelkõige <i>elupaikade</i> kaitsmise teel <i>metsamajandamisüksusel</i> looduslikult esinevate pärismaiste liikide ja genotüüpide säilimise ning tõkestab <i>elurikkuse</i> vähenemist. <i>Organisatsioon</i> tõendab, et küttimise, kalapüügi, püünisjahi ja loodusandide varumise korraldamiseks ja kontrollimiseks on kasutusel tõhusad abinõud. (K6.2 ja K6.3 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 6.6.1 Ühtegi <i>pärismaist puuliiki</i> ei raiuta põhjendamatult hooldusraiete käigus puistust täielikult välja.</p>
<p>Indikaator 6.6.2 Noorendike ja keskealiste puistute hooldamine viljakatel muldadel on suunatud elujõuliste segapuistute kasvatamisele.</p> <p>MÄRKUS: Kaaspuuliikide osakaal võiks olla vähemalt 20%.</p>
<p>Indikaator 6.6.3 Metsade majandamisel säilitatakse olemasolevat erinevais laguastmetes, võimalusel erinevatest liikidest ökoloogiliselt väärtuslikku lamapuitu vähemalt 15 tm/ha kohta. Miinimumkoguse tagamiseks ei pea säilitama loodusliku häiringu (v.a põleng) käigus tekkinud värsket (alla 2 aastat) lamapuitu.</p>
<p>Indikaator 6.6.4 Metsade majandamisel säilitatakse ohutust arvestades olemasolevaid üle 15 cm rinnasdiameetriga jalalseisvaid surnud puid ja/või tüükaid (eelistatult põlemisjälgedega) vähemalt 5 tm/ha.</p>
<p>Indikaator 6.6.5 Uuendusraietel säilitatakse ohutust arvestades <i>elurikkuse</i> tagamiseks ettenähtud puid ehk säilikpuid vähemalt 15 tk/ha (suurema kui 50 cm rinnasdiameetriga haabasid vähemalt 10 tk/ha) võimalikult erinevatest puuliikidest. Võimalusel jäetakse säilikpuud grupiti. Säilikpuud raiumisele ega koristamisele ei kuulu ja jäävad <i>metsa</i> alatiseks. Teise rinde puud loetakse säilikpuudeks säilikpuudegruppis koos esimese rinde puudega.</p> <p>MÄRKUS: Soovitavalt eelistatakse säilikpuude valikul:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eelneva raieperioodi üleelanud puid; 2) jalakaid, künnapuid, pärnasid, tammesid, saari, vahtraid, haabu, mände, sangleppi; 3) suurima diameetriga, vanu või suurte võradega puid; 4) õõnsustega või põlemisjälgedega puid; 5) suurte risupesadega (D>50cm) puid koos neid vahetult ümbritsevate puudega.

Indikaator 6.6.6 Hooldusraiete käigus soodustatakse <i>indikaatoris</i> 6.6.5 kirjeldatud puude säilimist.
Indikaator 6.6.7 Raielangilt ei raiuta välja kõiki kõvalehtpuid (tamm, saar, jalakas, künnapuu, vaher) ja pärnasid.
Indikaator 6.6.8 Raie käigus säästetakse <i>metsa</i> ja avatud <i>maastiku</i> (lageraba, põllumajandusmaa) vahelist üleminekukooslust (ökoton), säilitades seal alusmetsa ja põõsarinnet ning jättes alles <i>säilikpuid</i> , <i>ökoloogiliselt väärtuslikku lamapuitu</i> , jalalseisvaid surnud puid ja tüükaid (sh eelistatult neid, mis on põlenud).
Indikaator 6.6.9 Juhul, kui <i>organisatsiooni</i> varasem majandamine on hävitanud <i>metsamajandamisüksusel</i> täielikult mõne väärtusliku elupaiga tunnuse , võtab organisatsioon ette tegevused nende taastamiseks.
Indikaator 6.6.10 <i>Organisatsioon</i> säilitab, suurendab või taastab <i>elurikkuse</i> toetamiseks väärtusliku elupaiga tunnuseid , mis on seotud <i>looduslike ökosüsteemidega</i> .
Indikaator 6.6.11 Juhul, kui <i>organisatsioon</i> tegeleb küttimise, kalapüügi või mittepuiduliste metsasaaduste varumisega, kirjeldatakse need ka <i>tegevuskavas</i> ning nimetatud tegevusi tehakse eetiliselt ja jätkusuutlikult.
Kriteerium 6.7 <i>Organisatsioon</i> kaitseb ja taastab looduslikke veekogusid , kaldavööndeid ja nende <i>sidusust</i> . Organisatsioon väldib negatiivset mõju vee kvaliteedile ja -kogusele ning leevendab või kõrvaldab ilmnunud mõju. (K6.5 ja 10.2 P&K V4)
Indikaator 6.7.1 <i>Organisatsioon</i> võtab kasutusele abinõud looduslike <i>veekogude</i> , <i>kaldavööndite</i> ning nende <i>sidususe</i> kaitseks.
Indikaator 6.7.2 Looduslike <i>veekogude</i> veekaitsevööndis säilitatakse teise rinde puid, alusmetsa ja põõsarinnet ning <i>säilikpuid</i> , <i>ökoloogiliselt väärtuslikku lamapuitu</i> ning jalalseisvaid surnud puid ja tüükaid (sh eelistatult neid, mis on põlenud).
Indikaator 6.7.3 Loodusliku <i>veekoguga</i> piirnevatel üle 40-kraadise kaldega nõlvadel ei raiuta <i>metsi</i> .
Indikaator 6.7.4 Olemasolevatest kuivendussüsteemidest mõjutamata metsaosi ei kuivendata v.a 10.10.5 kirjeldatud juhud. Lubatud on teede ja tee-äärsete kraavide rajamine vastavalt 6.2.2 tingimustele.
Indikaator 6.7.5 Loodusliku voolusängiga <i>veekogusid</i> , mis on kuivendussüsteemi osadeks, ei rekonstrueerita ega uuendata. Juhul, kui see on vältimatult vajalik ülejäänud kuivendussüsteemi toimimiseks, võib veekogudes teha rekonstrueerimis- ja maaparandushoiutöid , muutmata loodusliku voolusängi kuju ja sügavust.
Indikaator 6.7.6 Kaitsealuste soode piirdekraave ja nendes soodes asuvaid kraave ei rekonstrueerita,

<p>hooldata ega uuendada, v.a juhul, kui see on vältimatult vajalik ülejäänud kuivendussüsteemi toimimiseks.</p>
<p>Indikaator 6.7.7 Juhul, kui <i>veekogude</i> ja <i>kaldavööndite</i> seisund ja <i>sidusus organisatsiooni maaüksusel</i> on organisatsiooni või eelnevate majandajate <i>metsamajandustegevuste</i> tõttu halvenenud või halveneb jätkuvalt, võetakse kasutusele abinõud kõnealuse halvenemise vältimiseks, leevendamiseks või eelneva seisundi <i>taastamiseks</i>.</p>
<p>Kriteerium 6.8 <i>Organisatsioon</i> majandab <i>metsamajandamisüksusel</i> <i>maastikku</i> eesmärgiga säilitada ja/või <i>taastada</i> liikide, suuruste, vanuseklasside, ruumilise jaotuse ja uuenemistsükli mitmekesisust, mis vastab selle piirkonna maastikuväärtustele, ning suurendada keskkondlikku ja majanduslikku taastuvust. (K10.2 ja 10.3 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 6.8.1 <i>Organisatsioon</i> säilitab ja/või kujundab <i>metsamajandusüksusel</i> <i>maastikule</i> looduslikult omast puuliikide ning vanuseklasside mitmekesisust.</p>
<p>Indikaator 6.8.2 Juhul, kui <i>maastikule</i> looduslikult omaste puuliikide ja vanuseklasside mitmekesisus <i>metsas</i> ei ole rahuldav, püüdleb <i>organisatsioon</i> selle <i>taastamise</i> poole.</p>
<p>Kriteerium 6.9 <i>Organisatsioon</i> ei asenda loodusmetsa <i>istandikuga</i> ega muuda loodusmetsa või vahetult loodusmetsa asemele rajatud <i>istandikku</i> mittemetsamaaks, v.a juhul, kui see maakasutuse muudatus:</p> <ol style="list-style-type: none"> mõjutab väga väikest osa <i>metsamajandamisüksuse</i> pindalast ja loob <i>metsamajandamisüksusel</i> selgeid, olulisi, täiendavaid, kindlaid pikaajalisi kaitsehüvesid ja ei kahjusta ega ohusta kõrgeid kaitseväärtusi ega alasid või ressursse, mis on vajalikud nende kõrgete kaitseväärtuste säilitamiseks ja parandamiseks. <p>(K6.10 P&K V4 ja ettepanek 2014#7)</p>
<p>Indikaator 6.9.1 Metsamaa kõlvikut ei asendata <i>istandikuga</i> ega muudeta mittemetsamaaks, välja arvatud erandjuhul, kui</p> <ol style="list-style-type: none"> maakasutuse muutus mõjutab väga väikest osa <i>metsamajandamisüksuse</i> pindalast või luuakse <i>metsamajandamisüksusel</i> selgeid, olulisi, täiendavaid, kindlaid pikaajalisi <i>kaitse</i> hüvesid ja ei kahjustata ega ohustata kõrgeid kaitseväärtusi ega alasid või ressursse, mis on vajalikud nende kõrgete kaitseväärtuste säilitamiseks ja parandamiseks või toimub olulistel riiklikel kaalutlustel. <p>MÄRKUS: Juhul, kui täidetakse indikaatori 6.9.1 nõudeid, siis metsamaa mittemetsamaaks muutmise käigus varutud puiduline metsasaadus on FSC sertifikaadiga toode.</p>
<p>Indikaator 6.9.2 Juhul, kui <i>organisatsioon</i> soovib muuta <i>metsamaa kõlviku</i> tüüpi, ei ole soovitatavalt selle vastu huvirühmad.</p>
<p>Kriteerium 6.10 <i>Metsamajandamisüksuseid</i>, kus on <i>istandikke</i>, mis on rajatud loodusmetsa asemele pärast 1994. aasta novembrit, ei sertifitseerita, välja arvatud juhul, kui:</p> <ol style="list-style-type: none"> esitatakse selged ja piisavad tõendid selle kohta, et <i>organisatsioon</i> ei vastutanud otseselt ega

kaudselt nimetatud maakasutuse muudatuse eest või

- b) maakasutuse muudatus mõjutas *väga väikest* osa metsamajandamisüksuse pindalast ning on loonud metsamajandamisüksusel selgeid, olulisi, täiendavaid, kindlaid *pikaajalisi* kaitse hüvesid.
(K10.9 P&K V4)

Indikaator 6.10.1 *Istandikud*, mis on rajatud *loodusmetsa* asemele pärast 1994. aastat, kaardistatakse kasutades *parimat kättesaadavat teavet*.

Indikaator 6.10.2 Alasid, kus *metsamaa kõlvik* on muudetud *istandiku* kõlvikuks pärast 1994. aasta novembrit, ei sertifitseerita, välja arvatud juhul, kui:

- 1) *organisatsioon* esitab selged ja piisavad tõendid selle kohta, et ta ei vastutanud otseselt ega kaudselt nimetatud maakasutuse muudatuse eest; või
- 2) maakasutuse muudatus loob *metsamajandamisüksusel* selgeid, olulisi, täiendavaid, kindlaid *pikaajalisi* kaitsehüvesid; ja
- 3) pärast 1994. aasta novembrit loodusmetsa asemele rajatud istandike kogupindala on väiksem kui 5% metsamajandamisüksuse kogupindalast.

7. PRINTSIIP: METSAMAJANDAMISE KAVANDAMINE

Organisatsioonil on tegevuskava, mis vastab tema põhimõtetele ja eesmärkidele ning on vastavuses tema metsamajandustegevuse ulatuse, intensiivsuse ja riskidega. Tegevuskava rakendatakse ja uuendatakse seireandmete põhjal, et soodustada kohanduvat majandamist. Seonduvad kavandamis- ja menetlusedokumentid on piisavad, et juhendada töötajaid, teavitada asjaomaseid huvirühmi ning põhjendada majandamisotsuseid. (P7 P&K V4)

Kriteerium 7.1 *Organisatsioon* kehtestab vastavalt oma **metsamajandustegevuse ulatuse, intensiivsuse ja riskile** majandamis põhimõtted (visioonid ja väärtused) ning **-eesmärgid**, mis on keskkonna seisukohast **põhjendatud**, sotsiaalselt kasulikud ja **majanduslikult elujõulised**. Nende põhimõtete ja eesmärkide kokkuvõtted lisatakse **tegevuskavasse** ja avalikustatakse. (K7.1a P&K V4)

Suur organisatsioon: Indikaator 7.1.1a *Organisatsioonil on tegevuskava*, kus on sõnastatud põhimõtted (visioon ja väärtused) ja *majandamiseesmärgid*, mis aitavad kaasa Eesti FSC metsamajandamise standardi nõuete täitmisele.

Väike organisatsioon: Indikaator 7.1.1b *Organisatsioonil on tegevuskava*, kus on sõnastatud põhimõtted (visioon ja väärtused) ja *majandamiseesmärgid*, mis aitavad kaasa Eesti FSC metsamajandamise standardi nõuete täitmisele, või metsamajandamiskava, mis vastab Eestis kehtivatele nõuetele.

Kriteerium 7.2 *Organisatsioonil on metsamajandamisüksuse tegevuskava*, mis on täielikult kooskõlas **kriteeriumi 7.1** kohaselt kehtestatud põhimõtete ja **majandamiseesmärkidega** ja mida täidetakse. Tegevuskava kirjeldab metsamajandamisüksusel leiduvaid loodusressursse ja selgitab, kuidas tegevuskava vastab FSC sertifitseerimisnõuetele. Tegevuskava hõlmab metsamajandamise kavandamist ja sotsiaalkorraldust vastavalt kavandatava tegevuse **ulatuse, intensiivsuse ja riskiga**. (K7.1 P&K V4)

Indikaator 7.2.1 *Tegevuskava sisaldab lisas E loetletud metsamajandustegevusi, strateegiaid ja abinõusid majandamiseesmärkide saavutamiseks.*

Indikaator 7.2.2 *Tegevuskava täidetakse.*

Kriteerium 7.3 *Tegevuskava sisaldab kontrollitavaid sihtmärke*, mille alusel saab hinnata iga kirjeldatud *majandamiseesmärgi* saavutamise edenemist.

Indikaator 7.3.1 *Iga majandamiseesmärgi saavutamise hindamiseks kehtestatakse kontrollitavad sihtmärgid ja hindamise sagedus.*

Kriteerium 7.4 *Organisatsioon uuendab ja korrigeerib perioodiliselt metsamajandamise kavandamis- ja menetlusedokumente, et neis kajastuks seire ja hindamise tulemused, huvirühmade kaasamine ning uus teaduslik ja tehniline teave, samuti selleks, et reageerida muutuvatele keskkonna-, sotsiaal- ja majandusoludele. (K7.2 P&K V4)*

Indikaator 7.4.1 *Tegevuskava uuendatakse vähemalt kord aastas nii, et selles kajastuksid:*

<ol style="list-style-type: none"> 1) seiretulemused, sh auditite tulemused; 2) <i>huvirühmade kaasamise</i> tulemused; 3) uued teaduslikud ja tehnilised andmed; 4) keskkonna-, sotsiaal- ja majandusolude muutused.
<p>Kriteerium 7.5 <i>Organisatsioon avalikustab tegevuskava kokkuvõtte. Tegevuskava muud olulised osad, välja arvatud konfidentsiaalne teave, tehakse asjaomasele <i>huvirühmale</i> taotluse korral kättesaadavaks kopeerimis- ja käsitlustasu eest. (K7.4 P&K V4)</i></p>
<p>Indikaator 7.5.1 <i>Organisatsioon avalikustab tegevuskava kokkuvõtte koos ruumiandmetega (sh kindlaksmääratud põhimõtete ja majandamisesmärgide kokkuvõtte), v.a konfidentsiaalne teave.</i></p>
<p>Kriteerium 7.6 <i>Organisatsioon kaasab vastavalt metsamajandustegevuse ulatusele, intensiivsusele ja riskile ennetaval ja läbipaistval viisil oma metsamajandamise kavandamis- ja seiremenetlustesse asjaomased <i>huvirühmad</i>. (K4.4 P&K V4)</i></p>
<p>Indikaator 7.6.1 <i>Huvirühmad kaasatakse tegevustesse vastavalt järgmistele punktidele:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vaidluste lahendamine (<i>kriteeriumid</i> 1.6, 2.6 ja 4.6); 2) õiguste (<i>kriteeriumid</i> 3.1 ja 4.1), erilise tähtsusega paikade (<i>kriteeriumid</i> 3.5 ja 4.7) ning mõjude (<i>kriteerium</i> 4.1) kindlaksmääramine; 3) tegevused kohalike kogukondade sotsiaal-majandusliku arengu soodustamiseks (<i>kriteerium</i> 4.4); 4) kõrgete kaitseväärtuste hindamine, kaitse ja seire (<i>kriteeriumid</i> 9.1, 9.2 ja 9.4).
<p>Indikaator 7.6.2 <i>Huvirühmadele on tagatud võimalus kultuuriliselt sobival viisil osaleda nende huve puudutavate metsamajandustegevuste kavandamise ja seire menetlustes.</i></p>

8. PRINTSIIP: SEIRE JA HINDAMINE

Organisatsioon tõendab, et **majandamiseesmärkide** saavutamist, **metsamajandustegevuse** mõju ja **metsamajandamisüksuse** olukorda **seiratakse** ja hinnatakse vastavalt metsamajandustegevuse **ulatusele, intensiivsusele ja riskile**, et viia ellu **kohanduvat majandamist**. (P8 P&K V4)

<p>Kriteerium 8.1 <i>Organisatsioon</i> seirab tegevuskava (sh selle põhimõtete ja majandamiseesmärkide) elluviimist, kavandatud tegevuste kulgu ja kontrollitavate sihtmärkide saavutamist.</p>
<p>Suur organisatsioon: Indikaator 8.1.1a <i>Organisatsioon</i> seirab süstemaatiliselt ning perioodiliselt <i>majandamiseesmäärke</i> ja lisas E nimetatud seireobjekte, dokumenteerib tulemusi ja hindab muutusi.</p> <p>Väike organisatsioon: Indikaator 8.1.1b <i>Organisatsioon</i> seirab metsamajandustegevuse keskkonnamõju ning keskkonnaseisundi muutusi vastavalt metsamajandamiskavale või <i>tegevuskavale</i>.</p>
<p>Kriteerium 8.2 <i>Organisatsioon</i> seirab ja hindab metsamajandamisüksusel toimuva tegevuse keskkonna- ja sotsiaalset mõju ning muutusi metsamajandamisüksuse keskkonnaseisundis. (K8.2 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 8.2.1 <i>Metsamajandustegevuse</i> sotsiaalset ja keskkonnamõju seiratakse vastavalt lisale E.</p>
<p>Kriteerium 8.3 <i>Organisatsioon</i> analüüsib seire ja hindamise tulemusi ning võtab selle analüüsi järeldused arvesse kavandamisprotsessis. (K8.4 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 8.3.1 Seire ja hindamise tulemused on käsitletud indikaatori 7.4.1 raames.</p> <p>Indikaator 8.3.2 Juhul, kui seiretulemused näitavad mittevastavusi Eesti FSC metsamajandamise standardile, korrigeeritakse <i>majandamiseesmäärke, kontrollitavaid sihtmärke ja/või metsamajandustegevust</i>.</p>
<p>Kriteerium 8.4 <i>Organisatsioon</i> avalikustab seiretulemuste kokkuvõtte (välja arvatud konfidentsiaalne teave). (K8.5 P&K V4)</p>
<p>Suur organisatsioon: Indikaator 8.4.1a Lisa E kohane seiretulemuste kokkuvõtte (ruumiandmed ja/või kaardid) ilma <i>konfidentsiaalse teabeta avalikustatakse</i>.</p> <p>Väike organisatsioon: Indikaator 8.4.1b Seiretulemused (vajadusel ruumiandmed ja/või kaardid) ilma <i>konfidentsiaalse teabeta avalikustatakse</i>.</p>
<p>Kriteerium 8.5 <i>Organisatsioon</i> kehtestab ja kasutab jälgimissüsteemi, mis on vastavuses <i>metsamajandustegevuse</i> ulatusel, intensiivsuse ja riskiga, et tõendada kõikide <i>metsamajandamisüksuselt</i> pärinevate FSC sertifikaadiga turustatud toodete päritolu ja kogust vastavalt kavandatud iga-aastasele tootandumahulale. (K8.3 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 8.5.1 <i>Organisatsioon</i> kasutab kõigi FSC sertifikaadiga turustatavate toodete jälgimise süsteemi.</p> <p>Selle osana sertifitseerimisasutuse palvel organisatsioon esitab:</p> <p>1) tehingukontrolli teostamiseks FSC väitega toodete ostu ja müügi andmed;</p>

- 2) **sertifitseerimisasutuse rahastamisel proove *kiutestide* tegemiseks ning näidismaterjale ja informatsiooni liigilise koosseisu kohta.**

Indikaator 8.5.2 Kõigi müüdud toodete kohta on kogutud ja dokumenteeritud andmeid, sealhulgas:

- 1) toote nimetus või kirjeldus;
- 2) toote maht (või kogus);
- 3) puuliikide nimetus, kui see on võimalik tuvastada;
- 4) teave toote päritolu jälgimiseks raielangini;
- 5) müügiaeg;
- 6) juhul, kui esmane töötlemine toimub **metsas**, töödeldud toote maht ja töötlemise kuupäev;
- 7) kas toode müüdi FSC sertifikaadiga tootena.

Indikaator 8.5.3 Kõigi FSC müügiedenduse väitega müüdud toodete müügiarveid või samaväärseid dokumente on säilitatud vähemalt viis aastat ning need sisaldavad vähemalt järgmist teavet:

- 1) ostja nimi;
- 2) müügikuupäev;
- 3) puuliikide nimetus, kui see on võimalik tuvastada;
- 4) toote nimetus või kirjeldus;
- 5) tootemaht (või kogus);
- 6) sertifikaadi kood;
- 7) FSC müügiedenduse väide "FSC 100%", mis eristab FSC sertifikaadiga müüdud tooteid.

9. PRINTSIIP: KÕRGED KAITSEVÄÄRTUSED

Organisatsioon säilitab ja/või parandab *metsamajandamisüksuse kõrgeid kaitseväärtusi*, järgides *ettevaatusprintsipi*. (P9 P&K V4).

Kriteerium 9.1 *Organisatsioon* hindab ja registreerib asjaomaste *huvirühmade* ning muude vahendite ja allikate *kaasamise* abil järgmiste *kõrgete kaitseväärtuste* (KKV) olemasolu ja seisundi *metsamajandamisüksusel* vastavuses *metsamajandustegevuse* mõju *ulatuse, intensiivsuse ja riskiga* ning kõrgete kaitseväärtuste esinemise tõenäosusega.

KKV 1 – *elurikkus*.

KKV 2 – *ökosüsteemid* maastiku tasandil ja ökosüsteemide kompleksid.

KKV 3 – *ökosüsteemid* ja *elupaigad*.

KKV 4 – *esmatähtsad ökosüsteemiteenused*.

KKV 5 – *kogukonna* vajadused.

KKV 6 – kultuuriväärtused.

(K9.1 P&K V4 ja ettepanek 2014#7)

Indikaator 9.1.1 *Parimat kättesaadavat teavet* (sh nt lisa F) kasutades selgitab *organisatsioon* välja ja registreerib tema maaüksusel olevate *kõrge kaitseväärtusega alade* asukoha, kaitseväärtuse kategooria ja seisundi vastavalt *kriteeriumi* 9.1 *kõrge kaitseväärtuse* kategooriatele 1–6.

Indikaator 9.1.2 Väljaselgitamisel kaasatakse *kõrgete kaitseväärtuste kaitsest* huvitatud *huvirühmad*.

Kriteerium 9.2 *Organisatsioon* töötab asjaomaste *huvirühmade* ja ekspertide *kaasamise* abil välja tulemuslikud strateegiad, mis säilitavad ja/või parandavad kindlaks määratud *kõrgeid kaitseväärtusi*. (K9.2 P&K V4)

Indikaator 9.2.1 *Parima kättesaadava teabe* abil määratakse kindlaks *kõrgeid kaitseväärtusi* ohustavad tegurid.

Indikaator 9.2.2 Enne võimaliku pöördumatult kahjuliku *metsamajandustegevuse* algust määratakse kindlaks abinõud *kõrgete kaitseväärtuste* säilitamiseks ja/või parandamiseks ning nendega seotud *kõrge kaitseväärtusega alade* säilitamiseks. Samuti töötatakse välja võimalikud sobivad majandamis-meetodid.

Indikaator 9.2.3 *Kõrgete kaitseväärtuste* säilitamise ja/või parandamise abinõude väljatöötamisse kaasatakse *huvirühmasid*.

Indikaator 9.2.4 Kavandatud *kõrgete kaitseväärtuste* säilitamise ja/või parandamise abinõud võimaldavad *kõrgeid kaitseväärtusi* tulemuslikult säilitada ja/või parandada.

Kriteerium 9.3 *Organisatsioon* rakendab strateegiaid ja abinõusid, mis säilitavad ja/või parandavad kindlaksmääratud *kõrgeid kaitseväärtusi*. Need strateegiad ja abinõud lähtuvad *ettevaatusprintsibist* ning on vastavuses *metsamajandustegevuse ulatuse, intensiivsuse ja riskiga*. (K9.3 P&K V4)

Indikaator 9.3.1 Kaitsekorralduse abinõud võetakse kasutusele.
Indikaator 9.3.2 <i>Kõrge kaitseväärtusega metsade</i> majandamisel lähtutakse <i>ettevaatusprintsipi</i> st.
Indikaator 9.3.3 <i>Kõrgeid kaitseväärtusi</i> kahjustavad tegevused lõpetatakse ning abinõud kõrgete kaitseväärtuste taastamiseks ja kaitsmiseks võetakse kasutusele.
Kriteerium 9.4 <i>Organisatsioon</i> tõendab, et seiratakse ja hinnatakse perioodiliselt <i>kõrgete kaitseväärtuste</i> seisundi muutusi ja kohandab oma strateegiaid kõrgete kaitseväärtuste tõhusa <i>kaitse</i> tagamiseks. Seire on vastavuses <i>metsamajandustegevuse ulatuse, intensiivsuse ja riskiga</i> ning hõlmab asjaomaste <i>huvirühmade</i> ja ekspertide kaasamist. (K9.4 P&K V4)
Suur organisatsioon: Indikaator 9.4.1a <i>Organisatsioonil</i> on seirekava <i>kõrgete kaitseväärtuste</i> seisundi muutuste hindamiseks. (Lisa D „Organisatsiooni tegevuskava koostisosad“ punkt 5) Lisa E-s olevate seireobjektide seiramise meetodika ja perioodilisus)
Väike organisatsioon: Indikaator 9.4.1b <i>Organisatsioon</i> hindab <i>kõrgete kaitseväärtuste</i> seisundit metsainventeerimise käigus.
Indikaator 9.4.2 Seiresse kaasatakse vajadusel eksperte ja/või <i>huvirühmi</i> .
Indikaator 9.4.3 <i>Kõrgete kaitseväärtuste</i> olemi (ja võimalusel seisundi) muutusi võrreldes eelnevate hindamistega seiratakse piisava ulatuse, põhjalikkuse ja sagedusega.
Indikaator 9.4.4 <i>Kõrgete kaitseväärtuste</i> seisundi muutumisel võetakse kasutusele kaitsekorralduse abinõud.
Indikaator 9.4.5 <i>Kõrgete kaitseväärtuste</i> majandamisel ja kaitsekorralduse abinõude määratlemisel rakendatakse seire tulemusi ja muud uut teavet.

10. PRINTSIIP: METSA MAJANDUSTEGEVUSE RAKENDAMINE

Metsamajandustegevused, mida metsamajandamisüksusel teeb organisatsioon või mida tehakse organisatsiooni nimel, valitakse välja ja rakendatakse kooskõlas organisatsiooni majandamis-, keskkonna- ja sotsiaalpõhimõtete ja -eesmärkidega ning vastavuses kõikide FSC printsiipide ja kriteeriumitega.

<p>Kriteerium 10.1 <i>Organisatsioon taastab mõistliku aja jooksul</i> pärast metsavarumist või vastavalt tegevuskavale loodusliku uuenemise või kultiveerimisvõtetega taimkatte raie-eelse koosseisu või võimalikult looduslähedased tingimused.</p>
<p>Indikaator 10.1.1 Raiesmikud uuendatakse <i>mõistliku aja jooksul</i> viisil, mis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) leevendab mõju keskkonnaväärtustele; ning 2) sobib metsamajandamisüksuse üldise raie-eelse või loodusmetsale omase koosseisu ja struktuuriga; 3) <i>metsamaa kõlvikule</i> rajatud istandikus tuleb uuendusraie järgselt soodustada looduslikule lähedasema metsa kujunemist.
<p>Indikaator 10.1.2 Juhul, kui inimtegevuse või looduslike häiringute tagajärjel liigniisikeks muutunud aladel rajatakse erandkorras voolunõvasid või tehakse vagukraavitust, ei ületa nende mõju inimtegevuse või loodusliku häiringu tagajärjel liigniisikeks muutunud ala piire.</p>
<p>Kriteerium 10.2 <i>Organisatsioon kasutab uuenduseks liike, mis sobivad ökoloogiliselt kasvukoha ja majandamiseesmärkidega.</i> Organisatsioon kasutab uuenduseks pärismaiseid liike ja kohalikke genotüüpe, kui muude kasutamiseks ei ole selgeid ja veenvaid põhjendusi. (K10.4 ja K10.8 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 10.2.1 Metsauuenduseks valitud puuliigid on kasvukohaga hästi kohastunud, pärismaised liigid ja lubatud päritoluga algmaterjalist. Muust algmaterjalist pärit kultiveerimismaterjali kasutamisel esitatakse selged ja veenvad põhjendused. Kui metsamaal kasutatakse uuendamiseks võõrpuuliike, tehakse seda üksnes raiutud võõrpuuliigi puistutes või teaduslikul eesmärgil.</p>
<p>Indikaator 10.2.2 Uuendamiseks valitud puuliigid vastavad majandamiseesmärkidele.</p>
<p>Kriteerium 10.3 <i>Organisatsioon kasutab võõrliike</i> ainult siis, kui teadmised ja/või kogemused on tõendanud, et mistahes invasiivset mõju saab kontrolli all hoida, ja kasutusel on tulemuslikud leevendusabinõud. (K6.9 ja K10.8 P&K V4)</p>
<p>Indikaator 10.3.1 Võõrpuuliikide kasutamisel on kogemuslikult ja/või teadusuuringute tulemusel tõendatud, et invasiivne mõju puudub.</p>
<p>Indikaator 10.3.2 <i>Organisatsioon teavitab invasiivsete liikide</i> leidudest valitsusasutusi ja võtab kasutusele abinõud invasiivsete puuliikide leviku takistamiseks.</p>
<p>Indikaator 10.3.3 <i>Organisatsioon teeb koostööd huvirühmadega</i> metsamaal esinevate invasiivsete liikide tõrjumiseks.</p>

<p>Kriteerium 10.4 <i>Organisatsioon ei kasuta metsamajandamisüksusel geneetiliselt muundatud organisme. (K6.8 P&K V4)</i></p>
<p>Indikaator 10.4.1 <i>Metsade uuendamisel ja metsastamisel ei kasutata kultiveerimismaterjalina:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>geneetiliselt muundatud organisme</i>; ega 2) rohkem kui 5% <i>metsamajandamisüksuse</i> kogupindalast ristamise teel saadud organisme, mille lähtevanemateks on üks või mitu võõrliiki. <p>MÄRKUS: Mitte-metsamaal istandike rajamisel võib kasutada ristamise teel saadud organisme, mille lähtevanemateks on üks või mitu võõrliiki, kuid eelistama peaks pärismaiseid puuliike.</p>
<p>Kriteerium 10.5 <i>Organisatsioon kasutab metsakasvatusevõtteid, mis sobivad ökoloogiliselt taimkatte, liike, kasvukohtade ja majandamisesmärgidega.</i></p>
<p>Indikaator 10.5.1 <i>Organisatsioon kasutab metsamajandustegevusi, mis arvestavad mullastikuga ning elustiku ökoloogilise eripäraga ning vastavad majandamisesmärgidele.</i></p>
<p>Kriteerium 10.6 <i>Organisatsioon kasutab minimaalselt või väldib väetiste kasutamist. Kui väetisi kasutatakse, tõendab organisatsioon, et see on ökoloogiliselt ja majanduslikult vähemalt sama kasulik kui väetamiseta metsakasvatusevõtete kasutamine, ning väldib, leevendab ja/või kõrvaldab kahju keskkonnaväärtustele, sh muldadele. (K10.7 P&K V4 ja ettepanek 2014#7)</i></p>
<p>Indikaator 10.6.1 <i>Metsamaal ei kasutata muid, kui ainult metsasaadustest (nt puutuhk) toodetud väetisi. Väetatakse vastavalt kehtivale seadusandlusele ja teaduslike uuringutega kinnitatud ohutute normide piires.</i></p>
<p>Indikaator 10.6.2 <i>Juhul, kui indikaatoris 10.6.1 nimetatud väetisi kasutatakse metsamaal, on selle ökoloogiline ja majanduslik kasu sama suur või suurem kui metsakasvatusevõtetel, mis ei vaja väetisi.</i></p>
<p>Indikaator 10.6.3 <i>Juhul, kui indikaatoris 10.6.1 nimetatud väetisi kasutatakse metsamaal, on nende tüüp, kogus, aeg, asukoht ja pindala dokumenteeritud.</i></p>
<p>Indikaator 10.6.4 <i>Indikaatoris 10.6.1 nimetatud väetisi metsamaal kasutades võetakse kasutusele kahju ennetamise abinõud. Väetisi ei kasutata järskudel nõlvadel, veekogude kaldale lähemal kui 20 m, märgades metsades ja kõrge kaitseväärtusega aladel.</i></p>
<p>Indikaator 10.6.5 <i>Keskkonnaväärtustele indikaatoris 10.6.1 nimetatud väetiste kasutamisega põhjustatud kahju leevendatakse või kõrvaldatakse.</i></p>
<p>Kriteerium 10.7 <i>Organisatsioon kasutab terviklikke kahjuritõrje ja metsakasvatusevõtteid, mis väldivad või püüavad lõpetada sünteetiliste pestitsiidide kasutamist. Organisatsioon ei kasuta FSC poliitikaga keelatud keemilisi pestitsiide. Juhul, kui pestitsiide kasutatakse, väldib, leevendab ja/või kõrvaldab organisatsioon kahju keskkonnaväärtustele ja inimeste tervisele. (K6.6 ja K10.7 P&C V4)</i></p>
<p>Indikaator 10.7.1 <i>Kasutatakse integreeritud kahjuritõrjet, sh metsakasvatusevõtte valimist, et vältida sün-</i></p>

teetiliste <i>pestitsiidide</i> kasutamist või vähendada kasutamise sagedust, ulatust ja koguseid ning saavutada kasutamise lõpetamine või üldine vähenemine.
Indikaator 10.7.2 <i>Metsamajandamisüksusel</i> ei kasutata ega ladustata FSC pestitsiidi poliitikaga keelatud <i>pestitsiide</i> , välja arvatud FSC lubatud erandjuhul.
Indikaator 10.7.3 <i>Metsamajandamisüksuse metsamaa kõlvikul</i> ei kasutata ega ladustata glüfosaate sisaldavaid <i>pestitsiide</i> (v.a erandjuhtudel <i>invasiivsete liikide</i> tõrjeks).
Indikaator 10.7.4 <i>Pestitsiidide</i> kasutamise kohta peetakse arvestust, säilitades järgmised andmed: toote nimetus, toimeaine, kasutatud toimeainekogus ning kasutamise kestus, asukoht, pindala ja põhjus.
Indikaator 10.7.5 Välditakse <i>pestitsiidide</i> kasutamisega <i>keskkonnaväärtuste</i> ja inimeste tervise kahjustamist, tekitatud kahju leevendatakse või kõrvaldatakse.
Indikaator 10.7.6 Kui <i>pestitsiide</i> kasutatakse, siis: <ol style="list-style-type: none"> 1) valitakse vähima vajaliku kasutatava kogusega parimaid tulemusi andev töötlemismeetod, mis tagab ümbritsevate maastike tõhusa kaitse; ning 2) pestitsiid, töötlemismeetod, -aeg ja –sagedus valitakse nii, et risk inimestele ja mittesihthiikidele on minimaalne; ning 3) pestitsiidi kasutamise korral tõendatakse objektiivselt, et pestitsiidi kasutamine on ainuke tulemuslik, praktiline ja kulutõhus kahjuritõrje viis.
Kriteerium 10.8 <i>Organisatsioon</i> vähendab kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud teadusprotokollidega biotõrjevahendite kasutamist miinimumini, jälgib ja kontrollib nende kasutamist rangelt. Kui biotõrjevahendeid kasutatakse, hoiab organisatsioon ära, leevendab ja/või kõrvaldab kahjud <i>keskkonnaväärtustele</i> . (K6.8 P&K V4)
Indikaator 10.8.1 <i>Biotõrjevahendite</i> kasutamine (va traditsioonilised biotõrjevahendid, näiteks hiidkorvik, <i>pärismaised linnuliigid</i> ja ühiselulised putukad) on minimaalne ja seda jälgitakse.
Indikaator 10.8.2 <i>Biotõrjevahendite</i> kasutamine on kooskõlas <i>rahvusvaheliselt tunnustatud teadusprotokollidega</i> .
Indikaator 10.8.3 <i>Biotõrjevahendite</i> kasutamise kohta peetakse arvestust, sh vahendi liik, kasutatud kogus, kasutamise aeg, asukoht ja põhjus.
Indikaator 10.8.4 Välditakse <i>biotõrjevahendite</i> kasutamisega <i>keskkonnaväärtustele</i> kahju tekitamist, tekitatud kahju leevendatakse või kõrvaldatakse.
Kriteerium 10.9 <i>Organisatsioon</i> hindab <i>riske</i> ja võtab kasutusele abinõud, mis vähendavad looduslike ohutegurite võimalikku negatiivset mõju vastavalt nende <i>ulatusele, intensiivsusele ja riskile</i> .
Indikaator 10.9.1 <i>Organisatsioon</i> hindab <i>looduslike ohutegurite</i> võimalikku negatiivset mõju <i>metsamajandamisüksuse taristule</i> ja <i>metsaressursile</i> .

Indikaator 10.9.2 <i>Organisatsioon</i> planeerib ja kasutab abinõusid, mis väldivad või leevendavad <i>indikaatoris</i> 10.9.1 kirjeldatud mõju.
Kriteerium 10.10 <i>Organisatsioon</i> korraldab <i>taristu</i> arendamist, transporti ja metsakasvatust nii, et veevaru ja mullad on kaitstud ning haruldaste ja ohustatud liikide , elupaikade , ökosüsteemide ja maastiku-väärtuste häirimist ja kahjustusi välditakse ja leevendatakse ja/või kõrvaldatakse. (K6.5 P&K V4)
Indikaator 10.10.1 Pinnasekahjustused lankidel ja sihtidel on raiel ning metsamaterjali kokkuveol minimaalsed ning kahjustatud pinnas taastatakse vastavalt kohalduvatele õigusaktidele.
Indikaator 10.10.2 Kuivendussüsteemide ja -kraavide rekonstrueerimise ja maaparandushoiutööde kuivendav mõju ei ületa kuivendussüsteemi rajamisaegset mõju (va <i>indikaatoris</i> 10.10.5 toodud juhud).
Indikaator 10.10.3 Kuivenduskraavide rekonstrueerimisega ja <i>maaparandushoiutöödega</i> ei kahjusta <i>organisatsioon</i> vääriselupaiku ning I ja II kategooria liikide elupaigatingimusi. Kui seda on tehtud, on organisatsioonil selged ja piisavad tõendid, et see oli vältimatult vajalik ülejäänud kuivendussüsteemi toimimiseks.
Indikaator 10.10.4 Kuivendussüsteemide rekonstrueerimisel ja uuendamisel väldib <i>organisatsioon</i> setete edasikandumist looduslikesse <i>veekogudesse</i> (kasutades settebasseine, puhastuslodusid, veekaitsevööndi laiendeid, tehes kaevetöid madalveeseisu ajal jms).
Indikaator 10.10.5 Uusi kraave rajatakse olemasoleva kuivendussüsteemi toimimiseks seni kuivendussüsteemidest mõjutamata metsaosadele vaid juhul, kui: <ol style="list-style-type: none"> 1) naabermaaomanik keeldub oma maal kraavide rekonstrueerimisest või <i>maaparandushoiutöödest</i> – rajatakse uusi kraave, et juhtida vesi teise maaomaniku maast mööda; 2) kaitstaval loodusobjektil või ajaloolistes looduslikes pühapaikades on keelatud kraavide rekonstrueerimine või <i>maaparandushoiutööd</i> – rajatakse uusi kraave, et juhtida vesi kaitstavast loodusobjektist või ajaloolistest looduslikest pühapaikadest mööda; 3) rekonstrueeritaval kuivendusobjektil on varem projekteerimisel ja/või rajamisel tehtud vigu, (vesi on juhitud „mäest üles“) – rajatakse uusi kraave, et likvideerida tehnoloogilistest vigadest tekkinud liigniiskust; 4) olulist liigniiskust põhjustab <i>organisatsioonist</i> sõltumatu taristuobjekt (nt on ehitatud kuivendussüsteemist läbi raudtee, maantee, rajatud karjäär); 5) naabermaaomaniku maa või <i>organisatsiooni</i> maa liigniiskuse on erakorraliselt suurenenud organisatsioonist sõltumata; 6) ammendatud põlevkivi allmaakaevandustest lõpetatakse vee väljapumpamine, mistõttu šahtidesse kogunenud vesi tungib maapinnale ning ujutab üle metsamaa;
Indikaator 10.10.6 Rangelt kaitstavas <i>metsas</i> ei rekonstrueerita olemasolevaid kuivendussüsteeme ega tehta <i>maaparandushoiutöid</i> , v.a kaitseväärtuse säilitamiseks vastavalt kaitsekorralduskavale. Kui seda

on tehtud, esitatakse selged ja piisavad tõendid, et see oli vältimatult vajalik piirnevatelt aladelt vee ärajuhtimiseks.
Indikaator 10.10.7 Juhul, kui kuivendussüsteemide rekonstrueerimine ja maaparandushoiutööd ning teede ehitamine ja rekonstrueerimine toimuvad <i>kaitstaval loodusobjekt</i> il, kaasab organisatsioon vastava pädevusega spetsialistid.
Kriteerium 10.11 <i>Organisatsioon</i> korraldab puidu ja mittepuiduliste metsasaaduste varumise ja väljaveoga seotud tegevusi nii, et säilivad <i>keskkonnaväärtused</i> , tekib vähem kaubanduslikke jäätmeid ja välditakse kahju muudele metsasaadustele ja -teenustele. (K5.3 ja K6.5 P&K V4)
Indikaator 10.11.1 <i>Organisatsioon</i> tagab raiete kvaliteedi ja vastavuse Eesti FSC metsamajandamise standardi nõuetele ning selle täitmist kontrollitakse. MÄRKUS: Soovituslikult on suurel organisatsioonil selleks raietööde juhend.
Indikaator 10.11.2 <i>Organisatsioon</i> viib <i>metsamajandustegevuste</i> käigus kasvama jäävate puude kahjustused miinimumini.
Indikaator 10.11.3 <i>Metsamajandustegevuste</i> käigus <i>veekogudesse</i> rajatud või tekkinud takistused eemaldatakse metsamajandustegevuste lõpetamisel.
Indikaator 10.11.4 Metsamaterjali kokku- ja väljaveo käigus kahjustatud teed, kraavid, sillad ja truubid <i>taastatakse</i> esimesel võimalusel 12 kuu jooksul pärast väljaveo lõppemist.
Kriteerium 10.12 <i>Organisatsioon</i> käitleb jäätmeid keskkonnahoidlikul viisil. (K6.7 P&K V4)
Indikaator 10.12.1 <i>Jäätmete</i> kogumine, koristamine ja vedu utiliseerimiskohani toimub keskkonnahoidlikul viisil.
Indikaator 10.12.2 Keskkonnaohtlikud reostused (õli, kütus, kemikaalid jne) kõrvaldatakse oma vahenditega või kasutades vastavate valitsusasutuste abi.

METSAMAJANDAMISE STANDARDI LISAD

Lisa A (1. printsiip) *Kohaldatavate õigusaktide ning riigi ratifitseeritud rahvusvaheliste lepingute, konventsioonide ja kokkulepete miinimumloetelu.*

1. Metsasaaduste varumise õiguslik alus	
1.1 Maa valduse - ja majandamisõigused	<ul style="list-style-type: none"> • Asjaõigusseadus • Asjaõigusseaduse rakendamise seadus • Kinnistusraamatuseadus • Kinnisasja omandamise kitsendamise seadus • Käibemaksuseadus • Maakatastriseadus • Maamaksuseadus • Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus • Metsaseadus • Äriseadustik
1.2 Kontsessioonilepingud	<ul style="list-style-type: none"> • Metsaseadus • Riigihangete seadus • Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi kord • Riigivaraseadus
1.3 Metsamajandamise ja metsasaaduste varumise kavandamine	<ul style="list-style-type: none"> • Metsa korraldamise juhend • Metsa majandamise eeskiri • Metsaseadus • Metsateatise esitatavate andmete loetelu ning metsateatise esitamise, menetlemise ja registreerimise kord ning tähtajad
1.4 Raiet lubavad õigusaktid	<ul style="list-style-type: none"> • Metsa majandamise eeskiri • Metsaseadus • Metsateatise esitatavate andmete loetelu, metsateatise esitamise, menetlemise ja registreerimise kord ning tähtajad
2. Maksud ja tasud	
2.1 Kasutusvalduse ja raieõiguse tasude maksmine	<ul style="list-style-type: none"> • Asjaõigusseadus • Asjaõigusseaduse rakendamise seadus • Võlaõigusseadus
2.2 Käibemaks ja teised müügimaksud	<ul style="list-style-type: none"> • Käibemaksuseadus
2.3 Tulu- ja kasumimaksud	<ul style="list-style-type: none"> • Käibemaksuseadus • Tulumaksuseadus

3. Puidu varumine	
3.1 Puidu varumise eeskirjad	<ul style="list-style-type: none"> • Metsa majandamise eeskiri • Metsa korraldamise juhend • Metsaseadus
3.2 Kaitstavad alad ja liigid (kõrged kaitseväärtused)	<ul style="list-style-type: none"> • Bioloogilise mitmekesisuse konventsioon • Linnudirektiiv • Loodusdirektiiv • Looduskaitse seadus • Loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsioon • Metsaseadus • Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsioon • Muinsuskaitse seadus
3.3 Keskkonnanõuded	<ul style="list-style-type: none"> • Ehitusseadustik • Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus • Looduskaitse seadus • Maapõuseadus • Metsa uuendamisel kasutada lubatud võõrpuuliikide loetelu • Metsaseadus • Taimede paljundamise ja sordikaitse seadus • Taimekaitse seadus • Veeseadus • Maaparandusseadus
3.4 Tervis ja ohutus	<ul style="list-style-type: none"> • Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonna töötervishoiu ja tööohutuse nõuded • Tuleohutuse seadus • Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded elektromagnetväljadest mõjutatud töökeskkonnale, elektromagnetväljadega kokkupuute piirnormid ja rakendusväärtused ning elektromagnetväljade mõõtmise kord • Töökeskkonna keemiliste ohutegurite piirnormid • Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded mürast mõjutatud töökeskkonnale, töökeskkonna müra piirnormid ja müra mõõtmise kord • Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded vibratsioonist mõjutatud töökeskkonnale, töökeskkonna vibratsioon vibratsiooni mõõtmise kord • Töötervishoiu ja tööohutuse seadus
3.5 Seadusest tulenev töötamine	<ul style="list-style-type: none"> • Ametiühingute seadus • Lastekaitse seadus • Soolise võrdõiguslikkuse seadus

	<ul style="list-style-type: none"> Sotsiaalmaksuseadus Töökeskonna ohutegurite ja tööde loetelu, mille puhul alaealise töötamine on keelatud Töölepingu seadus Töötajate distsiplinaarvastutuse seadus Töötajate üleühenduselise kaasamise seadus Töötuskindlustuse seadus Võrdse kohtlemise seadus
4. Kolmandate isikute õigused	
4.1 Tavadele tuginevad õigused	<ul style="list-style-type: none"> Asjaõigusseadus Asjaõigusseaduse rakendamise seadus Keskkonnaseadustiku üldosa seadus Metsaseadus
4.2 Vaba, eelnev ja teadlik nõusolek	<ul style="list-style-type: none"> Asjaõigusseadus Asjaõigusseaduse rakendamise seadus Võlaõigusseadus
4.3 Põlisrahvaste õigused	<ul style="list-style-type: none"> Asjaõigusseadus Asjaõigusseaduse rakendamise seadus Maakatastriseadus
5. Kauplemine ja transport	
MÄRKUS: see punkt hõlmab nii <i>metsamajandustegevuse</i> kui ka töötlemise ja kauplemise nõudeid.	
5.1 Arvestus puuliigi, koguse ja kvaliteedi alusel	<ul style="list-style-type: none"> Metsamaterjali veoeskiri, metsamaterjali üleandmise-vastuvõtmise aktile ja veoselehele esitatavad nõuded ning müüdüd või ostetud raieõiguse või metsamaterjali kohta Maksu- ja Tolliametile esitatava teatise vorm Metsaseadus Puidu mõõtmise ja mahu määramise meetodid, mõõtmistäpsusele ning mõõtmistulemuste dokumenteerimisele esitatavad nõuded
5.2 Kauplemine ja transport	<ul style="list-style-type: none"> Autoveoseadus Euroopa Liidu puidumäärus (European Union Timber Regulation (EUTR)) Metsamaterjali veoeskiri, metsamaterjali üleandmise-vastuvõtmise akti ja veoselehele esitatavad nõuded ning müüdüd või ostetud raieõiguse või metsamaterjali kohta Maksu- ja Tolliametile esitatava teatise vorm Metsaseadus Puidu mõõtmise ja mahu määramise meetodid, mõõtmistäpsusele ning mõõtmistulemuste dokumenteerimisele esitatavad nõuded Võlaõigusseadus

5.3 Tehingud <i>offshore</i> -äriühingutega ja siirdehinnad	<ul style="list-style-type: none"> • Äriseadustik
5.4 Tollieeskirjad	<ul style="list-style-type: none"> • Tolliseadus
5.5 CITES	<ul style="list-style-type: none"> • Loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsiooni ratifitseerimise seadus
6. Hoolsuskohustus	
6.1 Hoolsuskohustuse menetlused	<ul style="list-style-type: none"> • Metsaseadus • Raamatupidamise seadus • Korruptsioonivastane seadus • Karistusseadustik
7. Ökosüsteemiteenused	
7.1 Ökosüsteemiteenused	<ul style="list-style-type: none"> • Jahiseadus • Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus • Keskkonnatasude seadus • Turismiseadus

Lisa B (2. printsiip) Nõuded töötajate pädevusele

Asjassepuutuvatel vastutavatel **töötajatel** peab olema pädevus (vastavalt oma tööülesannetele):

- 1) korraldada **metsamajandustegevust** vastavalt **kohaldatavate õigusaktidele (kriteerium 1.5)**;
- 2) mõista **ILO** kaheksa peamise töökonventsiooni (konventsioonid nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182) tähendust ning tunda Eesti tööõigusi reguleerivaid õigusakte (*kriteerium 2.1*);
- 3) tunda ära seksuaalse ahistamise ja soolise diskrimineerimise juhtumid ja nendest teatada (*kriteerium 2.2*);
- 4) käidelda, kasutada ja ladustada ohutult ohtlikke aineid (*kriteerium 2.3*);
- 5) täita oma tööülesandeid ohutult ning kasutada erivarustust, kui seda nõuab tööülesanne (*kriteerium 2.5*);
- 6) mõista **ILO** konventsiooni nr 169 ja ÜRO **põlisrahvaste** õiguste deklaratsiooni tähendust (*kriteerium 3.4*);
- 7) määrata kindlaks koostöös **huvirühmadega kõrgete kaitseväärtustega** (KKV) seotud paigad ning rakendada nende **kaitseks** ja kahjuliku mõju ärahoidmiseks vajalikke abinõusid (*kriteerium 3.5, 4.2 ja 4.7*);
- 8) korraldada sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnale avaldavate mõjude hindamist ning kavandada vajalikke leevendusmeetmeid (*kriteerium 4.1 ja 6.2*);
- 9) korraldada tegevust **organisatsiooni poolt** deklareeritud **ökosüsteemiteenuste** säilitamiseks ja/või parandamiseks (*kriteerium 5.1*);
- 10) käidelda, kasutada ja ladustada ohutult **pestitsiide** (*kriteerium 10.7*);
- 11) korraldada **jäätmete** keskkonda sattumise korral nende koristamist (*kriteerium 10.12*).

Lisa C (5. printsiip) Ökosüsteemiteenuste protseduur

Dokument FSC-PRO-30-006 V1-0 tervikuna, mis tõlgitakse eesti keelde.

Lisa D (7. printsiip) Organisatsiooni tegevuskava koostisosad

1) Metsaressursi, väärtuste ja riskide kirjeldus:

- i. *metsaressurss* ja **keskkonnaväärtused** ning nende paiknemine (**printsiip** 5 ja 6);
- ii. sotsiaalsed, majanduslikud ja kultuurilised väärtused (*põhimõtted* 2-6 ja 9);
- iii. peamised sotsiaalsed, majanduslikud ja keskkonnariskid (*põhimõtted* 2-6 ja 9);
- iv. **ökosüsteemiteenused**, mille kohta kasutatakse FSC müügiesituse väidet (**kriteerium** 5.1 ja lisa C).

2) Tegevused järgmistes valdkondades:

- i. **töötajate** õigused, töötervishoid ja -ohutus, **sooline võrdõiguslikkus** (2. *printsiip*);
- ii. **huvirühmade kaasamine** (*põhimõtted* 3, 4, 7 ja 9);
- iii. kavandatud *metsamajandustegevused* **metsamajandamisüksusel** ja nende aastamahud; (nt kasutatavad metsakasvatusvõtted, raieviisid) (10. *printsiip*);
- iv. puiduliste ja **mittepuiduliste metsasaaduste** varumismahtude analüüs (5. *printsiip*).

3) Kõrgete kaitseväärtuste kaitse ja/või taastamise abinõud ja nende tulemuslikkus (kui on võimalik hinnata):

- i. KKV 1 kuni KKV 6

4) Abinõud metsamajandustegevuse negatiivse mõju hindamiseks, vältimiseks ja/või leevendamiseks järgmistes valdkondades:

- i. *keskkonnaväärtused* (*põhimõtted* 6 ja 9);
- ii. deklareeritud *ökosüsteemiteenused* (**kriteerium** 5.1 ja lisa C);
- iii. sotsiaalsed ja kultuurilised väärtused (*põhimõtted* 2–5 ja 9).

5) Lisa E-s („Seireobjektide nimekiri“) olevate seireobjektide jälgimise metoodika ja perioodilisus.

Lisa E (8. printsiip) Seireobjektide nimekiri

1. **Metsaressurss** ja selle muutused (5. **printsiip**)
2. **Metsamajandustegevuse** keskkonnamõju:
 - i. **metsade** uuenemise maht ja tulemused (**kriteeriumid** 10.1 ja 10.2);
 - ii. valgustus- ja harvendusraie mahud (**kriteerium** 10.5);
 - iii. uuendus- ja valikraie mahud (**kriteerium** 10.5);
 - iv. **väetiste**, **pestitsiidide** ja **biotõrjevahendite** kasutamise mahud ja tulemused (**kriteeriumid** 10.6-10.8);
 - v. **jäätmete** kogumise tulemused (**kriteerium** 10.12).
3. **Metsamajandustegevuse sotsiaalne mõju**:
 - i. õigusaktidest kinni pidamine (**kriteeriumid** 1.4-1.5);
 - ii. **vaidluste** lahendamine (**kriteeriumid** 1.6, 2.6 ja 4.6);
 - iii. **töötajate** õigustest kinni pidamine (**kriteeriumid** 2.1 ja 2.4);
 - iv. **soolise võrdõiguslikkuse**, seksuaalne ahistamine ja **soolise diskrimineerimise** nõuetest kinni pidamine (**kriteerium** 2.2);
 - v. tööohutuse ja -tervishoiu nõuetest kinni pidamine (**kriteerium** 2.3);
 - vi. **töötajate** koolitamine (**kriteerium** 2.5);
 - vii. suhted **põlisrahvaste** ja **kohalike kogukondadega** (**kriteeriumid** 3.2, 3.3 ja 4.2, 4.3, 4.4);
 - viii. **kõrgete kaitseväärtuste** KKV 5. ja KKV 6. kasutamise võimaldamine, seisund või maht ja selle muutused;
 - ix. **organisatsiooni** poolt **mittepuiduliste metsasaaduste** varumise maht (**kriteerium** 5.1).
4. **Metsamajandustegevuse mõju keskkonna seisundile ja selle muutused**:
 - i. deklareeritud **ökosüsteemiteenuste** maht ja nende muutused (**kriteerium** 5.2);
 - ii. **keskkonnaväärtuste** seisund ja/või maht ja nende muutused (**kriteeriumid** 6.3-6.8);
 - iii. **kõrgete kaitseväärtuste** KKV 1 kuni KKV 6 seisund ja/või maht ja nende muutused (**kriteerium** 6.4)
 - iv. **loodusmetsade** asendamine **istandikega** ja pärast 1994. aastat rajatud istandike staatus (**kriteerium** 6.10);
 - v. raadamise mahud ja põhjused (**kriteerium** 6.9)
 - vi. **kõrgete kaitseväärtuste** KKV 1 kuni KKV 4 parandamiseks rakendatud abinõude tulemuslikkus.

Lisa F (9. printsiip) Soovituslik abimaterjal kõrgete kaitseväärtuste kindlaks tegemiseks

<p>KKV 1 – elurikkus. Elurikkuse koondumine, kaasa arvatud endeemsed liigid ja haruldased- või ohustatud liigid, mis on olulised maailma, regiooni või riigi tasandil.</p>
<p>Rahvuslik kirjeldus (KKV 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) I ja II kategooria kaitsealuste liikide leiukohad ja elupaigad; 2) Eesti Punase Raamatu kategooriatesse "Eestis hävinud"(RE), " Äärmiselt ohustatud"(CR),"Ohustatud" (EN) ja „Ohualtid“ (VU) kuuluvad liigid; 3) Metsa vääriselupaigad; 4) Loodusdirektiivi metsaelupaigad; 5) Liikide ja elupaikade kaitseks kehtestatud sihtkaitsevööndid; 6) Liikide kaitseks seatud majandamis- ja liikumispirangud.
<p>Andmeallikad (KKV 1)</p> <ul style="list-style-type: none"> Eesti kaitstavate liikide nimestikud Riigi Teatajas: https://www.riigiteataja.ee/akt/13360504 ja vastavad EELIS-e kaardikihid Eesti e-elurikkuse kodulehekülge, viide kehtivale Punase Raamatu liikide nimestikule: https://elurikkus.ee/lists/speciesListItem/list/drt101459479, mõnede PR liikide leiukohti saab EELIS-e kaitsestatusega liikide andmekihilt Metsa vääriselupaikade väljavaliku juhend ja vastavad EELIS-e kaardikihid: https://www.riigiteataja.ee/akt/737272 Loodusdirektiivi metsaelupaigad vastavalt nende välikaardistuse juhendile Eesti keskkonnaministeeriumi lehel ja vastav EELIS-e kaardikiht: https://www.envir.ee/sites/default/files/metsainventeerimine_juhend_2011_2605_lopp.pdf; https://www.envir.ee/sites/default/files/metsainventeerimine_juhend_2011_2605_lopp.pdf ja https://www.envir.ee/sites/default/files/metsadeinventeerimisepildijuhend.pdf EELIS-e sihtkaitsevööndite ja liikumispirangutega alade kaardikihid Piirkonna loodusväärtusi käsitlevad eksperthinnangud, ekspertandmebaasid, tunnustatud ekspertide kaasamine (küsi Keskkonnaametist (KeA), taotleda lisaandmeid Punase Raamatu liikide kohta Loodusvaatluste andmebaasist http://loodus.keskkonnainfo.ee/lva/ ja e-elurikkuse andmebaasist http://elurikkus.ee/ jmt)
<p>Märkused (KKV 1)</p> <p>EELIS-e vastavaid andmekihte kasutades tuua välja I ja II kategooria kaitsealused, ohustatud ja haruldased liigid, mis esinevad metsamajandamisüksusel või selle vahetus piirivööndis. Kaitstavate liikide puhul tuleb järgida õigusaktides seatud piiranguid. PR liikidele, mis ei ole looduskaitse all, KeA reeglina majandamistingimusi ei sea, sest õigusaktid selleks ei kohusta. Organisatsioon võib KeA-ilt või tunnustatud eksperdilt paluda metsamajandustegevuste tingimusi ka EELIS-e põhjal teadaolevatele PR kate-</p>

gooriate "Eestis hävinud", "Äärmiselt ohustatud", "Ohustatud" ja „Ohualtid“ liikidele. Juhul, kui kokkuvõtte läbib eraldisi väljaspool raielanki või mittemetsamaad, tuleb ka seal välistada vastavate kaitstavate või PR liikide kahjustamine. Juhul, kui *organisatsiooni* poole pöörduvad täpsete ja usaldusväärsete, kuid registrisse kandmata kaitsealuste liikide ja VEP tunnuste leiuandmetega tunnustatud eksperdid, peaks organisatsioon tagama ka nende kohtade kaitsemeetmed (küsides vajadusel nõu KeA-st või tunnustatud ekspertidelt). *Loodusdirektiivi metsaelupaikade* raie osas võib KeA samuti seada metsateatisele piiranguid siis, kui vastav *elupaik* on kaitsealal kaitse-eesmärgiks. Tegelikult on toimunud uued kaardistused jmt, seega võivad olla väärtuslikud ka muud elupaigad, soovitatav on raiesse minevate eraldiste sobivus elupaikadeks täiendavalt üle kontrollida ja vajadusel rakendada kaitsemeetmeid.

KKV 2 – ökosüsteemid maastiku tasandil ja ökosüsteemide kompleksid. **Puutumatud metsamaastikud**, suured ökosüsteemid maastiku tasandil ja ökosüsteemide kompleksid, mis on olulised maailma, regiooni või riigi tasandil ning sisaldavad suure osa looduslikult esinevate liikide elujõulisi populatsioone loodusliku leviku ja arvukusega.

Rahvuslik kirjeldus (KKV 2)

- 1) Kaitsealused alad (Kaitsealad, hoiualad, VEP-id, KOV kaitsealad + kavandatud kaitsealad).
- 2) **Rohevõrgustiku** ja **väärtuslike maastike** teemaplaneering.
- 3) Rahvusvahelise tähtsusega alad (Natura, Ramsar, Helcom, IBA, Biosfääri kaitseala).

Andmeallikad (KKV 2)

- Kaitsealused alad <http://loodus.keskkonnainfo.ee/eelis/default.aspx>
- **Rohevõrgustiku** ja **väärtuslike maastike** teemaplaneering. Maakondade ja kohalike omavalitsuste kodulehed. Maakondade teemaplaneeringud on leitavad <https://maakonnaplaneering.ee/maakonnaplaneeringud>, sealhulgas maakonnaplaneeringute lisades määratletud alad.
- Rahvusvahelise tähtsusega alad <http://loodus.keskkonnainfo.ee/eelis/default.aspx>

Märkused (KKV 2)

Hetkel Eestis veel puudub keskne kaitstavate alade teemaplaneering, kuid arvestades Eesti suhteliselt väikest pindala ja suuremate metsaalade paiknemist, on võimalik vastavaid ettevaatusabinõusid kohaldada kaitsealuste alade, rohekoridoride ja **väärtuslike maastike** teemaplaneeringu, rahvusvahelise tähtsusega alade ja metsatoetuse alade baasil. *Organisatsioon* peab näitama, et ta ei halvenda oma tegevusega olulisel määral nende looduslikku olukorda (raadamine, kasvukohale mitteomase puuliigilise koosseisuga metsauuenduse rajamine, lageraiete osakaal). Juhul, kui toimub aktiivseid või passiivseid tegevusi nende olukorra parandamiseks, tuuakse see välja (looduslikule arengule jätmine, liigikaitselistel eesmärkidel **metsade** majandamine, liigikaitselise eesmärgid riikliku looduskaitse all mitteolevate täiendavate rohekoridoride või tuumalade moodustamine, seniste viljakatel muldadel kasvavatel üheliigiliste kultuuripuistute ümberkujundamine segapuistuteks jmt).

KKV 3 – ökosüsteemid ja elupaigad. Haruldased, ohustatud või eriti ohustatud ökosüsteemid, elupaigad ja **refuugiumid**.

<p>Rahvuslik kirjeldus (KKV 3)</p> <p>Eestis kattub KKV 1 ja KKV 2 poolt kaetuga</p>
<p>Andmeallikad (KKV 3)</p> <p>Eestis kattub KKV 1 ja KKV 2 poolt kaetuga</p>
<p>KKV 4 – esmatähtsad ökosüsteemiteenused. Põhilised ökosüsteemiteenused esmatähtsates olukordades, kaasa arvatud valgalade ning erosioonikartlike muldade ja nõlvade <i>kaitse</i>.</p>
<p>Rahvuslik kirjeldus (KKV 4)</p> <p>1) <i>Veekogude</i> ja <i>põhjaveekihtide</i> <i>kaitse</i> piirangutega arvestamine, sh ranna ja kalda piiranguvööndid</p> <p>2) Pinnase <i>kaitseks</i> vajalike piirangutega arvestamine</p> <p>3) Võimalikud muud <i>ökosüsteemiteenused</i>, kui need ei ole kaetud KKV 5 või KKV 6 tulenevate abinõudega</p>
<p>Andmeallikad (KKV 4)</p> <ul style="list-style-type: none"> Vastavad EELIS-e andmekihid http://loodus.keskkonnainfo.ee/eelis/default.aspx või Maa-ameti andmekihid Üle 40. kraadiste nõlvade kohta saab infot topograafilistelt kaartidelt (Maa-amet, WMS rakendus) või Maa-ameti pinnamoe mudelilt. http://geoportaal.maaamet.ee/est/Andmed-ja-kaardid/Topograafilised-andmed/Korgusandmed/Korgusmudelid-p508.html
<p>Märkused (KKV 4)</p> <p>EELIS-e ja Maa-ameti vee- ja pinnasekaitse andmekihtide ning reljeefikaartide põhjal koostatud järsakalade teemakihi põhjal anda ülevaade vastavate ökosüsteemiteenuste olemasolust <i>metsamajandamisüksusel</i> ning abinõudest, mida rakendatakse nende kaitsmiseks ja vajadusel looduslikkuse/toimivuse tõstmiseks (raiest välja jätmine, tavapärasest erinevate raievõtete rakendamine jne).</p>
<p>KKV 5 – kogukonna vajadused. Paigad ja ressursid, mis on <i>esmatähtsad kohalike kogukondade</i> ja <i>põlisrahvaste</i> põhivajaduste rahuldamiseks (näiteks elatis, tervis, toitumine, vesi) ning määratakse kindlaks nende kohalike kogukondade ja põlisrahvaste <i>kaasamise</i> abil.</p>
<p>Rahvuslik kirjeldus (KKV 5)</p> <p>1) <i>Organisatsioon</i> võtab arvesse <i>kohalike kogukondade</i> ja <i>põlisrahvaste</i> väljakujunenud põhivajaduste rahuldamist piirkonna <i>metsade</i> kasutamisel (nt marjade-seente korjamine, mesindus, puhkeväärtus) ja püüab leida majandamisviise, mis säilitaksid ka kohalikele kogukondadele ja põlisrahvastele nende võimalused oma tegevusi jätkata.</p> <p>2) <i>Organisatsioon</i> püüab suurendada jätkusuutliku ja mitmekesise metsamajandamise võimalusi, arvestades <i>kohalike kogukondade</i> ja <i>põlisrahvaste</i> põhivajadustega, n suurendades selliste saaduste ja teenuste osakaalu, mis on seotud elatise hankimisega <i>metsast</i> lisaks puidu kasutamisele.</p>
<p>Andmeallikad (KKV 5)</p>

Kogukondade vajadused määratakse kindlaks *kohalike kogukondade ning põlisrahvaste kaasamise abil*.

Märkused (KKV 5)

Soovitused: *Organisatsioon kaasab kohaliku kogukonna ja põlisrahvaste esindajaid, kes kindlustavad info vahendamise kohaliku kogukonnaga ja põlisrahvaste liikmetega. Organisatsioon arvestab võimalusel kohaliku kogukonna ja põlisrahvaste huvide ja vajadustega metsamajandustegevustel, fikseerides nende ettepanekud ning vaidlusaluste küsimuste lahendused.*

KKV 6 – kultuuriväärtused.

Paigad, ressursid, *elupaigad* ja *maastikud*, millel on:

- globaalne või riiklik kultuuriline, arheoloogiline või ajalooline tähtsus ja/või
- kultuuriline, ökoloogiline, majanduslik või religioosne/sakraalne esmatähtsus *kohalike kogukondade* või *põlisrahvaste* traditsioonilise kultuuri jaoks ning mis on määratud kindlaks nende kohalike kogukondade ning põlisrahvaste kaasamise abil.

Rahvuslik kirjeldus (KKV 6)

Kultuurimälestised, kaitsealused üksikobjektid ja *metsaga* seotud tegevuspaigad, nt ajaloolised rajad ja läbipääsud, puhkekohad, kiige- ja peokohad, *looduslikud pühapaigad* ja matusepaigad, muud traditsioonidega seotud paigad (nt ristipuud, puisniidud), mis on *esmatähtsad* traditsioonilise eluviisi jätkamiseks traditsiooniliste viisidega.

Andmeallikad (KKV 6)

- *Kultuurimälestised* (nt <https://register.muinas.ee/public.php>, <https://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardiserver-p2.html>)
- Kaitsealused üksikobjektid (<http://loodus.keskkonnainfo.ee/eelis/default.aspx>)
- Pärandkultuuri objektid ja *looduslikud pühapaigad* (<https://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardiserver-p2.html>)
- Muud väärtused määratakse kindlaks *kohalike kogukondade ning põlisrahvaste kaasamise abil*.

Märkused (KKV 6)

Kohaliku kogukonna ja põlisrahvaste jaoks esmatähtsate väärtuste kasutusvõimaluste kokkuleppimisel tuleb leida lahendused, millega on nende vajadused täidetud ilma, et mindaks vastuollu õigusaktidega ega tekitataks metsakasvatustlikku või majanduslikku kahju organisatsioonile.

Üldmärkus kõikide KKV-de kohta

Organisatsioon peab oma metsades olevad KKV-de asukohad määratlema ja metsamajandustegevuse planeerimisel nendega arvestama. Eraldi tähelepanu tuleks pöörata aladele, kus nii ökoloogiliste, sotsiaal-majanduslike kui kultuuriliste tegurite alusel on metsamajandustegevused piiratud – nt alad asumite lähedal, puhkealadeks määratletud alad, looduslikud pühapaigad jne.

Lisa G (1. printsiip) *Vaidluste* lahendamise juhend

Vaidluste lahendamise toimingud on järgmised:

1. **Organisatsioon** registreerib vaide ja *vaidluse* algatajat teavitatakse vaide kättesaamisest 7. kalendripäeva jooksul ja vaide esitajale selgitatakse lahendamise protseduuri.
2. *Vaidluse* algatajale vastatakse mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul vaide registreerimisele järgnevast kalendripäevast.
3. *Organisatsioonis* viiakse esimesel võimalusel läbi esialgne hindamine, et teha kindlaks, kas *vaidluse* algatamisel esitatud tõendid on tõesed ja antud juhtumil asjakohased ning määratakse, kas tegemist on **olulise vaidlusega**.
4. Juhul, kui esialgsel hindamisel selgub, et tõendid on tõesed ja asjakohased ning tegemist on *olulise vaidlusega*, hinnatakse *vaidluse* esilekutsunud asjaolusid.
5. *Organisatsioon* võib hindamisel vajadusel **kaasata huvigruppe** ning valitsusasutusi (nt Keskkonnaamet, Keskkonnainspeksioon, Tööinspeksioon).
6. Hindamise järgselt töötatakse *organisatsioonis* vajadusel välja või täiendatakse olemasolevaid abinõusid vältimaks sarnaste vaidluste kordumist.
7. **Vaidluse** algatajat teavitatakse *vaidluse* lahendamise käigust ja tulemustest ning püütakse **mõistlikul** viisil saavutada *vaidluse* algatajat ja *organisatsiooni* rahuldav kokkulepe.
8. *Olulise vaidluse* korral teavitatakse *vaidluse* lahendamise käigust ja selle tulemustest **kaasatud huvigruppe**.
9. *Vaidluse* ja selle lahendamisega seonduv teave (dokumendid, sh kirjavahetus, dokumendid rakendusabinõude kohta ning teised andmed) esitatakse nõudmisel vastavushindamist läbiviivale ettevõttele (CAB – Conformity Assessment Body) ja viimase tegevuse üle järelevalvet teostavale akrediteerimisasutusele ASI (Accreditation Services International).
10. *Vaidluse* ja selle lahendamisega seonduvat teavet säilitatakse 5 aastat *vaidluse* lahendamisest.

Lisa H (2. ja 3. printsiip) Eesti Vabariigi poolt *ratifitseeritud* ja muud Eesti FSC metsamajandamise standardi täitmiseks vajalikud *ILO metsade* majandamisega seotud konventsioonid

Nr	Pealkiri	Vastu võetud	Ratifitseeritud
K 29	Sunniviisilise või kohustusliku töö konventsioon	1930	1995
K 87	Ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon	1948	1993
K 98	Organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsioon	1949	1993
K 100	Mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise kohta võrdväärse töö eest	1951	1996
K 105	Sunniviisilise töö kaotamise konventsioon	1957	1995
K 111	Töö- ja kutsealast diskrimineerimist käsitlev konventsioon	1958	2005
K 135	Töötajate esindajatele ettevõttes võimaldatava kaitse ja soodustuste konventsioon	1971	1995
K 138	Töölevõetava isiku vanuse alammäära konventsioon	1973	2008
K 144	Rahvusvaheliste tööstandardite täitmist edendavate kolme-poolsete konsultatsioonide konventsioon	1976	1993
K 169	Põlisrahvuste ja suguharude konventsioon	1989	
K 182	Lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatult keelustamise konventsioon	1999	2001

Lisa I (2. printsiip) Sobilikud isikukaitsevahendid metsatööl

Kaitstav kehaosa:	Labajalg	Jalad	Torso, käed, jalad	Käe- laba	Pea	Silmad / nägu	Kõrvad
Üldjuhul sobilikud isikukaitse-vahendid:	Turva-ja- lanõud	Turva- püksid	Keha ümber hoid- vad kõrgnähtavu- sega rõivad	Kindad	Kiiver	Visiir/ prillid	Kõrva- kaitsed
Töö:							
Metsauuenduse hooldamine ja raied							
Kettsaag	X	X	X	X	X	X	X
Võsasaag alla 3 m metsas töötamisel			X	X		X	X
Võsasaag üle 3 m metsas töötamisel			X	X	X	X	X
Pestitsiidide kasu- tamine	Täita spetsiifilisi nõudeid, mis on seotud konkreetse aine ja selle kasutamise teh- nikaga.						
Masinraie ja kokkuvedu							
Harvester, forvar- der ja kokku veoks kohandatud põllu- majandustraktor							X ¹
Hobusega kokku- vedu	X		X	X	X		

Märkused: ¹Kui heli tase töökohal ületab 85dB

Muudetud kujul, allikas: *Safety and health in forestry work* (International Labour Office, Geneva, 1998), lk. 37.

MÕISTED JA MÄÄRATLUSED

Mõistete defineerimisel on võimaluse korral kasutatud rahvusvaheliselt heakskiidetud määratlusi. Nende allikate hulka kuuluvad näiteks ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (FAO), bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (1992), „Millenniumi ökosüsteemide hindamine“ (2005), samuti veebisõnastikud, mis on esitatud Rahvusvahelise Looduse ja Loodusvarade Kaitse Ühingu (IUCN), Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) ning bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni invasiivsete võõrliikide programmi veebilehel. Juhul, kui on kasutatud muid allikaid, on neile viidatud.

Ütlus „muudetud kujul“ tähendab, et määratlus on kohandatud rahvusvahelises allikas esitatud määratlusest.

Rahvusvahelistes üldindikaatorites (FSC-STD-60-004) kasutatud sõnu, mida ei ole määratletud käesolevas peatükis ega muus FSC normdokumendis, on üldindikaatorite ingliskeelses versioonis kasutatud sõnaraamatutes „Shorter Oxford English Dictionary“ ja „Concise Oxford English Dictionary“ määratletud tähenduses.

Mõisteid on kohandatud pidades silmas Eesti õigusaktide ning antud valdkonnas laialdaselt kasutatud mõisteid.

Käesolevas standardis on väljendeid, mille mõisteteks muutmist pidas vajalikuks standardi töörühm ning nimetatud mõistetele on allikaks viidatud STR. Need mõisted on saanud standardi töörühma kui teraviku heakskiidu.

Kahe tärniga (**) on märgistatud mõisted, mis esinevad vaid printsiipide ja kriteeriumite sõnastuses.

Arvestuslank: arvestuslank on uuendusraiega ühe aasta jooksul raiutav optimaalne pindala peapuulide lõikes. Arvestuslanki eesmärgiks on jaotada *metsade* uuendusraiemahutu jätkusuutlikkust tagavalt, arvestades puistute vanuselist struktuuri ja küpsuskriteeriumeid (allikas: STR).

Avalik huvi: üksikisiku või rühma huvidest laiem taotlus avaliku hüve loomiseks või säilitamiseks, mida ei kasutata eratarbimiseks või ettevõtluseks, vaid mis on kõigile kättesaadav. Avalik huvi võib erahuvidena kattuda, aga ka vastanduda ja konflikte tekitada (allikas: Säästva Eesti Instituut, SEI Tallinn, Säästva arengu sõnastik).

Avalikustama: inimestele tasuta ligipääsetav või jälgitav (nt internetis, *organisatsiooni* kontoris kättesaadav) (allikas: STR).

Biotõrjevahendid: *organismid*, mida kasutatakse teiste organismide populatsiooni arvukuse reguleerimiseks (muudetud kujul, allikas: FSC-STD-01-001 V4-0 ja IUCN. IUCN-i veebilehel esitatud sõnastiku määratlused).

CITES: loodusliku loomastiku ja taimeastiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsioon (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*) ehk Washingtoni konventsioon.

Eesmärk:** peaeesmärk, mille *organisatsioon* on seadnud metsandusettevõttele, sealhulgas põhimõtete üle otsustamine ja vahendite valik selle eesmärgi saavutamiseks (muudetud kujul, allikas: F.C. Osmaston, 1968. The Management of Forests. Hafner, New York; ja D.R. Johnston, A.J. Grayson ja R.T. Bradley, 1967. Forest Planning. Faber & Faber, London).

Elatusmiinimum:** Elatusmiinimum on täistööajaga töötamise tunnitasu ja kuutasu alammäär (allikas: STR, [Töötasu alammäära kehtestamise määrus](#)).

Elupaik: koht või kohatüüp, kus mingi *organism* või populatsioon looduslikult esineb (muudetud kujul, allikas: bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, artikkel 2).

Elurikkus e bioloogiline mitmekesisus e looduslik mitmekesisus: mistahes päritoluga elusorganismide rohkus, muu hulgas maismaa-, mere- jm veeökosüsteemides ning neid hõlmavates ökoloogilistes kompleksides; see sisaldab liigisest, liigilist ja *ökosüsteemide* mitmekesisust (allikas: bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, 1992, artikkel 2).

Esinduslikud näidisalad: *metсамajandamisüksuse* osad, mis on määratud sellele geograafilisele piirkonnale looduslikult omaste *ökosüsteemide* elujõuliste näidete *kaitseks* või *taastamiseks*. Esinduslikeks näidisaladeks valitakse eelistamise järjekorras:

- 1) *metsa vääriselupaigad* (VEP)
- 2) *loodusdirektiivi metsaelupaigad*
- 3) majandusüksuse kõige vanemad ja looduslikumas seisus olevad metsad
- 4) esmatähtsate kultuuriväärtustega metsad (KKV 6)

(allikas: STR)

Esmatähtis: esmatähtsuse mõiste 9. *printsiibis* ja *kõrgetes kaitseväärtustes* (KKV) seondub asendamatusega ja juhtudega, kus selle KKV hävimine või oluline kahjustamine põhjustaks tõsiseid kahjustusi ja kannatusi asjaomastele *huvirühmadele*. *Ökosüsteemiteenust* loetakse esmatähtsaks (KKV 4), kui selle teenuse katkemisega võib kaasneda või tõenäoliselt kaasneb tugev negatiivne mõju *kohalike kogukondade* heaolule, tervisele või ellujäämisele, keskkonnale, KKV-dele või olulise *taristu* (teed, paisud, ehitised jne) toimimisele. Esmatähtsuse mõiste viitab siin tähtsusele ja *riskile* loodusressursside ning keskkonna- ja sotsiaalmajanduslike väärtuste seisukohast (allikas: muudetud kujul, FSC-STD-01-001 V5-0).

Ettevaatusprintsii: lähenemisviis, millega välditakse olulise või pöördumatu kahjuliku mõju tekitamist *keskkonnaväärtustele* või inimeste elule/tervisele isegi juhul, kui olemasolev info negatiivse mõju kohta on ebatäielik ja esialgne (muudetud kujul, allikas: Rio de Janeiro keskkonna- ja arengudeklaratsiooni 15. printsii, 1992, ja Wingspreadi avaldus ettevaatusprintsii kohta, Wingspreadi konverents, 23.–25. jaanuar 1998).

FSC väide: müügi- ja tarnedokumentides FSC serditud või FSC kontrollitud puidu valmistoote kohta esitatud väide. FSC väited on: FSC 100%, FSC Mix x%, FSC Recycled x%, FSC Mix Credit, FSC Recycled Credit ja FSC Controlled Wood.

Geneetiliselt muundatud organism (GMO): *organism*, mille geneetilisest materjali on muudetud viisil, mida paaritumisel ja/või rekombineerumisel looduslikult ei esine (muudetud kujul, allikas: FSC-POL-30-602 FSC Interpretation on GMO (Genetically Modified Organisms)).

Genotüüp:** *organismi* geneetiline koosseis (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Haruldased liigid: Eesti Punase Raamatu ohulähedased liigid (NT) ja liigid, mille liigitamine väljasuremisohus (EN) kategooriasse on lähitulevikus tõenäoline (nt liikide esmaleiud Eestis) (muudetud kujul, allikas: IUCN, 2001. IUCN Red List Categories and Criteria: Version 3.1. IUCN Species Survival Commission. IUCN. Gland, Šveits; Cambridge, Ühendkuningriik).

Huvirühm: mistahes isik, isikute rühm või organisatsioon, keda mõjutab või võib mõjutada tegevus *metсамajandamisüksusel* või kes on näidanud selle vastu huvi. Huvirühmad on näiteks:

- *Kohalikud kogukonnad;*
- *põlisrahvad;*
- *organisatsiooni töötajad;*
- metsamajandusüksuse vahetud naabrid;
- allavoolu asuvate maade omanikud;
- piirkondlikud ettevõtted;
- *valduse* ja kasutusõiguse omanikud, kaasa arvatud maaomanikud;

- organisatsioonid, kes on volitatud tegutsema või teadaolevalt tegutsevad asjaomaste huvirühmade nimel, näiteks valitsusvälised sotsiaalvaldkonna ja keskkonnaorganisatsioonid jne;
- keskkonnaorganisatsioonid, sotsiaalorganisatsioonid ja tööorganisatsioonid, näiteks ametiühingud;
- riiklikud valitsusasutused ja kohalikud omavalitsused;
- FSC esindused eri riikides;
- teatud küsimuste (näiteks *kõrge kaitseväärtuse*) eksperdid.

(allikas: FSC-STD-01-001 V5-0; muudetud kujul, allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

ILO: Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (*International Labour Organization*) (allikas: STR).

Intellektuaalomand:** tavad, teadmised, uuendused ja muu vaimne looming (muudetud kujul, allikas: bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, artikli 8 punkt j, ja Ülemaailmne Intellektuaalse Omandi Organisatsioon. *What is Intellectual Property?* WIPO väljaanne nr 450(E).

Intensiivsus:** metsamajandus- või muu tegevuse jõu, raskuse või tugevuse määr, millest oleneb tegevuse mõju (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Invasiivsed liigid: liigid, mis kiiresti levivad väljaspool oma algset levikuala. Invasiivsed liigid võivad muuta *pärismaiste liikide* ökoloogilist vahekorda ning mõjutada *ökosüsteemi* funktsioneerimist ja inimeste tervist (muudetud kujul, allikas: IUCN. IUCN-i veebilehel esitatud sõnastiku määratlused).

Istandik:

Eestis loetakse istandikeks:

- 1) ühevanuseline *mets*, mis on rajatud mitte-metsamaale puude korrapärase vahekaugusega istutamise või külvamise teel ning mida majandatakse nii, et 20 aasta möödudes istutamisest või külvamisest puudub sealt enamik looduslike *ökosüsteemide* olulistest elementidest või põhiomadustest;
- 2) ala, millele on istutatud puud, mille eesmärk ei ole puidu tootmine (nt jõulupuude istandik);
- 3) ala, mida *organisatsioon* on deklareerinud istandikuna.

Eestis ei loeta istandikeks:

- 1) *metsade* uuendamist, kui 20 aasta möödudes istutamisest või külvamisest leidub seal enamik looduslike *ökosüsteemide* olulistest elementidest või põhiomadustest;
- 2) karjääride metsastamisel tekkinud *metsa*;
- 3) kultiveerimismaterjali tootmiseks rajatud seemlaid.

(allikas: STR)

Juhend: *organisatsiooni* koostatud reeglite, õpetuste, juhtnööride ja näpunäidete kogum, millega määratakse organisatsiooni kohustused ja õigused (allikas: STR).

Jäätmed: kasutuskõlbmatud ja soovimatud ained ja kõrvalsaadused, näiteks:

- ohtlikud jäätmed, sh kemikaalijäätmed ja akud;
- mahutid;
- kütused ja õlid;
- prügi, sh metalli-, klaasi-, plasti- ja paberijäätmed;
- kasutusest kõrvale jäetud seadmed ja varustus.

Kaasamine / kaasatus: protsess, mille abil *organisatsioon* suhtleb ja konsulteerib asjaomaste *huvirühmadega* ja/või tagab nende osaluse, jälgides, et nende huvisid, õigusi ja võimalusi arvestataks *tegevuskava* koostamisel, ellu viimisel ning uuendamisel (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0). Kaasamisel peab lähtuma järgmistest põhimõtetest:

- määratakse huvirühmade sobivad esindajad;

- määratakse vastastikusel kokkuleppel suhtluskanalid, mis võimaldavad infot edastada mõlemas suunas;
- tagatakse kõikide osaliste õiglane esindatus ja kaasamine;
- tagatakse kõigi kohtumiste, aruteluteemade ja saavutatud kokkulepete (nii suusõnaliste kui kirjalike) protokollimine, salvestamine või tehakse kindlaks, et need on muul viisil tõendatavad;
- tagatakse koosolekuprotokollide sisu heakskiit;
- tagatakse, et kõigi kaasamistegevuste tulemusi ja otsuseid jagatakse osalistega;
- suhtlus toimub Eesti kultuuriruumile sobival viisil.

Kaitse: loodus- ja kultuuriväärtuste *pikaajaliseks* säilitamiseks kavandatud majandamistegevus. Tegevus võib ulatuda sekkumata jätmisest või minimaalsest sekkumisest kuni määratud ulatuses asjakohaste sekkumiste ja tegevusteni, mis on kavandatud nende väärtuste säilitamiseks või kooskõlas nende säilitamisega (muudetud kujul, allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Kaitsealade võrgustik: *metsamajandamisüksuse* osad, mille peamine ja mõnel juhul ainus eesmärk on *kaitse*. Sellised alad on *kaitstavad loodusobjektid*, *esinduslikud näidisalad*, *sidusust* tekitavad alad, ranna ja kalda piiranguvööndid ning *kõrge kaitseväärtusega alad*.

Kaitstav loodusobjekt (KLO): ala, mis on loodud ja mida majandatakse peamiselt liikide, *elupaikade*, *ökosüsteemide*, loodusobjektide ja muude kohaspetsiifiliste väärtuste *kaitseks* nende loodus- ja kultuuriväärtuse tõttu või seire, hindamise ja uurimise eesmärgil, ilma et tingimata oleks välistatud muu majandamistegevus. FSC *printsipide* ja *kriteeriumite* kontekstis peaks selliste alade majandamine hõlmama aktiivset säilitamist, mitte passiivset kaitset (muudetud kujul, allikad: FSC-STD-01-001 V5-0; STR; Looduskaitse seadus).

Kaldavöönd: maismaa ja veekogu kokkupuuteala ja selle taimkate.

Kasutusõigused: õigused metsamajandamisüksuse ressursside kasutamiseks, mis võivad olla määratud kohaliku tava või vastastikuste kokkulepetega või ette kirjutatud teiste juurdepääsuõigust valdavate isikute poolt. Need õigused võivad piirata konkreetsete ressursside kasutust konkreetsete tarbimis-määradega ja konkreetsete raie-/varumismeetoditega (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Keskkonnamõju hindamine (KMH): süstemaatiline protsess, mida kasutatakse kavandatud projektide võimaliku keskkonna- ja sotsiaalse mõju kindlakstegemiseks, alternatiivide hindamiseks ning sobivate ennetus-, leevendus-, korraldus- ja seiremeetmete kavandamiseks ja projekti lisamiseks (muudetud kujul, allikas: Environmental impact assessment, guidelines for FAO field projects. ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (FAO). Rooma, STD-01-001 V5-0).

Keskkonnaväärtused: biofüüsikalise ja inimtekkelise keskkonna elemendid. Neile elementidele omistatav tegelik väärtus sõltub inimeste ja ühiskonna tajust. FSC mõttes arvestatakse järgmiste elementidega:

- **ökosüsteemi funktsioonid;**
- *elurikkus*;
- vesi;
- muld;
- õhk;

(allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Kiutest: Komplekt puidu tuvastustehnoloogiaid, millega saab teha kindlaks täispuidu ja puidukiupõhiste toodete sugukonda, perekonda, liiki ja päritolu (allikas: FSC-STD-60-004).

Kogukonnad: inimesed, kes määratlevad ennast kogukonnana ühise huvi nimel (allikas: STR).

Kohaldatavad õigusaktid: õigusaktid, mida kohaldatakse *organisatsiooni* või ettevõtja suhtes, kes tegeleb *metsamajandamisüksusel* või metsamajandamisüksuse kasuks, ning õigusaktid, mis mõjutavad

FSC *printsipiide ja kriteeriumite* ellu viimist. See hõlmab *seadusõiguse* (seadusandlikus korras heakskiidetud) ja pretsedendiõiguse (kohtute tõlgendused) igasuguseid kombinatsioone, täiendavaid õigusakte, asjakohaseid haldusmenetlusi ning riigi põhiseadust, millel on mistahes muude õigusaktide suhtes alati kõrgem õigusjõud (allikas: muudetud kujul, FSC-STD-01-001 V5-0).

Kohalik majandus: antud standardi mõistes on kohalik kogu Eesti ning erineb seega piirkondlikust majandusest, mille all mõistetakse mingit konkreetset määratletud väiksemat piirkonda (allikas: STR).

Kohaliku tasandi õigusaktid:** kogu esmane ja teisene õigus (nt õigusaktid, korraldused, põhikirjad, dekreedid), mille kohaldamine on piiratud mingi riigi territooriumi konkreetse geograafilise piirkonnaga, sh sekundaarsed määrused, ning tertsiaarne halduskord (nt eeskirjad, nõuded), mille õigusjõud tuleneb otseselt ja sõnaselgelt nimetatud primaarsest ja sekundaarsest õigusest. Seaduste õigusjõud tuleneb kokkuvõttes Vestfaali süsteemi rahvusriigi suveräänsuse käsitusest (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Kohalikud kogukonnad: mistahes suurusega *kogukonnad metsamajandamisüksusel* või sellega piirneval alal, samuti kogukonnad, mis on piisavalt lähedal, et neil oleks oluline mõju metsamajandamisüksuse majandusele ja *keskkonnaväärtustele*, või metsamajandamisüksuse *metsamajandustegevus* või biofüüsikalised aspektid oluliselt mõjutaksid nende majandust, õigusi ja keskkonda (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Kohanduv majandamine:** süstemaatiline protsess, millega parandatakse järjekindlalt majandamispõhimõtteid ja -tavasid, õppides olemasolevate abinõude tulemustest (muudetud kujul, allikas: Rahvusvaheline Looduse ja Loodusvarade Kaitse Ühing (IUCN). IUCN-i veebilehel esitatud sõnastiku määratlused).

Kohustuslik tegevusjuhised:** juhend, käsiraamat või muu tehniliste juhiste allikas, mida *organisatsioon* peab *õigusaktide* kohaselt rakendama (FSC-STD-01-001 V5-0).

Konfidentsiaalne teave: usalduslik ja salajane teave, mille avaldamine võib tuua kaasa riski *organisatsioonile*, tema ärihuvidele või suhetele *huvirühmade*, klientide, töövõtjate ja konkurentidega.

Kontrollitavad sihtmärgid: konkreetset oodatavat tulemust (näiteks tulevikus soovitud *metsa seisund*), mis seatakse selleks, et mõõta iga *metsamajandamisesmärgi* saavutamise edenemist. Kontrollitavad sihtmärgid määratakse selgete oodatavate tulemustena, nii et nende saavutamist saab kontrollida ja on võimalik tuvastada, kas eesmärk on täidetud või mitte.

Kultuurimälestis: riigi kaitse alla võetud kultuuriväärtusega kinnis- või vallasasi, selle osa, asjade kogum, maa-ala või ehituslik kompleks. Mälestiste liigid on:

- ajaloomälestis;
- arheoloogiamälestis;
- ehitismälestis;
- kunstimälestis;
- ajalooline looduslik pühapaik;
- tehnikamälestis.

(allikas: STR, Muinsuskaitseseadus).

Kutsehaigus: mistahes haigus, mille on põhjustanud töökeskkonna ohutegur või töö laad (allikad: STR; Töötervishoiu ja tööohutuse seadus).

Kõrge kaitseväärtus (KKV): ükskõik milline järgmistest väärtustest:

- KKV 1: elurikkus, liigiline mitmekesisus. *Elurikkuse* koondumine, kaasa arvatud endeemsed liigid ja *haruldased* või *ohustatud liigid*, mis on olulised maailma, regiooni või riigi tasandil.

- KKV 2: i ökosüsteemid maastiku tasandil ja ökosüsteemide kompleksid. *Puutumatud metsa-maastikud*, suured ökosüsteemid maastiku tasandil ja ökosüsteemide kompleksid, mis on olulised maailma, regiooni või riigi tasandil ja mis sisaldavad suure osa looduslikult esinevate liikide elujõulisi populatsioone loodusliku leviku ja arvukusega.
- KKV 3: *ökosüsteemid ja elupaigad*. Haruldased, ohustatud või eriti ohustatud ökosüsteemid, elupaigad ja *refuugiumid*.
- KKV 4: *esmatähtsad ökosüsteemiteenused*. Põhilised ökosüsteemiteenused esmatähtsates olukordades, kaasa arvatud valgalade ning erosioonikartlike muldade ja nõlvade *kaitse*.
- KKV 5: *kogukonna vajadused*. Paigad ja ressursid, mis on *esmatähtsad kohalike kogukondade* ja *põlisrahvaste* põhivajaduste rahuldamiseks (näiteks elatis, tervis, toitumine, vesi), ning mis määratakse kindlaks kohalike kogukondade ja põlisrahvaste *kaasamise* abil.
- KKV 6: kultuuriväärtused. Paigad, ressursid, *elupaigad* ja *maastikud*, millel on:
 - globaalne või riiklik kultuuriline, arheoloogiline või ajalooline tähtsus ja/või
 - kultuuriline, ökoloogiline, majanduslik või religioosne/sakraalne *esmatähtsus kohalike kogukondade* või *põlisrahvaste* traditsioonilise kultuuri jaoks ning mis on määratud kindlaks *kohalike kogukondade* ning põlisrahvaste *kaasamise* abil.

(muudetud kujul, allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Kõrge kaitseväärtusega alad: alad, kus on kindlaks määratud *kõrged kaitseväärtused* ja/või mida on vaja kindlaksmääratud kõrge kaitseväärtuse olemasoluks ja säilimiseks.

Loodusdirektiivi metsaelupaigad: EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ (21. mai 1992) I lisas loetletud ohustatud metsaelupaigatüüpide kirjeldusele vastav koht looduses.

Looduslikud ohutegurid: häiringud, mis võivad kujutada *ohu metsamajandamisüksuse* majanduslikele, sotsiaalsele ja *keskkonnaväärtustele*, kuid hõlmata ka olulisi *ökosüsteemifunktsioone*; näiteks põud, üleujutus, põleng, torm, ulukid, juurepess jne.

Looduslähedased tingimused: FSC *printsipi* ja *kriteeriumite* ning metsauuendamise võtete rakendamise mõttes tagab selline mõiste nagu „looduslähedased tingimused” alade majandamise neile iseloomulike *pärismaiste liikide* ja nende koosluste eelistamise ja uuendamise teel ning nimetatud koosluste ja muude *keskkonnaväärtuste* majandamise nii, et need moodustaksid paikkonnale iseloomulikke ökosüsteeme. Täpsemaid juhiseid võib anda FSC metsamajandamise standardites (muudetud kujul, allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Looduslikud pühapaigad: Looduslikud pühapaigad on loodusliku välisilmega paigad ja maastikud, millega seostub ohverdamisele, ravimisele, palvetamisele vm religioossele tegevusele viitavaid folkloorseid, arheoloogilisi, ajaloolisi, etnoloogilisi vm andmeid. Need võivad olla üksikud puud, puuderühmad ja metsad, allikad, jõed, ojad vm veekogud, erinevad maastikuvormid nagu künkad, orud, pangad, kivid, mitmesugused ohvipaigad jm. Looduslike pühapaikade hulka on arvatud ka ristipuud, millega seostub ajalooline matusekombestik (allikas: „Eesti looduslikud pühapaigad. Uurimine ja hoidmine” Arengukava 2015-2020, Kultuuriministeerium).

Loodusmets / mets: alad, kus domineerivad puud, ja millel on palju looduslike *ökosüsteemide* põhiolemadusi ja olulisi elemente, nagu näiteks keerukus, struktuur ja *elurikkus*, kaasa arvatud mullaomadused, floora ja fauna, ning milles kõik või peaaegu kõik puud on pärismaised ja mida ei klassifitseerita *istandikuna*.

Loodusmets hõlmab järgmisi kategooriaid:

- *Mets*, mida on mõjutanud raie või muud häiringud ja mida uuendatakse või on uuendatud, kombineerides looduslikku uuenemist ja selle kasvukoha loodusmetsadele omaste liikide kultiveerimist (külvamist/istutamist), ning kus on säilinud paljud loodusmetsa maapealsed ja maa-alused omadused. Boreaalsetes ja põhjaparasvöötme metsades, mis looduslikult

koosnevad ainult ühest või mõnest puuliigist, ei loeta kultiveerimise (külvamise/istutamise) ja loodusliku uuenemise kombinatsiooni eesmärgiga *taastada* samade *pärismaiste liikidega* mets selle kasvukoha looduslike ökosüsteemide enamiku põhiomaduste ja oluliste elementidega, iseenesest istandikuks muutmiseks.

- Loodusmetsad, mida säilitatakse traditsiooniliste metsakasvatusevõtetega, sealhulgas loodusliku uuenemise või looduslikule uuenemisele kaasa aitamisega.
- Hästi väljaarenenud *pärismaiste liikidega* sekundaarne või koloniseeriv metsakooslus, mis on uuenenud mittemetsaaladel.
- Loodusmetsa määratlus võib hõlmata alasid, mida kirjeldatakse metsastunud ökosüsteemidena.

(muudetud kujul, allikas: FSC-STD-01-001 V5-0)

Maa-alad ja territooriumid:** FSC *printsipi* ja *kriteeriumite* tähenduses on need maa-alad ja territooriumid, mida *põlisrahvad* ja *kohalikud kogukonnad* on traditsiooniliselt omanud või tavakohaselt kasutanud või asustanud ja kus juurdepääs loodusressurssidele on nende kultuuride ja elatise jätkusuutlikkuse seisukohalt ülitähtis (muudetud kujul, allikas: World Bank safeguard OP 4.10 Indigenous Peoples, punkt 16(a), juuli 2005).

Maaparandushoiutööd: Maaparandushoiutööd on maaparandussüsteemil rohttaimede ja peenvõsa niitmine, puittaimestiku raiumine, voolutakistuste eemaldamine, veejuhtme sügavuse ja põhjalaiuse taastamine, drenaažisüsteemi setetest puhastamine ja korrastamine, truubi ja regulaatori setetest puhastamine, truubiotsakute korrastamine, maaparandussüsteemi keskkonnarajatiste hooldamine, maaparandussüsteemi ehitise taastamine, asendamine või täiendamine maaparandussüsteemi üldparameetreid oluliselt muutmata (allikas: määrus „Maaparandushoiutöödele esitatavad nõuded“)

Maastik: geograafiline kompleks, mis koosneb vastastikku mõjuvaist *ökosüsteemidest*, mis on vastastikuste geoloogiliste, topograafiliste, pinnase-, kliima-, biootiliste ja inimõjude tulemus kindlas piirkonnas (muudetud kujul, allikas: IUCN. IUCN-i veebilehel esitatud sõnastiku määratlused).

Maastikuväärtused:** maastikuväärtusi saab piltlikult kujutada inimeste kihtidena, mis on paigutatud füüsilise *maastiku* peale. Mõned maastikuväärtused, nagu majandus-, rekreatsiooni ja elatiseväärtus või visuaalne väärtus on tihedalt seotud maastiku füüsiliste omadustega. Muud maastikuväärtused, nagu näiteks sisemine ja vaimne väärtus, on loomult sümboolsemad ning neid mõjutavad enam individuaalne taju ja sotsiaalne tõlgendus kui maastiku füüsilised omadused (muudetud kujul, allikas: Landscape Value Institute'i veebileht).

Maaüksus: Maaüksus on metsamajandusüksuse maa- või veeala piiritletud osa. Maaüksus ei pruugi olla katastris registreeritud ehk katastriüksus.

Majandamiseesmärk: konkreetse metsamajandamise eesmärgid, võtted, oodatavad tulemused ja põhimõtted, mis on kindlaks määratud käesoleva standardi nõuete täitmiseks.

Majanduslik elujõulisus: võime areneda ja ellu jääda suhteliselt sõltumatu sotsiaalse, majandusliku või poliitilise üksusena. Majanduslik elujõulisus võib eeldada kasumlikkust, ent ei ole sellega samatähenduslik (muudetud kujul, allikas: Euroopa Keskkonnaagentuuri veebilehel esitatud määratlus).

Mets: maa-ala, kus domineerivad puud (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0. Pärineb FSC juhiseist sertifitseerimisasutustele Scope of Forest Certification (Metsa sertifitseerimise ulatus), punkt 2.1, esmakordselt avaldatud 1998, muudetud 2005 (FSC-GUI-20-200) ja uuesti muudetud 2010 (FSC-DIR-20-007 – FSC Directive on Forest Management Evaluations, ADVICE-20-007-01)).

Metsamaa kõlvik: On metsa inventeerimise käigus metsamaa kõlvikuks määratud maaüksus (allikas STR).

Metsamajandamisüksus: koosneb maa-alast või -aladest, mida majandatakse *tegevuskavas* selgelt esitatud *pikaajaliste majandamiseesmärkidega*. Metsamajandusüksuse koosseisu kuuluvad kõik maa-alad, mis on esitatud FSC-le sertifitseerimiseks ja metsamaad, mis ei ole esitatud FSC-le sertifitseerimiseks, aga on *organisatsiooni õigusliku* või halduskontrolli all.

Metsamajandustegevus: *metsade* uuendamine, raie, maaparandus, teedehitus (allikas: STR).

Metsaressurss: *metsade* tagavara, puude liigiline ja vanuseline jagunemine (allikas: STR).

Mittepuidulised metsasaadused: kõik *metsamajandamisüksuselt* saadavad metsasaadused peale puidu (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Mõistliku aja jooksul: niipea kui asjaolud põhjendatult võimaldavad; ilma, et *organisatsioon* või *huvirühm* tahtlikult viivitaks.

Märgalad: maismaa- ja veeökosüsteemide üleminekualad, kus põhjaveetase on tavaliselt maapinnal või selle läheduses või on maapind kaetud õhukese veekihi (allikas: Cowardin, L.M., Carter, V., Golet, F.C., Laroe, E.T. 1979. Classification of Wetlands and Deepwater Habitats of the United States. DC US Department: Washington).

Eestis esinevad Ramsari konventsioonis nimetatud märgalatüüpidest looduslikud tiigid, lamminiidud, sood, järved ja jõed (allikas: IUCN, kuupäevata, IUCN Definitions – English).

Märjad metsad: *metsad*, mis kuuluvad kuivendusemõjuta sõnajala, angervaksa, tarna-angervaksa, tarna, osja, lodu, madalsoo, siirdesoo või raba kasvukohatüüpi (allikas: STR).

Indikaator: mõõdetav või kirjeldatav kvantitatiivne või kvalitatiivne muutuja, mille abil saab hinnata, kas *organisatsioon* vastab FSC *kriteeriumi* nõuetele. Seega määravad indikaatorid ja nende läved kindlaks nõuded vastutustundlikule *metsamajandamisele* organisatsiooni tasandil ning on *metsamajandustegevuse* hindamise esmaseks aluseks (allikas: FSC-STD-01-002 V1-0, 2009).

Oht: viide või hoiatus läheneva või võimaliku kahju või negatiivse mõju kohta (muudetud kujul, alus: Oxford English Dictionary).

Ohustatud liigid: Eesti Punase Raamatu Eestis hävinud (RE), äärmiselt ohustatud (CR), ohustatud (EN) ja ohualtid (VU) liigid.

Oluline vaidlus: *vaidlus*, mille puhul on *organisatsioon* vastavalt lisale G määratlenud, et esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- vaidlus puudutab *huvirühmade õigusaktidest tulenevaid* õigusi;
- *metsamajandustegevuse* kahjulik mõju on ulatusega, mis ei võimalda seda kõrvaldada ega leevendada;
- füüsiline vägivald;
- omandi hävitamine;
- sõjalise üksuse kohalolek;
- *huvirühma* või *metsas töötajate* heidutamine.

Organisatsioon: (juriidiline või füüsiline) isik või üksus (sh grupisertifikaadi haldaja), kes omab sertifikaati või taotleb sertifitseerimist ja vastutab seega nendele nõuetele vastavuse tõendamise eest, mille FSC sertifitseerimine põhineb (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Organism: mistahes elusolend, kes suudab paljuneda või geneetilist materjali edasi anda (allikas: nõukogu direktiiv 90/220/EMÜ).

Parim kättesaadav teave: andmed, faktid, dokumendid, ekspertarvamused ning uuringute ja *huvirühmadega* konsulteerimise tulemused, mis on kõige usaldusväärsemad, täpsemad, täielikumad

ja/või asjakohasemad ning mis on kättesaadavad *mõistliku* jõupingutuse ja hinnaga, arvestades *metsamajandustegevuse ulatust* ja *intensiivsust* ning *ettevaatusprintsipi*.

Pestitsiid: mistahes sünteetiline aine või preparaat, mis on valmistatud või mida kasutatakse taimede, puidu või muude taimetoodete, inimeste, koduloomade või *elurikkuse kaitseks* kahjurite eest või kahjurite tõrjeks või kahjutuks muutmiseks. See määratlus hõlmab insektitsiide, rodentitsiide, akaritsiide, molluskiitsiide, larvitsiide, fungitsiide ja herbitsiide (allikas: FSC-POL-30-001, 2005).

Piirdekraav: vahetult soo servas asuv olulise kuivendusmõjuga kuivenduskraav, mis on rajatud soo edasise leviku takistamiseks (allikas: STR).

Pikaajaline: *organisatsiooni* tegevuse ajaline ulatus, mida väljendavad *tegevuskava* eesmärgid, *raiemahud* ja püsiva metsakatte säilitamise kohustuse võtmine. Ajavahemiku pikkus varieerub vastavalt asjaoludele ja ökoloogilistele tingimustele ning on määratud sellega, kui pikk aeg kulub pärast raiet või häiringut *ökosüsteemi* loodusliku struktuuri ja koosseisu taastumiseni või küpsuse või algsete tingimuste kujunemiseni (allikas: FSC-STD-01-002 V1-0, 2009).

Puutumatu metsamaastik: kogu tänapäevasel *metsaga* kaetud alal paiknev territoorium, kus on majandustegevusest minimaalselt mõjutatud metsa- ja muud *ökosüsteemid* ning mille pindala on vähemalt 500 km² (50 000 ha) ja laius vähemalt 10 km (territooriumi piiridesse projekteeritud ringi läbimõõduna) (allikas: Intact Forests / Global Forest Watch. Veebilehel esitatud sõnastiku määratlused, 2006-2014).

Printsiip: oluline reegel või element, FSC korral metsa majandamise kohta (allikas: FSC-STD-01-001 V4-0).

Põhjaveekiht: põhjaveekiht ehk veelade on maakoorekiht, kihtide rühm või kihi osa, mis sisaldab vett läbilaskvat, veega küllastunud materjali piisaval hulgal, et toita veega kaeve ja allikaid, nii et sealt saadaval veekogusel on selles piirkonnas veeressursina majanduslik väärtus (allikas: Gratzfeld, J. 2003. Extractive Industries in Arid and Semi-Arid Zones. World Conservation Union (IUCN)).

Põhjendatud / mõistlik:** lähtuvalt konkreetsetest asjaoludest ja eesmärkidest hinnatud üldise kogemuse põhjal õiglaseks ja sobivaks (allikas: Shorter Oxford English Dictionary).

Põlisrahvad: rahvad ja rahvarühmad, keda saab määratleda ning iseloomustada järgmiselt:

- põhitunnus ehk eristav tunnus on indiviidi enesemääratlus põlisrahva liikmena ja *kogukonna* tunnustus tema kuuluvusele;
- ajalooline järjepidevus eelkoloniaalsete ja/või uusasukate eelsete ühiskondadega;
- tugev seotus territooriumide ja ümbritsevate loodusressurssidega;
- oma sotsiaalne, majanduslik või poliitiline süsteem;
- oma keel, kultuur ja uskumused;
- moodustavad mittedomineerivaid ühiskonnarühmi;
- otsus säilitada ning taastoota oma esivanemate keskkonda ja elukorraldust eraldi rahva ja kogukonnana

(muudetud kujul, allikas: kohandatud ÜRO algupärasuse küsimuste alalise foorumi teabelehel „Who are indigenous peoples”, oktoober 2007, ÜRO arendusrühma dokumendist „Guidelines on Indigenous Peoples Issues”, 2009, ja ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsioonist, 13. september 2007).

Pärismaised liigid: liigid, alamliigid ja madalamad taksonid, mis esinevad oma looduslikus (endises ja praeguses) ja potentsiaalses levilas (see tähendab levilas, mida need looduslikult hõivavad või võiks hõivata ilma inimesepoolse otsese või kaudse sissetoomise ja hoolduseta) (allikas: bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (CBD), invasiivsete võõrliikide programm. CBD veebilehel esitatud mõisted ja määratlused).

Rahvusvaheliselt tunnustatud teadusprotokoll: eelmääratletud teaduspõhine protseduur, mille on avaldanud rahvusvaheline teadusvõrgustik või -liit või millele viidatakse sageli rahvusvahelises teaduskirjanduses (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Raie-eelne (seisund): *metsa* või *istandiku* mitmekesisus, koostis ja struktuur enne raiet ja abitegevusi (nt tee-ehitus). **Ratifitseerimine:** rahvusvahelise õigusakti, konventsiooni või lepingu (kaasa arvatud mitmepoolne keskkonnaleping) juriidiline kinnitamine riigi seadusandja poolt või samaväärse *õigusliku* mehhanismiga, nii et rahvusvaheline õigusakt, konventsioon või leping muutub automaatselt riigisisese õiguse osaks või käivitab sama õigusliku mõjuga riigisisese õigusakti koostamise (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Refuugium ehk **pelgupaik****: isoleeritud ala, kus ei ole esinenud ulatuslikke muutusi, mis on üldjuhul põhjustatud kliimamuutustest või häiringutest (näiteks inimtegevusest), ning kus regioonile tüüpilised taimed ja loomad võivad olla säilinud (allikas: Glen Canyon Dam, Adaptive Management Program Glossary, mis on esitatud Glen Canyon Dam'i veebilehel).

Riigi õigusaktid**: kogu esmane ja teisene õigus (nt õigusaktid, korraldused, põhikirjad, dekreedid), mida kohaldatakse kogu riigi territooriumil, sh sekundaarsed määrused, ning tertsiaarne halduskord (eeskirjad, nõuded), mille õigusjõud tuleneb otseselt ja sõnaselgelt kõnealusest primaarsest ja sekundaarsest õigusest (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Risk: *metsamajandamisüksusel* mistahes tegevusest tulenev vastuvõetamatu negatiivse mõju võimalikkus koosmõjus tagajärgede raskusega (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Ristamine: *genotüübilt* erinevate isendite geneetilise informatsiooni (sugurakkude) ühendamine, mille tulemusena järglased – ristandid – kannavad edasi kahe või enama erisuguse isendi omadusi ja tunnuseid. Ristamine võib olla liigisisene või liikide- ja perekondadevaheline. Geneetiliselt erinevate vanemate ristamisest saadud (heterosügootseid) isendeid nimetatakse hübriidideks.

Rohevõrgustik: eri tüüpi *ökosüsteemide* ja *maastike* säilimist tagav ning asustuse ja majandustegevuse mõjusid tasakaalustav looduslikest ja poollooduslikest kooslustest koosnev süsteem, mis koosneb tuumikaladest ja neid ühendavatest rohekoridoridest (allikas: STR).

Seadusest tulenev / õiguslik: vastavuses esmaste õigusaktidega (riigi ja kohaliku tasandi seadused) või teiseste õigusaktidega (täiendavad määrused, dekreedid, korraldused jne). „Õiguslik” hõlmab ka eeskirjadel põhinevaid otsuseid, mille on vastu võtnud *õiguslikult pädevad* asutused, kelle otsused tulenevad otseselt ja loogiliselt õigusaktidest. Õiguslikult pädevate asutuste otsused ei pruugi olla õiguslikud, kui need ei tulene otseselt ega loogiliselt õigusaktidest ega põhine eeskirjadel, vaid lähtuvad halduskaalutlustest (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Seadusõigus**: ehk seadusandlikus korras vastuvõetud õigusaktidega loodav õigus (muudetud kujul, allikas: Oxford Dictionary of Law).

Seire**: *metsamajandamiskava* järelkontrolli- ja järelevalvemenetlused, mille abil hinnatakse *majandamisesmärgide* täitmist. Seire tulemusi kasutatakse *kohanduva majandamise* rakendamisel.

Sidusus: näitaja, mis kirjeldab, kui ühendatud või ruumiliselt katkematu on koridor, võrgustik või maatriks. Mida vähem tühikuid, seda parem sidusus. Seotud struktuurse sidususe mõistega; funktsionaalne ja käitumissidusus näitavad, kui sidus on ala mingi protsessi jaoks (näiteks looma liikumine läbi erinevate maastikuelementide). Vesisidusus käsitleb materjalide ja *organismide* juurdepääsetavust ja liikumist põhja- ja pinnavee kaudu mistahes liiki veeökosüsteemide laikude vahel (muudetud kujul, allikas: R.T.T. Forman, 1995. Land Mosaics. The Ecology of Landscapes and Regions. Cambridge University Press, 632 lk).

Siduv kokkulepe:** kirjalikus või muus vormis sõlmitud tehing või leping, mis on allakirjutanutele kohustuslik ja mille täitmine on tagatud seadusega. Osalised sõlmivad kokkuleppe ja nõustuvad sellega vabatahtlikult.

Sooline võrdõiguslikkus: sooline võrdõiguslikkus ehk sooline õiglus tähendab, et naistel ja meestel on võrdsed tingimused oma täielike inimõiguste realiseerimisel ning majanduslikku, sotsiaalsesse, kultuurilisse ja poliitilisse arengusse panustamisel ning sellest kasu saamisel (allikas: kohandatud FAO, IFAD ja ILO seminari väljaandest „Gaps, trends and current research in gender dimensions of agricultural and rural employment: differentiated pathways out of poverty”, Rooma, 31. märts – 2. aprill 2009).

STR: Standardi töörühm

Suur organisatsioon: *organisatsioon*, kelle *metsade* pindala on suurem kui 1000 ha (allikas: STR).

Säilikpuu: *elurikkuse* tagamiseks ette nähtud elus puu (muudetud kujul, allikas: Metsaseadus).

Taastama / taastamine: neid sõnu kasutatakse kontekstist olenevalt ja üldkeelest erinevas tähenduses. Mõnel juhul tähendab „taastama” *keskkonnaväärtustele metsamajandustegevusega* või muul viisil põhjustatud kahju heastamist. Mõnel muul juhul tähendab „taastama” looduslähedaste tingimuste kujundamist paikades, mille seisund on tugevalt halvenenud või mille maakasutuse otstarvet on muudetud. FSC *printsipiides* ja *kriteeriumites* ei kasutata sõna „taastama” konkreetsete eelnevate, eelajalooliste, tööstuseelsete või muude eelnevalt eksisteerinud *ökosüsteemide* taasloomise tähenduses (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Organisatsioon ei ole tingimata kohustatud taastama keskkonnaväärtusi, mida on mõjutanud tegurid, mille üle organisatsioonil ei ole kontrolli, nagu näiteks loodusõnnetused, kliimamuutused või kolmandate isikute *seadusest tulenev* tegevus (näiteks avalik *taristu*, kaevandamine, jahipidamine või asustus). FSC-POL-20-003 „Alade väljaarvamine sertifitseerimise ulatusest” kirjeldab menetlusi, millega sellised alad võidakse sertifitseeritavast alast vajaduse korral välja arvata.

Organisatsioon ei ole ka kohustatud taastama keskkonnaväärtusi, mis võisid olla mingil ajahetkel ajaloolises või eelajaloolises minevikus või mida on negatiivselt mõjutanud eelmised omanikud või organisatsioonid. Siiski eeldatakse, et organisatsioon rakendab *põhjendatud* abinõusid, et leevendada, tõkestada ja vältida keskkonnaseisundi halvenemist, mis jätkub *metsamajandamisüksusel* varasema tegevuse tagajärjel.

Taastuvus:** süsteemi võime säilitada põhifunktsioonid ja -protsessid stressi või surve olukorras kas muutustele vastupanu või kohanemisega. Taastuvuse mõistet saab kohaldada nii *ökosüsteemidele* kui ka sotsiaalsetele süsteemidele (allikas: IUCN World Commission on Protected Areas (IUCN-WCPA), 2008. Establishing Marine Protected Area Networks – Making it Happen. Washington D.C.: IUCN-WCPA National Oceanic and Atmospheric Administration and The Nature Conservancy).

Taristu: metsamajandamise kontekstis teed, sillad, kraavid, sihid, truubid, vahelaoplatsid, karjäärid, tammid, ehitised jm rajatised, mida vajatakse *tegevuskava* ellu viimiseks.

Tavaõigus:** tavast tulenevate õiguste tihedalt seotud kogumit võidakse tunnustada tavaõigusena. Mõnes jurisdiktsioonis on tavaõigus selle kindlaksmääratud kohaldamisala piires samaväärne *seadusõigusega* ning teatavate etniliste ja muude sotsiaalsete rühmade jaoks võib see asendada õigusakte. Mõnes jurisdiktsioonis täiendab tavaõigus seadusõigust ja seda kohaldatakse teatavates olukordades (muudetud kujul, allikas: N.L. Peluso ja P. Vandergeest, 2001. Genealogies of the political forest and customary rights in Indonesia, Malaysia and Thailand, Journal of Asian Studies 60(3):761–812).

Tavadele tuginevad õigused (tavaõiguslikud õigused):** õigused, mis tulenevad pikaajalistest harjumuspärastest ja kombekohastest toimingutest, mida pidevalt korratakse ning mis seetõttu on

kordamise ja katkematu vaikiva nõusolekuga omandanud geograafilises või sotsioloogilises üksuses seaduse jõu (allikas: FSC-STD-01-001 V4-0).

Tegevuskava: dokumentide, aruannete, kirjete ja ruumiandmete kogu, mis kirjeldab, põhjendab ning reguleerib tegevust, mida juht, *töötajad* või *organisatsioon metsamajandamisüksusel* või selle suhtes teeb, kaasa arvatud eesmärkide ja põhimõtete kinnitamine (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Tehingukontroll: Sertifitseerimisasutuste ja/või Rahvusvahelise Akrediteerimisteenuse (ASI) poolt tehtav kontroll määramaks, et sertifikaadi hoidjate tehtud *FSC väljundi väited* on korrektsed ja kattuvad nende kaubanduspartnerite *FSC sisendi väidetega* (allikas: FSC STD-40.004 V3-0).

Toetama: tunnustama, austama, alal hoidma ja soodustama (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Traditsioonilised teadmised: teave, kogemused, oskused ja tavad, mida on *kogukonnas* kujundatud, säilitatud ja põlvest põlve edasi antud ning mis sageli on osa kogukonna kultuurilisest või vaimsest identiteedist (muudetud kujul, allikas: Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (WIPO). Määratlus WIPO veebilehel jaotises Policy / Traditional Knowledge esitatud sõnastikus).

Kriteerium: vahend otsustamiseks, kas FSC metsamajandamise standardi *printsip* on täidetud või mitte (muudetud kujul, allikas: FSC-STD-01-001 V4-0).

Tööga seotud vigastused: mistahes tervisekahjustus, haigus või surm, mis tuleneb *tööõnnetusest* (allikas: Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO). Raamatukogu- ja teabeteenuste büroo. ILO veebilehel esitatud ILO tesaurus).

Tööorganisatsioon: *töötajate* ametlik või mitteametlik ühing või liit, mis on (või ei ole) tunnustatud õigusaktides või *organisatsiooni* poolt ning mille eesmärk on edendada töötajate õigusi ja esindada neid suhetes organisatsiooniga, eelkõige töötingimuste ja tasu küsimustes.

Töötajad: kõik *organisatsioonis* töötavad isikud, sh hooajatöötajaid, lihttöölised, tegevjuhid ja juhatuse liikmed (allikas: STR).

Tööõnnetus: surma või vigastusega lõppev juhtum, mille põhjustab töö või mis tekib selle käigus (allikas: Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO). Raamatukogu- ja teabeteenuste büroo. ILO veebilehel esitatud ILO tesaurus).

Ulatus:** *metsamajandustegevusest* või sündmusest *keskkonnaväärtusele* või *metsamajandamisüksusele* ajas ja ruumis tuleneva mõju määr. Väikese või madala ruumilise ulatusega metsamajandustegevus mõjutab igal aastal ainult väikest osa *metsast*, väikese või madala ajalise ulatusega tegevus leiab aset ainult pikkade intervallidega (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Vaba, eelnev ja teadlik nõusolek:** *õiguslik* tingimus, kus isiku või *kogukonna* kohta saab väita, et ta on andnud mingiks tegevuseks enne selle algust nõusoleku, mis põhineb selle tegevuse faktide, kaasnevate asjaolude ja hilisemate tagajärgede selgel hindamisel ja mõistmisel ning teades kõiki asjaomaseid fakte. Vaba, eelnev ja teadlik nõusolek sisaldab õigust nõusolekut anda, muuta, peatada ja tagasi võtta (muudetud kujul, allikas: Esialgne töödokument põlisrahvaste vaba, eelneva ja teadliku nõusoleku põhimõtte kohta (...) (E/CN.4/Sub.2/AC.4/2004/4, 8. juuli 2004), Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni inimõiguste komitee 22. istungjärg, inimõiguste edendamise ja kaitse allkomitee, põliselanike töörühm, 19.–23. juuli 2004).

Vagukraavitus: pinnavee eemaldamiseks kaevatud ajutine madal, üldjuhul kuni 40 cm sügavune kraavitus, mille eesmärgiks on ajutise liigniiskuse vähendamine (reeglina uuendusraielankidel) või suurtel tormikahjustuse aladel. Vagukraavitus tehakse võimalikult risti maapinna languga, et vältida püsivat metsakuivenduse mõju. Vagukraavitus ei kuulu reeglina järgnevate rekonstrueerimistööde käigus hooldamisele ja *taastamisele* (allikas: STR).

Vaidlus: antud standardi raames, mistahes isiku või organisatsiooni rahulolematuse avaldus, mis on esitatud *organisatsioonile* vastust eeldava kaebuse vormis tema *metsamajandustegevuse* või FSC *printsiipide* ja *kriteeriumite* täitmise suhtes (muudetud kujul, allikas: FSC-PRO-01-005 V3-0).

Valdus / valdusõigus:** üksikisikute või rühmade vahelised sotsiaalselt määratletud kokkulepped, mida tunnustavad õigusnormid või kehtivad tavad ning mis käsitlevad konkreetse maaüksuse ja seal leiduvate ressursside (näiteks üksikud puud, taimeliigid, vesi, maavarad jne) omandi, valdamise, juurdepääsu ja/või kasutuse „õiguste ja kohustuste kogumit“ (allikas: IUCN. IUCN-i veebilehel esitatud sõnasliku määratlused).

Valdus: Valdus on tegelik võim asja üle (allikas STR, [Asjaõigusseadus](#))

Veekogud: sesoonsed, ajutised ja püsivad ojad, jõed, tiigid, järved, soodid ja allikad (allikas: STR).

Voolunõva: üldjuhul kuni 60 cm sügavused kraavid, mille ülesanne on koguda või juhtida pinnavett teeprofiililt või tee või sihi mulde taha kogunevat pinnavett (allikas: STR).

Võõrliik: liik, alamliik või madalam takson, mis on viidud väljapoole ala, kus see on looduslikult levinud minevikus või kaasajal. Määratlus hõlmab ka kõiki taksoni osiseid, sugurakke, seemneid, mune või leviseid, mis on võimelised ellu jääma ja paljunema (allikas: bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (CBD), invasiivsete võõrliikide programm. CBD veebilehel esitatud mõisted ja määratlused).

Väetis: mineraalained või orgaanilised ained, peamiselt N, P₂O₅ ja K₂O, mida viiakse mulda taimekasvu edendamiseks.

Väga väike osa: mõjutatav ala on väiksem kui 0,5% *metsamajandamisüksuse* pindalast aastas ning kokku ei tohi see ületada 5% metsamajandamisüksuse pindalast (muudetud kujul, allikas: FSC-STD-01-002 V1-0, 2009).

Väike organisatsioon: *organisatsioon*, kelle metsamaa pindala on väiksem kui 1000 ha (allikas: STR).

Välismõju:** tegevusest tulenev kasu või kahju, mis mõjutab huvirühma, kes ei ole selle tegevusega otseselt seotud, loodusressurssi või keskkonda, ning mida üldjuhul standardsetes kuluarvestussüsteemides ei kajastata, nii et sellise tegevuse metsasaaduste turuhinnad ei kajasta täielikke kulusid ja tulusid (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Vääriselupaiga tunnustega ala: ala, kus *vääriselupaiga* tunnused on esindatud, aga ala ei ole registrisse kantud (allikas: STR).

Vääriselupaik: ala, kus kitsalt kohastunud, *ohustatud*, ohualdiste või *haruldaste liikide* esinemise tõenäosus on suur. Vääriselupaiku, nende määramist ja nende *kaitset* reguleeritakse [metsaseaduses](#) ja [keskkonnaministri 4. jaanuari 2007. a määruses nr 2](#). (allikad: Metsaseadus; STR).

Väärtuslik maastik: kultuurilis-ajaloolist, esteetilis, looduslikku, puhke- ja/või identiteediväärtust omav *maastik*. Väärtuslikke maastikke määratakse planeeringutes eesmärgiga säilitada traditsioonilisi asustuse- ja maakasutuse struktuure, maastikulist ja *bioloogilist mitmekesisust* ning ökoloogilist tasakaalu piirkonnas (allikas: STR).

Väärtuslikud elupaiga tunnused: metsamaastiku omadused ja struktuur, sealhulgas:

- vanad puud, mille vanus ületab märgatavalt põhirinde puude keskmist vanust;
- erilise ökoloogilise väärtusega puud (pakuvad spetsiifilisi *elupaiku*);
- mitmekesine puistu struktuur (nt mitmerindelisuus, häilude ja tuuleheite esinemine jne);
- jalal kuivanud puud;
- lamapuit;
- looduslike häiringute mõjul tekkinud legendikud;

- püsivad pesitsuspaigad;
- *märgalad*, kuivendamata rabad, siirdesood ja madalsood;
- looduslikud väikeveekogud;
- püsivad sigimisalad;
- toitumis- ja varjealad, sh sigimisperioodil.

Õiglane hüvitis: tasu, mis on vastavuses teise osalise osutatud teenuste ulatuse ja laadiga või esimesele osalisele tekitatud kahju ulatuse ja laadiga.

Õiguslik: vt seadusest tulenev.

Õiguslikult pädev: õigusaktiga volitatud täitma konkreetset ülesannet (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Õiguslik registreerimine:** riigi või kohaliku õigusakti kohane litsents või luba tegutseda ettevõtjana, kellel on õigus osta ja müüa metsasaadusi ja/või -teenuseid tulu saamiseks. Litsents ja load võivad puudutada üksikisikut, eraettevõtjat ja avalik-õiguslikku juriidilist isikut. Metsasaaduste ja/või -teenuste ostu- ja müügiõigusega ei kaasne ostu- ja müügikohustust, mistõttu *õiguslik* registreerimine puudutab ka *organisatsiooni*, kes majandavad *metsamajandamisüksust* metsasaadusi ja -teenuseid müümata, näiteks tasuta rekreatsiooni või *elurikkuse* või *elupaiga kaitse* eesmärgil (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Õiguslik seisund:** viis, kuidas *metsamajandamisüksust* õigusaktide kohaselt klassifitseeritakse. *Valduse* mõttes tähendab see maaomandi või -valduse vormi, näiteks *kogukonna* ühismaa, rendimaa, eraomandis maa, riigimaa, omavalitsuse maa jne. Kui metsamajandamisüksus siirdub ühest kategooriast teise (näiteks riigimaast põliskogukonna maaks), hõlmab seisund hetkeolukorda üleminekuprotsessis. Halduse mõttes võib *õiguslik* seisund tähendada, et maad omab rahvas tervikuna, valitsusasutus haldab seda rahva nimel ja rendib kontsessioonilepingu alusel erasektori ettevõtjale (allikas: FSC-STD-01-001 V5-0).

Ökoloogiliselt väärtuslik lamapuit: lamapuidu ökoloogilist väärtust suurendab suur diameeter, liigiline (nii lehtpuud (eriti haavad) kui okaspuud) ning vanuseline (nii vanad lagunenumad kui ka värskemad lamatüved) mitmekesisus ning põlemisjäljed; väärtust vähendab lamatüvede mehaaniline kahjustamine raietööde ja maapinna ettevalmistamise käigus. Oksi ei arvestata ökoloogiliselt väärtuslikuks lamapuiduks (allikas: STR).

Ökosüsteem: taime-, looma- ja mikroorganismikoosluste dünaamilisest kompleksist ja eluta keskkonnast koosnev ning nende vastastikustel mõjudel põhinev funktsionaalne üksus (allikas: bioloogilise mitmekesisuse konventsioon 1992, artikkel 2).

Ökosüsteemi funktsioon: *ökosüsteemi* iseloomulik omadus, mis on seotud tingimuste ja protsesside kompleksiga, mille abil ökosüsteem säilitab oma terviklikkuse (nt primaarproduktioon, toiduahel, biogeokeemilised tsüklid). Ökosüsteemi funktsioonideks on sellised protsessid nagu lagundamine, orgaanilise aine tootmine, toitainete ringlus ning toitainete ja energiavoog. FSC mõttes hõlmab see määratlus ökoloogilisi protsesse, nagu häiringurežiimid, uuenemistsüklid ning koosluse arengu (suktsessiooni) etapid (muudetud kujul, allikas: R. Hassan, R. Scholes ja N. Ash, 2005. Ecosystems and Human Well-being: Synthesis. The Millennium Ecosystem Assessment Series. Island Press, Washington DC; ja R. F. Noss, 1990. Indicators for monitoring biodiversity: a hierarchical approach. Conservation Biology 4(4):355–364).

Ökosüsteemiteenused: hüved, mida inimesed *ökosüsteemidest* saavad. Nende hulka kuuluvad:

- varustamisteenused, näiteks toit, metsasaadused ja vesi;
- reguleerivad teenused, näiteks üleujutuste, põua, maapinna degradeerumise, õhukvaliteedi, kliima ja haiguste regulatsioon;

- tugiteenused, näiteks mullateke ja toitainete ringlus, ning
- kultuuriteenused ja kultuuriväärtused, näiteks rekreatsioon, vaimsed, religioossed ja muud mittemateriaalsed hüved

(muudetud kujul, allikas: R. Hassan, R. Scholes ja N. Ash, 2005. Ecosystems and Human Well-being: Synthesis. The Millennium Ecosystem Assessment Series. Island Press, Washington DC).